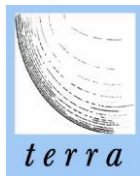

VitalPro

ÉPÍTÉSI ÉS KERESKEDELMI
amerikai-magyar Kft.
1126 BUDAPEST, Istenehegyi út 9/d.
HUNGARY
Tel: 355-4614 • Fax: 212-9626

Ökoszféra-
Projekt Kft

„PARTNERSÉG 2007-13 KONZORCIUM”

**ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS
OPERATÍV PROGRAMJA
ÉS
ZALAEGRSZEG KISTÉRSÉG
TERÜLETFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA**

Végleges változat

**HELYZETÉRTÉKELÉS,
STRATÉGIÁ
ÉS OPERATÍV PROGRAM**

Szombathely, 2006. november 30.

Készítette az Ökoszféra Projekt Kft a Partnerség 2007-13 Konzorcium tagjai bevonásával

„Egy ember magában semmit sem tehet, csak ha másokkal jókor összefog.”

Goethe

A programot készítették

*Bozzay Balázs,
Ökoszféra Projekt Kft.
ügyvezető, vezető szakértő
bozzayb@bfh.hu*

*Hollósi Szabolcs,
oktatás, foglalkoztatás
hollosisz@bfh.hu*

*Hermann Judit,
HHP Tanácsadó Kft.,
egészségügyi szakértő
hermannj@hhp.co.hu*

A készítés során felhasználtuk a Partnerség 2007-13 Konzorcium tagjai által készített vonatkozó megyei, regionális programok anyagait is.

TARTALOMJEGYZÉK

I HÁTTÉR.....	4
II ZALAEGRSZEG ÉS AGGLOMERÁCIÓJA FEJLŐDÉSÉT MEGHATÁROZÓ KÜLSŐ TRENDEK	6
III ALAPELVEK, ÉRTÉKEK.....	11
IV A HELYZETFELTÁRÁS ÖSSZEGZÉSE, A SWOT ANALÍZIS	13
V JÖVŐKÉP 2020.....	19
VI CÉLTERÜLET MEGYEI, REGIONÁLIS, KÖZÉP-EURÓPAI VISZONYRENDSZERE	20
VII KONCEPCIONÁLIS CÉLOK (2007-2020) MEGHATÁROZÁSA	22
VII.1 Zalaegerszeg és kistérsége fejlesztésének fő céljai, irányai	22
VII.2 Az átfogó és a specifikus célok ismertetése, indokoltsága	24
VIII AZ OPERATÍV INTÉZKEDÉSEK, JAVASOLT FEJLESZTÉSI PROJEKTEK	31
VIII.1 Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások.....	31
VIII.2 Környezetminőség, egészségvédelem	37
VIII.3 Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra	42
VIII.4 Megújuló gazdasági környezet és új energiák fejlesztése	56
VIII.5 Megújuló térségi arculat és európai kapcsolatok	67
IX MEGVALÓSÍTÁS KERETEI.....	70
IX.1 A fejlesztési javaslatok priorizálása.....	70
IX.2 Operatív program megvalósítás ütemezése	71
IX.3 Operatív program megvalósítás indikatív finanszírozási struktúrája	71

/ Háttér

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város története során több intenzív növekedési, fejlődési szakaszt élt meg, ami jelentősen kihatott az időközben változó környezetbe került kistérségi települések életére is. Kiragadva az utóbbi másfél évtizedet, annak első dekádját a struktúraváltás nagyobb áldozatot jelentő időszak, míg az utóbbi két dekádját az ebből való kilábalás, az építkezés időszaka jellemezte. Az önkormányzatok számára eközben szinte folyamatosan növekvő ellátandó feladatokhoz csökkenő vagy legfeljebb stagnáló központi finanszírozás társult. Zalaegerszeg mindezek ellenére a legújabb kutatások szerint a magyarországi városhálózat nyertes településcsoportjában foglal helyet (Rechnitzer J. 2002). A megyei jogú városokat központi szerepkörök alapján rangsoroló kutatásban az előkelő 7. helyen áll (Csapó T. 2002.), igaz a régió belüli helyzete nem ad okot elégedettségre, helyzetéből adódóan Sopronnal áll közel egy szinten, de jelentősen lemaradva Győr és Szombathely funkcióihoz képest. A verseny ugyanakkor folyamatos megújulásra, a társadalmi-gazdasági folyamatok megértésére és a célkitűzések átgondolására készíti a szereplőket egy általában forrásszegény környezetben. Ez utóbbihoz viszonyítva tekinthető sikeresnek az a fejlődés, amely a várost az utóbbi 8-10 évben jellemezte. Az elért eredményeket jelentős részben az európai uniós források, a város tulajdonában tartott, jelentős bevételt termelő stratégiai közszolgáltatások bevételei, illetve egyes pontokon az utóbbi években sikeresen mobilizált vállalkozói tőke finanszírozták. Összevetve Zalaegerszeget más, hasonló helyzetű városokkal, fontos különbséget jelent a ciklusokon átívelő, tudatos építkezés, amit a helyi politikai stabilitás és a fontosabb kérdésekben a döntési helyzetben lévők összefogásra való hajlandósága tett lehetővé.

Zalaegerszeg agglomerációja a mai tudományos megközelítés szerint kisebb, mint a jelen munkában is érintett zalaegerszegi statisztikai kistérség. Utóbbi hazánk legnagyobb településszámú, 79 települést érintő kistérsége, ami további egy várost (Zalalövőt) és 77 községet érint. A kistérség sok tekintetben profitált a város fejlődéséből, ám relatív pozícióit tekintve összességében inkább vesztese, mint nyertese az utóbbi másfél évtized változásainak. Ez a közszolgáltatások fejlődésében (jelentős infrastrukturális fejlesztési programok), a foglalkoztatásban (a helyi munkaképes korú lakosság közel 40 %-a ingázik), és a kulturális, társadalmi életben a központtal, Zalaegerszeggel szoros, és sok tekintetben fejlődő viszony sem tudta kompenzálni a helyi munkalehetőségek szinte teljes leépülését, a helyi gazdálkodók kiszorulását, a települések gazdasági és lassan jogi önrendelkezésének fokozatos csökkenését, illetve az aggasztó demográfiai folyamatokat. Ezek idővel sok tekintetben erősödő függést eredményeztek a térség központjától.

A kistérség összességében ma sok tekintetben rosszabb helyzetben van, mint azt a kistérségi átlagolt statisztikák mutatják, és a jelen helyzetéből paradox módon éppen Zalaegerszeg segítségével, vele összefogva, a térség szellemi, gazdasági, emberi erőforrások, környezeti, kulturális stb. erejében rejlő lehetőségeket maximálisan kihasználva kerülhet ki – természetesen az egyes települési közösségek belső megújulása, a szemléletváltás és szellemi felfrissülése mellett.

Zalaegerszeg és kistérsége eddig sikeresen tudott élni a város- és területfejlesztés eszközeivel. Építkezni tudott az erősségeire és ki tudta használni a lehetőségeit, azonban mára megközelítette azt a szintet, ameddig saját erőből el tudott jutni, immár külső feltételeknek is teljesülnie kell a további jelentős eredményekhez. Az infrastruktúra, és gazdaságfejlesztés terén vannak még nagy volumenű feladatok, de már a további

középtávú fejlődésnek olyan külső korlátai vannak (például az észak-déli közlekedési tengely létrejötte), amiket csak komoly, a város hatáskörén részben túlmutató döntésekkel, forrásbevonással, együttműködésekkel lehet megvalósítani. A kistérség eközben az európai és hazai trendekhez hasonlóan egyre jelentősebb mértékben függ a várostól. A jelen munka egyik feladata, hogy ahol lehetséges, megtalálja azon közös célokat és közös intézkedéseket, amelyek a várost és kistérségét egymás erősségeire építve, együttesen tudják dinamizálni. Ezzel együtt azon speciális célokat is meg kell fogalmazni, amik biztosítják a térség belső kohézióját, társadalmi, gazdasági, környezeti feszültségeket, problémákat előzve meg ezáltal. Meg kell találni ugyanakkor a nyugat-dunántúli városhálózaton belül Zalaegerszeg azon együttműködő partnereit, akikkel összefogásban erősítheti helyét, versenyképességét a Közép-Kelet Európai Régióban is.

// Zalaegerszeg és agglomerációja fejlődését meghatározó külső trendek

A trendelemezés jelen formájában a regionális programozáshoz kötődően az országos területfejlesztési dokumentumokban levő, így elfogadott, legitim trendeket tartalmazza. A Zalaegerszegre közvetlenül ható, az országotól esetleg kis mértékben eltérő, regionális hatókört érintő trendek elemzése, így a határok légiesedésének hatása, a Graz – Maribor térséggel való kapcsolatok változása, a Kelet-Közép-Európai, ezen belül a szlovák – osztrák – szlovén regionális gazdasági folyamatok további elemzéseket igényelnek, amik folyamatban vannak, és amik kis mértékben alakíthatják a program hangsúlyait.

Gazdasági trendek

1. A balkáni országok EU-hoz való közeledésével a térség biztonságpolitikai helyzete javul. Ez *gazdasági, kulturális, oktatási kapcsolatok bővülésének lehetőségét vetíti előre, ami a régiónak különösen a Horvátországgal való kapcsolatának erősítése miatt érdekes.*
2. A világban zajló globalizációs és termelési folyamatokból következő kihívások kockázatot jelentenek a régió jelenlegi gazdasági szerkezetére. Az élőlétfeltétel igényes termelési tevékenységeknél a *munkabéreköltségek növekedéséből kialakuló versenyhátrányokat csak a munkaerő minősége, kreativitása, rugalmassága tudja ellensúlyozni, elősegítve a piaci igényekhez alkalmazkodó termékszerkezet-váltást.* Ez nem tudott megvalósulni a textilipar, ruhaipar, és a betanított munkára épülő összeszerelő üzemek terén, amiknek a hazai piacokról való jelentős kiszorulása lett a következménye.
3. Az országban, illetve a közép-kelet-európai térségben a jövedelmek növekedése azonban *további keresletet is támaszt a szolgáltatások, pl. pénzügyi szolgáltatások, kereskedelem, illetve a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó turizmus, sportolás és többek között elektronikus játékok iránt.* A szolgáltatások gazdaságban betöltött szerepének további erősödésére lehet számítani. Ezen belül a nemzetközi idegenforgalmi trendek a vonzó környezetben folytatható aktív turizmus és a helyi termékek, specifikumok iránt mozdultak el, amik Zalaegerszeg és térsége adottságai megfelelnek. *A térségnek az adottságai kihasználására, szolgáltatások és termékek fejlesztésére kell koncentrálnia.*
4. Azokban az országokban, ahol a termelékenység növekedése nagyobb, gyorsabban bővült a foglalkoztatottak száma, köszönhetően a növekvő jövedelmeknek. Ezért a helyi KKV-nél is *törekedni kell a termelékenység javítására, melynek alapja munkaerő képzettségi szintjének javítása, illetve az új megoldások, innovációk alkalmazása a termelés, értékesítés terén.*
5. Magyarországon még alacsony az Infokommunikációs Technológiákat (IKT) alkalmazók köre, melynek okai az infrastruktúra hiányossága, a digitális írástudás hiánya és az új eszközök alkalmazása iránti érdektelenség. Az IKT eszközök mai relatív alacsony használata a jövőben *további piaci lehetőséget jelent az IKT iparágban, miközben az alkalmazásuk elterjesztése további feladatot jelent az oktatásban, felnőttképzésben, infrastruktúra-fejlesztésben és tartalomszolgáltatásban.* A KKV-k a nagyvállalatokkal összehasonlítva kisebb mértékben használják az IKT eszközöket, miközben a termelékenységük is

- alacsonyabb. Az ezek közötti összefüggések is szükségessé teszik az IKT alkalmazások használatának további elterjesztését a kkv-k körében.
6. Az elektronikai ágazat fejlődésére lehet számítani a jövőben: pl. újfajta adat-, hangátviteli rendszerek kialakítása várható az IKT eszközök minél szélesebb körben való alkalmazása és minél egyszerűbb felhasználásának igénye révén.
  7. A globális verseny fokozódására adott válasz a klaszteresedés, aminek pozitív hatásai vannak a nemzetközi tevékenységre, exportra. A klaszterek vegyesen mutatnak globalizációs (szupranacionális hálózatok) és regionalizációs trendeket (a helyi erőforrások és együttműködők erősödő szerepe). Egyre nagyobb számban kapcsolódnak be multinacionális cégek a regionális együttműködésekbe is, ami hatékonyan segíti a beszállítói kapcsolatok erősödését. A többcsatornás, külföldi értékesítések, kapcsolatok is fontosabbak lettek, különösen a KKV-k számára, akik ezt egyedileg nem tudják felvállalni. *A régióban megindult klaszteresedési folyamatot a városi szereplők közti együttműködés hatékony koordinálásával szükséges helyben erősíteni.*
  8. A gazdaságban a hálózatosodás a specializációval és a termelékenység javítására várható törekvéssel párhuzamosan folytatódik. A gyakorlatban ez az egyetlen megoldás a kkv-k versenyképességének javítására. A specializáció csak egy rugalmas, megújulni képes, a technológiát nem csak átvevő, hanem annak fejlesztésében is résztvevő ipari struktúrával, és ennek megfelelő kormányzati, egyetemi-kutatói, fejlesztési, infrastrukturális háttérrel lehetséges, ezeket az együttműködések helyi, regionális szinten tovább kell erősíteni.
  9. A nemzetközi tendenciák ugyanakkor azt is mutatják, hogy veszélyes egy régió, térség gazdaságának teljes specializációja, mert kiszolgáltatottá tesz sok munkavállalót egy-két iparágnak. *Szükséges a klaszteresedés és az általános, lehetőleg a tudás alapú gazdaságfejlesztés között az egyensúlyt megtalálása. Továbbá törekedni kell a régió városai közötti gazdasági kapcsolatok bővítésére, szolgálva a régió, ezzel a város gazdasági önállóságát.*
  10. A helyi szállítások lebonyolítása meghatározó részben továbbra is közúton történik, de a regionális és távolsági áruk szállítását vasúton, vízen, kisebb mértékben légi úton, illetve ezek kombinációjával valósítják meg a világban. Fejlett intermodális logisztikai központok létrehozására van szükség, és olyan technológiai eljárásokra, melyek csökkentik a szállítmányok módváltásnál eltöltött idejét. Az EU növelni kívánja a környezetkímélő megoldások terjedését, mint a vasúti és vízi szállítás, kombinált fuvarozást. Zalaegerszeg esetében a közúti gyorsforgalmi kapcsolat szükségesnél jóval lassabb (ha egyáltalán megtörténő) kiépülése ezt a trendet felértékeli. *A szállításban megjelenő kihívások a Zalaegerszeg logisztikai szolgáltatásainak, a többfunkciós szállítási módokat biztosító központok fejlesztését igénylik.*
  11. A mezőgazdaságban a fogyasztói tendenciák (egészségtudatosság, bioélelmiszerek) erősödésével megnő a termékek eredetének ismerete iránti igény, ami *a termelési láncban követhető vertikális együttműködések igényli.* Az agráriumban nemzetközi piaci követelményeket figyelembe véve a magyar export várhatóan bővíthet, melynek *feltétele a mezőgazdasági vállalkozások termelékenységének javulása, technológiai korszerűsítésük.* A mezőgazdasági vállalkozásoknak további kihívást jelent a termékekkel szemben támasztott szabványok, magas minőségi követelmények, amik jelentőségét olyan események is növelték, mint a BSE járvány, vagy legutóbb a madárinfluenza. A közvetlen termelési támogatások

- fokozatos visszaszorítása már 2013-ig érzékelhető, majd utána fokozott ütemben várható. Ezzel párhuzamosan a Közös Mezőgazdasági Politika keretén belül erősödnek a nem termelési funkciók támogatási céljai, lehetőségei, ami az agrár-környezetvédelem és vidékfejlesztés európai szintű megerősödéséhez vezethet.
12. Folytatódik a megújuló energiaforrások térnyerése, mivel a fosszilis energiáktól való függőség oldását mind az energiaellátás biztonságának növelése, az energetikai autonómia erősödése, mind az éghajlatváltozás és a helyi légszennyezés csökkenésének igénye generálja. A megújuló energiaforrások helyben történő felhasználása hozzájárul az energetikai kiadásoknak az adott térségbe történő visszaforgatásához, ami elősegíti a vidéki térségek fejlődését, a jövedelmezőség javulását. *A régióban a megújuló energiaforrások felhasználása kapcsán törekedni kell az önálló ellátást biztosító kisebb rendszerek kiépítésére.*
  13. Az országban megnő a tranzit energiaszállítás jelentősége, mely szállítási útvonalak a régió is áthaladnak. *A hazai szabályozás függvénye, hogy az energiaszállításból milyen bevételek maradnak a régióban.*
  14. A munkaerő egyre szabadabb áramlásával lehet számolni, ami 2010 körül várhatóan Ausztriában is megvalósul. A jelentős bérkülönbségek fennmaradása miatt várhatóan a magyar munkaerő fokozódó határ menti munkavállalásával számolhatunk, ami rövidtávon a munkanélküliség csökkentéséhez, de egyes szakterületeken a képzett munkaerő hiányához vezethet. *A munkaerőpiaci kihívásokat leginkább a lakosság szélesebb rétegeinél a gazdasági igényekhez jobban alkalmazkodó alap- és szakképzettségi szint javításával lehet kezelni.*
  15. Az EU 2013 utáni kohéziós politikájában várható a legelmaradottabb térségek felzárkóztatásának folytatása. Az új csatlakozásokkal, illetve Törökországnak nyújtandó nagyobb felzárkózási támogatásokkal, valamint a Nyugat-Dunántúl korábbi évekhez hasonlóan gyors ütemű fejlődésével számolva elképzelhető, hogy a régió 2013 után kiesik az egyes célkitűzésből. Várható az is, hogy az EU fejlesztési támogatásai GDP arányban érdemben nem nőnek, miközben a források több ország között fognak megoszlan, tehát. *a régió hosszabb távon minden bizonnyal kevesebb egy főre jutó közösségi támogatásban fog részesedni.* Ez azt jelenti, hogy a jelenleg elérhető alap-infrastrukturális fejlesztéseket a gazdaság és társadalom belső erőforrásainak mozgósítása, tehát a tartós növekedési pályára állítás céljára és érdekében kell megfogalmazni, a döntéshozók számára sokszor vonzóbb presztizs, vagy hangulatjavító beruházások helyett. Ellenkező esetben a később vissza nem térő lehetőségek miatt a régió nem tudja ma meglévő fejlettségbeli lemaradását behozni, ami hosszú távú és tartós versenyképesség csökkenéshez vezet.
  16. Az Európai Bizottság nagyszabású növekedési és munkahely-teremtési stratégiát fogadott el 2005. február 2-án (Lisszaboni Stratégia). A megújult stratégia két gazdasági prioritásra a tartós növekedés beindítására és új munkahelyek teremtésére összpontosít. Ennek érdekében Európának vonzóbbá kell válnia a befektetés és a munka számára; a tudás és az innováció kell, hogy legyen az európai növekedés motorja; az uniós politikákat pedig úgy kell kialakítani, hogy a vállalkozásoknak lehetőségük nyíljon több és jobb munkahelyek létrehozására.
  17. Az oktatás és a képzés színvonalának javításával nagyobb befektetés a humán erőforrásokba cél továbbra is meghatározó fontosságú lesz az EU számára.

Társadalmi trendek

18. Az EU-n belül a tagállamok munkaerőpiacának további megnyitásával folytatódhat a jól képzett, szakképzett fiatalok elvándorlása a régióból. Ez rövidtávon munkaerőhiányt okozhat. Kérdés, hogy miként sikerül őket visszacsábítani a régióba. Ennek feltétele: megfelelő életkörnyezet, magasabb jövedelmek és vonzó munkahelyek, fejlődő gazdaság, kötődés erősítése érdekében helyi közösségek működése.
19. Demográfiai trendek alapján a régió és egész Európa lakossága öregszik, növekedik az idősök által támasztott szolgáltatások, ezen belül pl. a szociális célú ellátások iránti kereslet, illetve az egy munkavállalóra jutó eltartottak aránya. A lakosság öregedésével párhuzamosan ugyanakkor csökken az élveszületések száma, ami pl. az iskolákban általánosságban többlet kapacitásokat eredményez.
20. Településhálózat kapcsán a nagyvárosokból az agglomerációba való kiköltözés mértéke csökken, ugyanakkor folytatódik a kistelepülések elöregedése, népességük csökkenése, az épített infrastruktúra lepusztulása. Szükséges a kistelepüléseken működő vállalkozások fejlesztése, újak indításának ösztönzése, a helyi, térségi együttműködések mind teljesebbé tétele. A fejlődés egyik lehetséges útját jelenti a magas minőségű lakóterületté való átalakulás, illetve turisztikai, üdülési szolgáltatások teljessé tétele. Az alacsonyabb népességű településeken kevésbé gazdaságos, hatékony alapszolgáltatások, közszolgáltatások további működtetése, minőségi javítása kistérségi koordinációt igényel, amely bizonyos esetekben koncentrációt jelent.
21. A fejlesztéspolitikában a regionális szintnek a jelenlegihez képest erősödő szerepe, önálló döntéshozatali jogosítványok esélyének növekedése várható. Ez a fejlesztési támogatások nagyobb eredményességét jelentheti, rugalmasabb alkalmazkodást biztosít a helyi problémákhoz. Ugyanakkor fennáll a veszélye a gazdaságfejlesztés, szakképzés további központosított irányításának, ami a párhuzamos, az igényekre kevésbé reagáló fejlesztéseket tesz lehetővé. Ez a gyakorlatban - szelektív beavatkozásokkal - kevésbé hatékony gazdaságfejlesztés megvalósítását jelentheti, ami csökkentheti a regionális szinten támogatott infrastrukturális fejlesztések hasznosságát és a területi különbségek további mélyüléséhez vezethet.
22. A régió az országos szinten relatív magas fejlettsége nem feltétlenül mutatkozik meg az önkormányzatok saját bevételeiben. Ez a szempont különösen felhívja a figyelmet a belső erőforrások és fejlesztési potenciálok hatékony kihasználására, valamint olyan fejlesztésekre, melyek mindinkább törekednek a magántőke mozgósítására, valamint a közösségi szolgáltatások működési költségeinek csökkentésére.

Környezeti trendek

23. Az Európai Unió polgárai számára az *egészséges, tiszta környezet egyre fontosabbá válik*. Az európaiak számára értékes az *életminőség*. Jólétre, tiszta környezetre, jó egészségre, szociális védelemre és egyenlőségre vágnak. Nemcsak saját maguk, hanem gyermekeik és unokáik számára is biztosítani kívánják mindezt, aminek érdekében az EU önkéntesen is szigorú környezetpolitikát kíván folytatni. Közös feladat a gazdasági növekedést, a társadalmi jólétet és a környezetvédelmet kölcsönösen megerősítő lendület megtartása, amit viszont egyre fejlettebb, hatékonyabb technológiákkal és eljárásokkal, a környezeti szempontok mind fokozottabb figyelembe vételével kell megoldani. Az erre vonatkozó szabályzók ösztönzően hatnak mind az innovációra, mind a technológiai fejlődésre, mind a hatékonyságra, összességében a hosszú távú versenyképesség javítására is.
24. A külső környezeti trendek közül a legjelentősebb a globális klímaváltozás, amit az EU stratégiai dokumentumaiban is tényként kezel. *Hazánkban is várhatóak szélsőséges meteorológiai és környezeti jelenségek és folyamatok, amelyek jelentősen befolyásolhatják a gazdasági és társadalmi folyamatokat*. A kedvezőtlen meteorológiai és környezeti események elleni védekezések több év átlagában éves szinten a GDP 1 %-t kitevő mértékű, évi mintegy 150 – 180 milliárd Ft kiadást okoznak. Ennél jelentősebb lehet azonban a gazdaság működési feltételeinek megváltozásából adódó közvetlen és közvetett károk mértéke. Az ezekhez való alkalmazkodás, a katasztrófa helyzetekre való felkészülés várhatóan a XXI. század gazdasági és társadalmi folyamatainak egyik jelentős befolyásolója lesz. Az ehhez való alkalmazkodás *innovatív és korszerű technológiák elterjedéséhez járulhat hozzá, elsősorban az energetikai és a közlekedési szektorban*.
25. Nagymértékben függünk a természeti erőforrásoktól – ideértve a nyersanyagokat, az élelmiszert, az energiát és a földterületet – és a természetes folyamatoktól, amelyek a növekvő mennyiségű hulladékot „elnyelik”. Az ENSZ 2005. évi millenniumi ökörendszer-értékelése szerint az emberek által igénybe vett ökörendszerek működésének kétharmada hanyatlóban van. *Az EU vezető szerepet vállal az erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodással kapcsolatos innovatív megoldások megtalálásában*. Az ököinnovációba történő beruházás terén kínálgató lehetőségek közül egyre többet ragadnak meg, elsősorban az üzleti szférában. A *fenntartható termékek és folyamatok piaca várhatóan növekedni fog*.
26. Határ menti kapcsolatok tekintetében számolni kell azzal, hogy a Schengeni irányelvek átvételével közép távon az osztrák, szlovák, szlovén határ szabadon átjárható lesz, ami a gazdasági, kereskedelmi, szolgáltatásokban meglévő együttműködések növekedésének kínál teret. *Az együttműködések azokban az esetekben lehetnek szélesebb körűek, ahol ezt nyelvi problémák nem akadályozzák*. Nagytérségi kapcsolatok tekintetében a régió két növekedési zóna (délen az északolasz, míg északon Bécs,- Pozsony-Budapest térsége) között helyezkedik el. *Ez a földrajzi elhelyezkedés további lehetőségeket nyújt a kutatás-fejlesztési, oktatási és gazdasági együttműködésben rejlő kölcsönös előnyök kihasználására*.

III Alapelvek, értékek

A fejlesztéspolitika az egyes konkrét irányok és beavatkozási területek kijelölését a követendő értékek és alapelvek rögzítése alapján teszi meg. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város és agglomerációja a fejlesztéspolitikájában érvényre kívánja juttatni azokat a közös alapelveket, melyek a régió területfejlesztésében érintett szereplők körében egyetértéssel megfogalmazódtak, úgymint: *fenntartható fejlődés; esélyegyenlőség; információs társadalom; partnerség; nyitottság, megújulási készség és kezdeményezőkézség; területi koordináció, illetve szubszidiaritás; foglalkoztatás.*

Fenntartható fejlődés

A fenntartható fejlődés három dimenzió, a társadalom, a gazdaság és a környezet harmonikus kezelését jelenti, kitérve az intézményrendszerre és az azt befolyásoló politikára. A külső élettelen környezet, az abba beágyazódó élő környezet, az annak részét képező társadalmi környezet és a társadalmi környezetbe beágyazódó gazdasági környezet hierarchiájáról van szó. Ezen dimenziókat nem egymásmellettségében, hanem ok-okozati összefüggésként kell kezelni. A fejlődés abban az esetben lehet harmonikus, fenntartható, ha a cél a társadalom életminőségének javítása, illetve fenntartása (ami főként minőségi szemlélet érvényesítését jelenti). A gazdaság a jólét megvalósításának az eszköze, a környezet pedig feltétele, azaz egyszerre lehet lehetősége és korlátja is a fejlődésnek, amely fejlődési folyamatban a társadalom, a gazdaság és a környezet viszonyát az össztársadalmi alapra épülő és össztársadalmi részvétellel működő politikai intézményrendszer garantálja. Összességében a fenntartható fejlődés az emberi életminőség javulását jelenti úgy, hogy közben a támogató ökoszisztémák eltartó képességének határain belül maradunk. (World Resources Institute 1992).

Esélyegyenlőség

A régió egyes kedvező gazdasági mutatói elfedik azokat a belső gazdasági, társadalmi egyenlőtlenségeket, amelyek a régió egyes fejlett és perifériális térségei között tapasztalható. Ezek az egyenlőtlenségek a hátrányos helyzetű rétegeket (elsősorban a nőket, romákat, kistelepülésen élőket, megváltozott munkaképességűeket) még súlyosabban érintik. Az emberkincsét kiemelten kezelő, és az esélyteremtés fontosságát értéknek tekintő Nyugat-Dunántúli Régióknak a következő tervezési időszakban biztosítania kell az esélyegyenlőség horizontális szempont valós érvényesülését (programozás és végrehajtás szakaszában is). Ez alapfeltétele egy egészséges, szolidáris és megújulásra képes társadalom megteremtésének. A régióon belül az aprófalvas, rosszul megközelíthető területeken élők életkörülményeinek javítását is fokozottan figyelembe kell venni.

Információs társadalom

A társadalmi-gazdasági élet szereplői számára a fejlett info-kommunikációs (távközlési) technológiákhoz való hozzáférés és az ebben rejlő lehetőségek kiaknázása, (felhasználói készség megléte, tartalomszolgáltatás) a hatékony működés és a versenyképesség alapfeltétele. A fejlesztéseknél tekintettel kell lenni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a munkaerőpiacról kiszorultak igényeire is. Törekedni kell az informatikai eszközök és tartalom-szolgáltatások minél egyszerűbb kezelhetőségére.

Partnerség

A régióban a megyék, nagyvárosok közti - erőforrásokkal is megalapozott - hálózatos együttműködésére, a sajátos adottságoknak leginkább megfelelő fejlesztési célok meghatározására és közszolgáltatási funkciók ellátási körzetekhez igazodó arányos megosztására kell törekedni. Kistérségi szinten alapvető szempont a települések együttműködésnek ösztönzése közszolgáltatási feladataik ellátása és fejlesztése érdekében. A fejlesztési javaslatokat és célokat az állami szereplőknek a vállalkozók érdekképviselőivel, a civil partnerekkel együttműködésben kell kialakítani. A régió fejlődése csak az EU, az állam és megyék, kistérségek konszenzusra törekvő együttműködésben, fejlesztési programjai révén valósulhat meg. A gazdaság fejlesztésének is az alapja a vállalkozások, illetve a gazdaságot közvetlenül kiszolgáló közsféra intézményeinek (klaszter alapú) együttműködése. Valós partnerségi együttműködések kialakítására kell törekedni: ami személyes részvételen, kötelezettségvállaláson és kölcsönös erőforrás biztosításon alapul. A partnerségek ösztönzése nemcsak régió belüli, hanem a határokon átnyúló viszonylatban is fontos. Partnerséghez szükséges az együttműködésben érintettek, „így kicsiknek és nagyoknak” is a kompromisszum készség megléte, mely feltételezi a közös érdek megjelenítése az egyéni érdekek rövid távú maximalizálásával szemben.

Nyitottság, megújulási készség, kezdeményezőkézség

Kiemelt figyelmet kell fordítani a tervezés és megvalósítás folyamatában az új kezdeményezések ösztönzésére, illetve az új megoldások keresésére. Az újítás lehet saját ötlet, fejlesztése, vagy más térségben (pl. interregionális együttműködések), szakterületen használt alkalmazás sikeres adaptációja.

Területi koordináció, szubszidiaritás

A fejlesztések tervezése, eldöntése során a régió törekszik az adott terület egység (pl. kistérség) számára szükséges fejlesztési tevékenységek összehangolt tervezésére, illetve támogatási döntések meghozatalára. A különböző tevékenységek összehangolását és fejlesztési döntések meghozatalát mindig azon a területi szinten kezdeményezi, ahol a tervezéshez, döntéshozzáshoz szükséges információk rendelkezésre állnak.

Foglalkoztatás

A támogatások során törekedni kell az EU versenyképességi stratégiájával összhangban a teljes foglalkoztatás elérésére. Ennek érdekében szükséges vizsgálni a támogatásokkal megvalósuló fejlesztések munkahelyteremtő hatását, valamint külön figyelmet kell fordítani a kistérségeken a foglalkoztatást helyben nyújtó projektek kitalálására és támogatására. A fejlesztések során törekedni kell a magasabb képzettséget igénylő munkahelyek kialakítására. Az elsődleges munkaerőpiacról kiszorultak foglalkoztatásának ösztönzése elsőrendű feladat, melyet sok esetben képzésnek, közösségfejlesztésnek, mentális tanácsadásnak kell kísérnie.

IV A helyzetfeltárás összegzése, a SWOT analízis

A munka során a Zalaegerszeg SWOT analízisét a 2005 során komolyan vett partnerség megvalósulásával elkészült Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Hosszú Távú Fejlesztési Stratégiájából, a kistérség SWOT analízisét a 2004-es Zalaegerszeg Statisztikai Térség Kistérségi Agrárstruktúra- és Vidékfejlesztési Programjából vettük alapul. Az eddig elkészült, főleg városi fejlesztési programok és az adatok áttanulmányozása után készítettük el a város és kistérségére vonatkozó összesített SWOT analízist. A viszonyítási alapot az országos és a régiós átlag jelentette, de figyelembe vettük a régió további megyei jogú városai adottságait is. Ahol az szükséges és lehetséges volt, ott a kistérség, vagy a város speciális szempontjait külön jelenítettük meg.

Belső tényezők

Erősségek	Gyengeségek
• változatos, tiszta természeti környezet	• régióon belül kevésbé kedvező földrajzi fekvés
• vonzó turisztikai adottságok	• erős szuburbanizációs és térben eltérően egyidejű elnéptelenedési folyamatok
• fejlett nagytérségi és városi alapinfrastruktúra rendszerek	• kistélepüléseken infrastrukturális hiányosságok
• eredményes zalaegerszegi vagyongazdálkodás	• kistélepülések alulfinanszírozottsága, alpműködés túlzott terhei, kiszolgáltatottság
• fejlesztésre alkalmas saját területek (ipari parkok, felsőoktatás, turizmus)	• térhasználati anomáliák
• jó és fejlődő vasúti megközelíthetőség	• rossz közúti megközelíthetőség
• fejleszthető, hasznosítható repülőtér	• helyenként gyenge belső közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások
• szakképzett munkaerő jelenléte	• rugalmatlan, kis hatékonyságú közép fokú szakképzési rendszer
• oktatás-, képzésfejlesztési készség és megfogalmazott döntéshozói célok	• felsőoktatási központ és alkalmazott k+f tevékenységek hiánya
• magas foglalkoztatottság, alacsony munkanélküliség	• alacsony helyi foglalkoztatottság a kistérség szintjén
• jelentős kis- és középvállalkozói szektor, jó vállalkozási készség	• kkv-k tőkehiánya, alacsony fokú helyi együttműködések (klaszterek, szövetkezetek)
• multinacionális vállalatok (felvevőpiac, foglalkoztató) jelenléte	• innovációhoz köthető, és magas hozzáadott értékű munkahelyek csekély aránya
• erős gép, bútort és építőipar	• alacsony hozzáadott érték, feldolgozottság a mezőgazdaságban
• szakképzett mg-i feldolgozóipari munkaerő, infrastruktúra megléte	• Kedvezőtlen agrárstruktúra, elavult mg-i technológiák
• geotermikus energia és biomassza kapacitások megléte	• magas energetikai kiszolgáltatottság (ár, ellátásbiztonság)
• egyedülálló egészségügyi szolgáltatások jelenléte	• előregedő helyi társadalom
• korszerű sportlétesítmények, infrastrukturális háttér	• kevés, és alacsony színvonalú szállásférőhely

Külső tényezők

Lehetőségek	Veszélyek
• turisztikai érdeklődés növekedése, az ágazat helyi gazdasági súlyának erősödése	• munkaigényes iparágak elvándorlása
• infrastrukturális és humán felzárkózás a nagyobb uniós források révén	• forráskoncentráció miatt kistélepi fejlesztések elmaradása,
• erősödő tőkebeáramlás, javuló regionális versenyképesség a megközelíthetőség javulásával	• kinyíló európai uniós munkaerőpiac miatt munkaerőhiány
• erősödő versenyképesség a KKV szektorban a klaszterek iránti érdeklődés növekedése révén	• az élelmiszer feldolgozó ipar teljes leépülése, rögzülő termelői kiszolgáltatottság
• megújuló energiaforrások elterjedése, érkező ipari és szolgáltatói piac fejlődése	• kistélepi iskolák, szellemi közösségek, helyi kulturális élet ellehetetlenülése
• a zalaegerszegi felsőoktatás integrációja és erősödése, erősödő alkalmazott k+f révén magas hozzáadott értékű termelést igénylő befektetők megjelenése	• kistélepi gazdasági, demográfiai, kulturális ellehetetlenülése, a kistérség kétpólusúvá válása, állandósuló kohéziós problémák
• Graz – Maribor – Horvátország felé a határmenti együttműködések erősödése	• közlekedési, energetikai és ipari környezetterhelés erősödésével életminőség romlása
• struktúra váltás a minőségi, speciális mezőgazdasági termékek felé az agrárkörnyezet gazdálkodási EU támogatások révén	• természeti adottságok felélése, az ökológiai rendszerek feldarabolódása, biodiverzitás csökkenése
• a régió városai közötti együttműködések erősítése, bekapcsolódás dinamikus fejlődő térségek folyamataiba	

A SWOT analízis alapján két, egy pozitív és egy negatív scenáriót érdemes megfogalmazni, érzékeltetve a város és a kistérsége előtt álló feladatok súlyát.

A) Dinamikus fejlődésű, a nemzetközi vérkeringésbe bekapcsolódó térség

Zalaegerszeg és térsége jól hasznosítja az Európai Unió forrásait, azok bevonásával valamennyi jelentős termelő és környezetvédelmi infrastrukturális beruházást sikerül megvalósítani, illetve működtetésüket olyan szintre emelni, hogy immár azok bevételeiből biztosítható az amortizáció érvényesítése, tehát szinten tartásuk, továbbfejlesztésük is. Ezen beruházások mellett a 2007-2013-as ciklus második felében immár a gazdaságfejlesztés, és a humánerőforrás fejlesztését, különösen a felsőoktatás és szakképzés, felnőttképzés infrastrukturális és szervezeti kereteit is megerősíteni. A térség jelentős része felzárkózik az infrastrukturális fejlettségnek azon szintjére, amely már nem jelent versenyhátrányt a beruházókért folyó versenyben. Emellett a térség humánerőforrás és szervezettség szintjén is felzárkózik, és olyan szervezeti struktúrákat és eljárásokat segít életre, amelyek az infrastruktúrával együtt már valóban képesek dinamizálni a gazdasági szektort.

A térség a megújuló energiaforrások terén a régió egyik vezető erejévé válik, a közösségi energiaellátásban való 50 % feletti megújuló energiaforrások, a térségi szolgáltató, termelő

KKV-k és a műszaki képzés mellett megerősödő megújuló energia szakképzés révén. A térségi energiaellátását középtávon 30 – 40, hosszabb távon 60 - 70 %-ban megújuló energiaforrásokból, ami jelentős energetikai kiadásokat takarít meg, ami a térségben maradva gazdasági fejlesztéseket, munkahelyteremtést szolgál, illetve bővíti a különböző szolgáltatások iránti fizetőképes keresletet.

A fejlesztések terén Zalaegerszeg és térsége együttműködik a régió városaival ahol a közös érdekeket össze lehet egyeztetni. Az együttműködés kapcsán a pólushálózati projekt, az egyetemi közeledések és a már itt levő multinacionális és erős hazai cégek közötti területek a legsikeresebbek.

Zalaegerszeg és térsége az újabb északi iparterületek, az oda vezető iparvágány és egy intermodális, vasúti logisztikai központ kialakításával, növekvő létszámú és színvonalú, igényvezérelt képzést és K+F tevékenységeket folytató felsőoktatásával és szakképzésével egyre vonzóbbá válik a magas hozzáadott értéket, de a nyugat-európainál még mindig kisebb bérköltséget kereső tőke számára. Javuló vasúti elérhetősége és burkolt kifutójú repülőtere, továbbá a kiépült 76-os gyorsforgalmi úton fél órán belül elérhető közeli nemzetközi Sármellék nemzetközi repülőtere és a kiépült M7-es autópálya révén már rövid távon is javul az európai, de a szlovén kikötők révén tengerentúli elérhetősége is, ami segíti a nemzetközi vérkeringésben való előbb részvételét. Emiatt és Olaszországhoz, Szlovéniához közeli fekvése miatt a távol keleti, európai terjeszkedésre készülő cégek számára is vonzóvá válik. Zalaegerszeg és térsége számára az osztrák – szlovén – horvát határtérséggel erősödő kapcsolatok elsősorban az idegenforgalom, kultúra terén jelentenek előrelépést, de rajtuk keresztül jó lehetőség nyílik gazdaságilag fontos térségek felé is erősíteni a városon keresztül a helyi, erősödő kis és középvállalkozások kapcsolatrendszerét.

A KKV szektor a városban ma is jelen levők mellett az újonnan betelepülő multinacionális vállalatok számára történő, egyre növekvő volumenű beszállítások mellett új, európai piacokat is elérnek az általuk létrehozott és sikeresen működő klaszterek révén, amelyek lehetővé teszik számukra az innovációs, és marketing költségeik hatékonyabb felhasználását. Az így már több lábon álló KKV-k nagyobb biztonsággal tudják termelésüket bővíteni a kialakítandó északi és a további térségi ipar területeken, ami az alkalmazotti létszám növelésével, a térségi foglalkoztatottság további javulásával jár. A KKV-k erősödésével megjelenő kereslet tovább erősíti a szolgáltató szektort, amely a mind az általa nyújtott szolgáltatások minőségében, mind gazdasági eredményeiben jelentős javulást mutat. Az immár magas minőségű és bővülő szolgáltatások jó hátteret jelentenek a fejlődő termál-, és wellness turizmus számára is, amelynek a fő motorját a Gébárti-tó mellett továbbfejlesztett termálfürdő és termál és wellness szálloda, illetve a megerősödő kistérségi aktív turizmus kínálata jelenti. Ehhez jól illeszkedik az immár nyugat-európai professzionalizmussal menedzselt sport, amely Zalaegerszeg és térsége számára növekvő ismertséget és elismertséget, továbbá a nemzetközi és hazai rangos rendezvények és edzőtáborozások révén mérhető bevételeket jelent. Az elsősorban a belföldi idegenforgalomra, és részben a Sármellék révén megjelenő angol, ír, olasz és orosz vendégkörre építő turizmus a növekvő számú, és minőségű szállásférőhelyek révén a térség számára egyre fontosabb bevételforrást jelent.

A gazdaság dinamizálódása igényli, egyben lehetővé is teszi a térségi közlekedési hálózatok és szolgáltatások fejlesztését, ami már a kistérség körzet központjai térségében is javítja a települések megközelíthetőségét. A kistelepülések jobb megközelíthetősége egyidejűleg biztosítja a városi, körzetközponti munkahelyek és szolgáltatások (benne az

oktatás, egészségügyi ellátás) elérhetőségét, illetve a kistelepüléseken a helyi munkahelyteremtés lehetőségeinek javulását. A Zalaegerszegen erősödő gazdaság és az emelkedő árszínvonal felértékeli az erősödő KKV-k egy része körében a jól megközelíthető ipartelepítésre alkalmas telephelyeket. Ezek alkalmassá válnak az átstrukturálódó mezőgazdasági feldolgozóipar kisebb telepeinek létesítésére is, főként a gyümölcs-, méz- és hasonló kisebb volumenű termékek esetén. Az időközben a termelők részvételével újjászerveződő mezőgazdasági feldolgozóipar ismét a motorja lehet a térségi baromfi és sertéstartásnak. Ezzel párhuzamosan tovább erősödik az alma-, és egyéb gyümölcsoltvány termesztés, aminek a piacán a térséget az egyik legerősebb, európai szinten is számon tartott szaporító helyként tartják nyilván.

Az időközben megerősödő kereslet a megújuló energiaforrások, különösen a biomassza iránt részben a korábban gabonatermesztésre közepes sikerrel használt területeken energia ültetvények, és a gyümölcs oltvány szaporító telepek szakmai tapasztalatait és munkaerejét is hasznosítva, energia ültetvény szaporító anyatelepek jelentős elterjedését eredményezik, amelyek a korábbinál biztosabb és gazdaságosabb megélhetést biztosítanak egyre szélesebb körben. A térségben elsősorban a biomassza energiáját hasznosító távfűtő művek és biogáz telepek, emellett néhány nagyobb beruházás keretében a geotermikus erőművek kerülnek kiépítésre. Ezen túl lakossági szinten a gáz árának világpiaci szintje miatt versenyképessé válnak a pellet, a faelgázosító, a hőcserélő technológiák, amelyeket egyre több helyen egészítenek ki napkollektorok. Az új építésű lakásokban mind a passzív, mind az aktív energiatakarékossági megoldások mellett kerülnek ezek alkalmazásra. A térségben is létesül biodieszel üzem, emellett jelentős arányban termelők a gabonájukat bioetanol üzemek számára kötik le évekre előre. Ezekkel a fejlesztésekkel a kistérség villamosenergia ellátásának közel 20-30, hőellátásának pedig akár 60 - 70 %-át is megújuló energiaforrásokból, önellátóan biztosítja. Az így helyben maradó bevétel tovább fűti a helyi gazdaságot, főleg a szolgáltatási szektort, amely számára ez komoly növekedési lehetőséget jelent, de erősíti a mezőgazdasági szektort, illetve az épületgépészetben energetikában érintet termelő vállalkozókat is.

A gazdaság erősödése és a további közösségi beruházások eredményeként a térségi életminőség jövőre nézve is kiszámíthatóan egyre magasabb egyéni életminőséget tesz lehetővé, ami mind a gyermekvállalások, mind a társas kapcsolatok számának növekedését, emellett az elvándorlások számának csökkenését, a bevándorlásokénak pedig a növekedését jelenti. Ez nem csak Zalaegerszeg, hanem a kistérség körzet központjai térségében is igaz.

A fejlesztéseket mindeközben úgy sikerül megvalósítani, hogy azok a természeti erőforrásokat csak azok megújulásának mértékében veszik igénybe. Az infrastruktúra fejlesztések tovább csökkentik a kommunális környezetterhelést mind a szennyvizek, mind a hulladékok terén, amit az újonnan életbe lépő szigorodó kibocsátási normák is segítenek, mindehhez pedig az oktatásba integrálódó környezeti szempont adja meg a szellemi háttérrel. Az energetika terén a térség növeli autonómiáját, kis mértékben csökkenti függését az ellátás biztonságától, de még az árak mozgásától is. A gazdaságfejlesztésben is fontos helyet foglal el a környezettechnológia, ami az erősödő ipari tevékenység mellett is pozitív összhatást jelent. A klaszterizáció erősödő koordinációs lehetőségeit, és az európai piacok ilyen irányú elvárásait kihasználva, a kistérségi és a városi menedzsment tudatosan segíti, a zöldhatóság pedig elvárja a Legjobb Elérhető Technológiák (BAT) terjedését, ami szintén a környezetminőség javítása, de legalább megóvása irányába hat. A térség ma meglévő ipari, gazdaságfejlesztési területei elégségesek az ipar területigényének kielégítésére, kivéve a logisztikai központ területét, ahol a területhasználat és a

természetvédelem csak kompromisszumok árán tud megegyezni. Összességében azonban a természeti rendszerek pozitív változáson esnek át, amit a mezőgazdasági struktúraváltás, a biomassa termelés tesz lehetővé. A környezetre komolyabb terhelést csak a közúti közlekedés, a motorizáció erősödése jelent, amit térségi szinten az agglomerációs, elővárosi tömegközlekedés fejlesztése, a vasútra alapuló távolsági szállítások, és a településeket elkerülő utak kialakítása próbál ellensúlyozni.

Összességében a lakosság életminősége javul, hiszen mind az életszínvonal, mind a létbiztonság, mind a szolgáltatások minősége javul. A felszabaduló szellemi energiák és források pezsdítően hatnak a térség kulturális és közösségi életére, úgy Zalaegerszeg központtal, mind helyi közösségek szintjén. A térségben az ezzel egyidejűleg javuló elérhetőségű, színvonalú és hatékonyságú egészségügyi ellátás mellett a hatékonyabb és jobb elérhetőségű oktatási rendszerek is emelik az élet minőségét. Mindezek hatására évről évre növekszik a házasságok, társas kapcsolatok száma, az élve születések száma, míg csökken vagy stagnál a halálozások száma. Ezek mellett az erősödő térségi be- és a csökkenő elvándorlás eredményezi a térség lakosságszámának folyamatos emelkedését.

B) Előbb stagnáló, majd leszakadó, a nemzetközi vérkeringéstől elszigetelődő térség

Zalaegerszeg és térsége nem jól hasznosítja az EU forrásait, azok sem mennyiségükben, sem ráfordításuk helyét és módját tekintve sem biztosítják a térség felzárkózását a nyugat-európai átlaghoz. A 2013 után már phasing in státuszban levő régió az elmaradt termelő infrastruktúrális beruházásokhoz nem tud támogatást nyújtani, a város pedig önjelétől pedig még mindig nem képes ezeket megépíteni. A város nem tud kellő feltételeket nyújtani a magas hozzáadott értékű cégek számára, míg a közben emelkedő munkabérek elvándorlásra kényszerítik az addig itt tevékenykedő cégeket. A nagyobb multinacionális vállalatok elvándorlása ellehetetleníti a KKV szektor jelentős, számukra eddig bedolgozó részét, de részben a közvetlen, részben a lakosság jövedelmi szintjének romlása miatt közvetve a szolgáltató szektort is igen érzékenyen érinti.

Az időközben teljesen megszűnő belső határok jelentősen nem változtatnak a Maribor – Graz irányú kapcsolatokon, azok ugyan erősödnek kulturális, és sport téren, de főként csak a nemzetiségi kapcsolatok erősödése miatt. A helyi vezetés és KKV szektor nem válik képessé olyan kommunikáció kialakítására, amely alapját jelenthetné a helyi gazdaság új üzleti kapcsolatainak kialakítására.

Az elmaradó észak-déli fejlesztések, illetve a vasútállomás és az ahhoz kapcsolódó logisztikai bázis nem valósul meg – az előbbihez nem elég erős a helyi lobby, az utóbbihoz túl gyenge az önkormányzat anyagi ereje, és a MÁV sincs abban a helyzetben, hogy meg tudná valósítani. A meglévő vasútvonal így nem elégséges a város megközelítésére, ami elől az északabbi városok, illetve a közben ugrásszerűen javuló megközelíthetőségű Nagykanizsa és Szombathely elszívják a potenciális beruházókat. A város és ezzel a térsége gyorsuló ütemű leszakadásba kezd, amit a ma még itt levő legnagyobb cégnek a munkabérek és terhek emelkedései miatti kivonulása indít el. A KKV szektor nem készült fel sem menedzsment sem technológiai oldalról, ezért nem tudja az így kieső felvevő piacot az európai piacokkal pótolni, ami a KKV szektor megrogyásához vezet. Ezt tovább nehezíti, hogy a feszültségek megerősítik a megmaradt belső piacokért a harcot, ami az összefogás, így a klaszterek létrejötte, fejlődése ellen hat. Ez tovább gyengíti a KKV-k esélyeit más városok vállalkozásaival szemben, mivel az értékesítésre szánható helyi források egyenként nem érik el a piacon való megjelenéshez szükséges ingerküszöböt.

A munkanélküliség megugrik, a lakosság és a közösségek bevételei csökkennek, ami negatívan hat a szolgáltatások piacára is. Mindezek együttesen az önkormányzatok mozgásterét tovább szűkítik, fejlesztések maradnak el, meglévő infrastruktúrák, intézmények fenntartása is kérdésessé válik.

A romló helyzetben a környezetállapot csak helyenként nyerhet, az elmaradt fejlesztések terén, de több helyen, a paragon maradt területek, a korszerűtlen technológiák tovább működtetése, és a közlekedés terén tovább romlik az állapota.

A lakosság életszínvonala, és életminősége is romlik. Csökken a jóléti kiadások nagysága, amit a kultúra és a sport érez meg elsőként, de idővel megjelenik ez az oktatás és az egészségügy területén is. A romló helyzet és csökkenő igények visszavetik a tömegközlekedés lehetőségeit is, ami tovább nehezíti a még munkahellyel rendelkezők bejutását és a kistételepülések általános helyzetét is. A romló feltételek között leromlik a kistételepülések infrastruktúrája, közössége, a teljes térségen belül a szakképzett, magasabb jövedelmű rétegek erőteljes áramlása indul meg a város felé, míg az elszegényedő rétegeké kifelé, ami tovább erősíti a már amúgy is kialakult kétpólusú helyzetet. Csökken a családalapítások száma, a születésszám, nő az elvándorlás, csökken a bevándorlás. Összességében a térség a tartós leszakadás révén stagnáló, majd elkerülhetetlenül dekonjunktúra jeleit mutató pályára kerül, idővel visszazsugorodik az 1960-as évek előtti térségi gazdasági súlyára.

V Jövőkép 2020

A jövőkép megfogalmazása segíti a térséget a célok megfogalmazása során a konzekvens építkezést megvalósítani. Megfelelő iránymutatást biztosíthat és segíthet a különféle megvalósítási utaknak egy csomópont felé terelésében. A jövőkép általános, széles körben elfogadható megfogalmazás. Alapját jelenleg a Zalaegerszeg által megfogalmazott jövőkép jelenti:

Zalaegerszeg és kistérsége az egészséges környezetével harmóniában élő, dinamikus gazdasággal, magas fokú autonómiával rendelkező térség, gazdag, megújulásra kész szellemi potenciállal, élő kultúrával és aktív közösségekkel, ahol az egyének jóléte, életminősége magas szintű.

A jövöképen alapuló stratégiai célok alapvetően a térségben élők életminőségének jobbá tételére, illetve az elérhető legmagasabb szintű gazdasági és társadalmi autonómiára, mint az életminőség stabil biztosíthatásának feltétele megteremtésére törekednek. A *jólét*, az életminőség, magába foglalja az egyén egészségi, szociális, mentális és anyagi létét, és utal a közösség szintjén értelmezhető javak milyenségére. Ez utóbbiak közül kiemelkedően fontos a környezet minősége. Az autonómia a térség belső erőforrásaira való magas fokú építkezést jelenti, ami a legtöbb területen meg kívánja teremteni a stabil, fenntartható gazdaság alapjait, de nem jelenti az elzárkózásra, az elszigetelődésre való törekvést, jelenti viszont a gazdasági és ezen belül az energetikai függések minél inkább való csökkentését.

A jövőkép meghatározásakor az életminőséget az alábbi fogalmak segítségével definiáljuk:

Egészség: tágan értelmezve az egyén egészségét, a preventív tevékenységeket éppúgy a fogalomhoz kötjük, mint a környezet „egészségét”, a fenntarthatóságot.

Prosperitás: a kifejezés az egyén szintjén és a város gazdaságára utalva is kifejezi a versenyképességet, a jövedelemtermelő-képességet, az innovációs készséget, a munkaerőpiac kiegyensúlyozottságát, az iparági diverzifikációt.

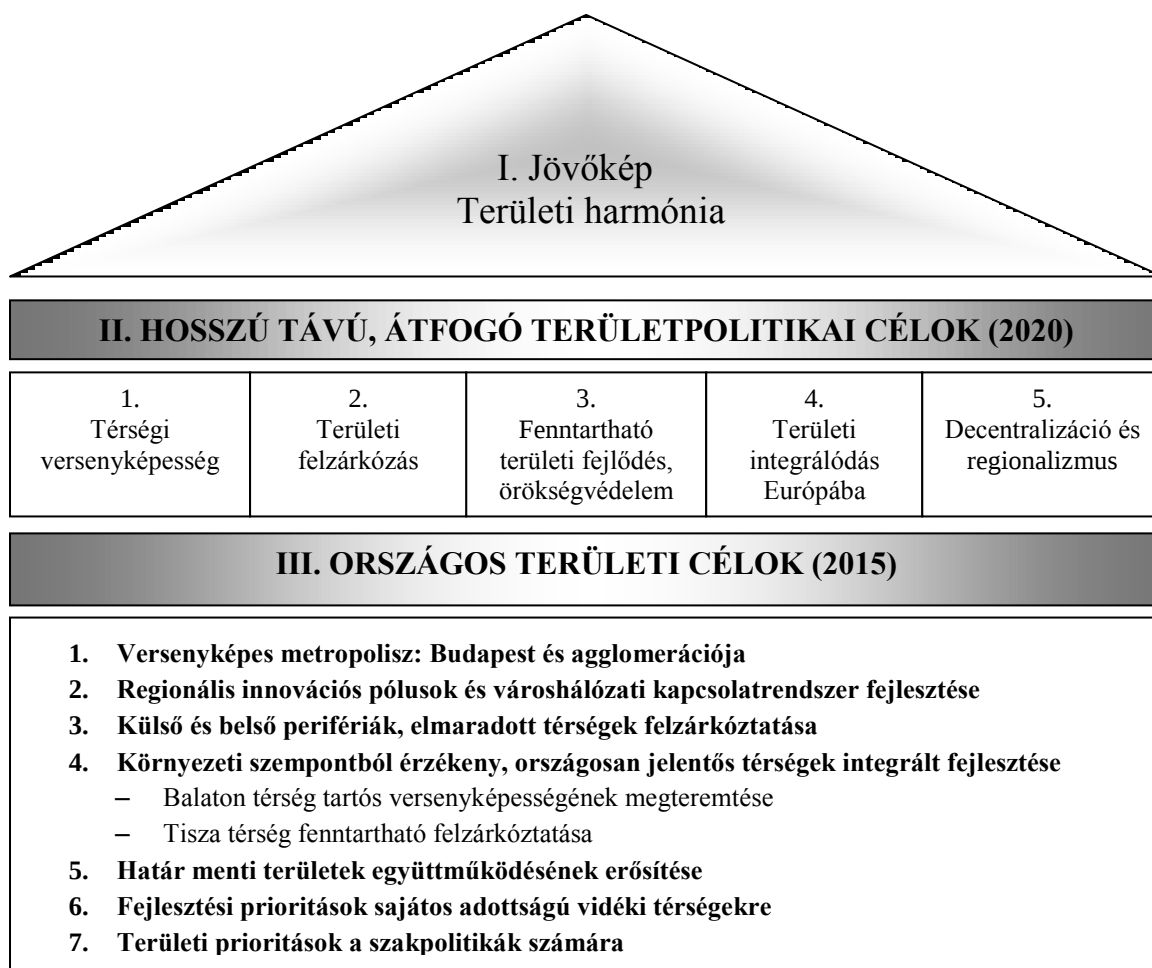
Megújulás: a fogalommal azonosítjuk a közjavak, a közszolgáltatások, a közösségi szolgáltatások, illetve a városi infrastruktúra (utak, közművek, intézmények, város rehabilitáció) megújítását, a hosszú távú érdekeknek alárendelt térhasználati szabályozást.

Igazságosság: a tényező az esélyegyenlőség követelményének érvényesülése mellett utal a szolidaritás eszméjéből következő szociális vívmányok kiteljesítésére.

VI Célterület megyei, regionális, Közép-Európai viszonyrendszere

A térség a régiók, városok, térségek közötti fokozódó verseny ellenére, vagy éppen azért nem függetleníthető a környezetétől. A célstruktúra felállításánál ezért figyelembe kell venni a vonatkozó országos és hatályos regionális szinten elfogadott, így bizonyos mértékig illeszkedési alapot jelentő célokat. Ennek a 97/2005. (XII. 25.) OGY határozattal elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptió a legitim viszonyítási pontja. Az OTK az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióval (OFK) szoros összhangban készült. A két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

1. ábra: Az Országos Területfejlesztési Konceptió átfogó fejlesztési céljai 2020-ig

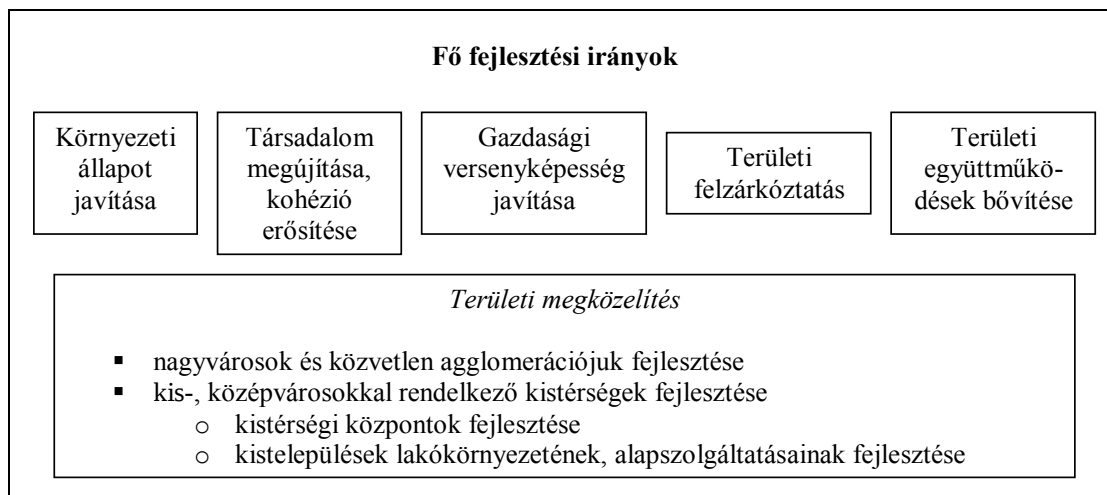

Az OTK átfogó céljai olyan általános módon kerültek meghatározásra, hogy azok mindegyikét szolgálják a Zalaegerszeg és térségében megfogalmazódó célok, tehát ez nem jelent korlátot a helyi fejlesztések megvalósítása előtt. Az országos területi célok közül az 1., és a 4. pont kivételével a többi részben nagyobb arányban érinti a Zalaegerszeg által meghatározott teret. A 4. célon belül szereplő termálvízkinccs hasznosítása és a megújuló

energiaforrások iránti elköteleződés az OTK szintjén fontos viszonyítási pont az ezekben gazdagnak nevezhető tér számára. A további célok között kiemelkedő fontosságú lehet a fejlesztési pólus programhoz való, Zalaegerszegnek a városhálózaton belüli szerepét is átgondoló célok megfogalmazása. A korábbi sikeres példák is azt mutatják, hogy a határ menti területek együttműködésében való részvétel továbbra is fontos irány lesz – nem csak az innen megszerezhető, a strukturális alapokéhoz képest relatív csekély források miatt, hanem mert ez nagyban hozzásegítheti Zalaegerszeg és térségét az európai vérkeringésbe való erőteljesebb bekapcsolódásra, ami a tartós fejlődés elérésének egyik lehetősége lehet. Az elmaradott térségek, külső belső perifériák célok különösen a rurális jellegű kistérségi kistelepülések számára jelentenek fontos, és szükséges kapcsolódási lehetőséget, lévén ezen települések sok esetben olyan módon és mértékben részesülnek csak a közeli város eredményeiből, mint ahogy egy-egy multinacionális vállalat által megtermelt GDP a körülötte levő, nélküle vizsgált térség GDP-jéhez. Fontos cél ezért a jelen programozás során, az országoshoz hasonlóan a kohéziós szempontok megjelenítése, aminek programozás szintjén az országos kapcsolódását az OTK ezen célja biztosítja.

Az OTK-nál közvetlenebb illeszkedést, és sok tekintetben szorosabb megvalósulási kapcsolódást jelentenek a Nyugat-dunántúli Régió fejlesztési céljai (2. ábra). Ezek, a jelenlegi munkával párhuzamosan kialakuló célok képezik alapját a 2007-2013-as tervidőszak területi forrásaihoz való hozzájutásnak, így az illeszkedést már csak ezen okból is kiemelten kell vizsgálni. Ennél azonban fontosabb, hogy ez az a gazdasági, társadalmi környezet, ami közvetlenül képes befolyásolni Zalaegerszeg és kistérsége jövőjének alakulását. A megfelelő illeszkedés, a régió szereplőivel való közös együttműködések, vagy éppen a sajátosságokból adódó egyedi fejlesztési irányok meghatározását jelenti, amit részletesen a középtávú programstruktúra, az operatív munkarészek fognak tudni érzékelteni.

2. ábra: Az Nyugat-Dunántúli Régió fejlesztésének fő irányai

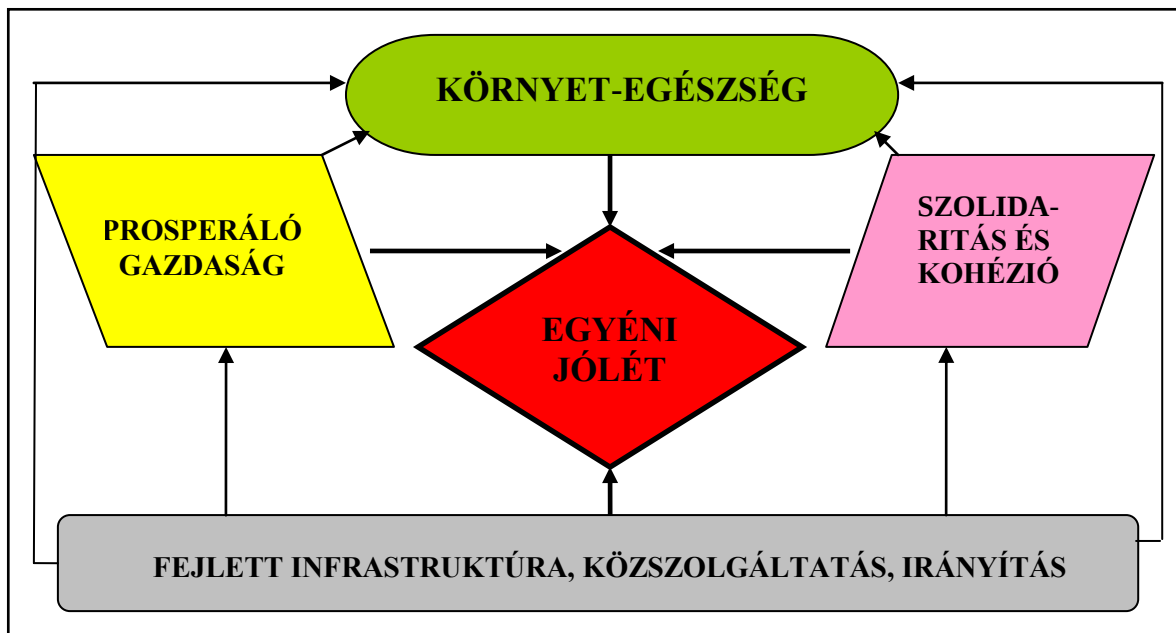
VII Kon koncepcionális célok (2007-2020) meghatározása

VII.1 Zalaegerszeg és kistérsége fejlesztésének fő céljai, irányai

A Zalaegerszeg Megyei Jogú Város és a 78 további települést magában foglaló kistérség olyan méretű és változatosságú földrajzi és társadalmi tér, amely fejlesztési célstruktúrája kialakításához egyértelmű közös elveket és közös célt igényel. Ezt a jövőkép, illetve az alapelvek jelenítik meg, amelyek azonban még mindig széles mozgásteret hagynak a hosszú-, és középtávú célok meghatározása során.

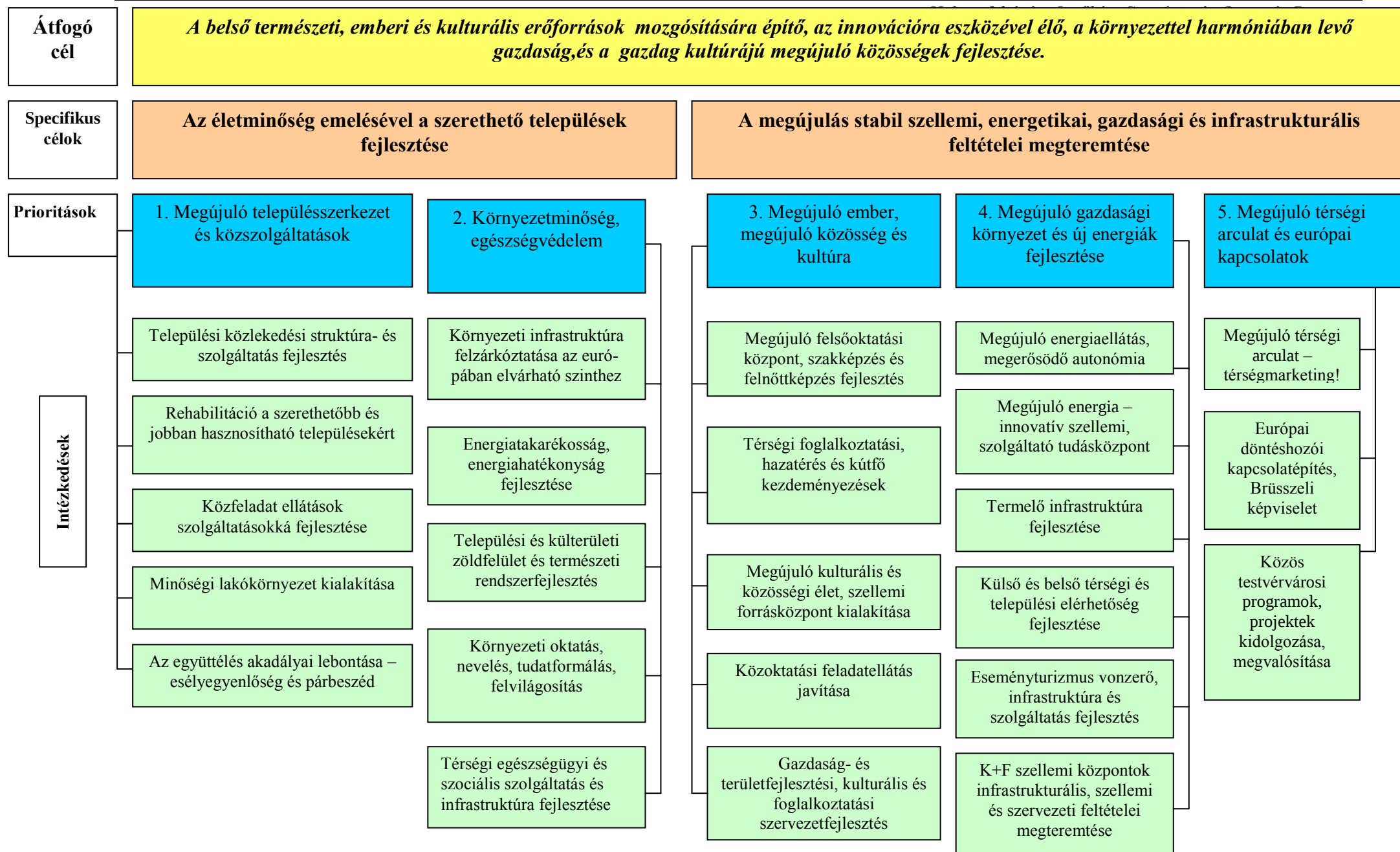
A város és térsége jövőképét, az életminőség emelését tartós, fenntartható fejlődés kialakítását a Zalaegerszegi MJV Hosszú Távú Területfejlesztési Stratégiája és a Zalaegerszegi Kistérség Agrár- és vidékfejlesztési stratégiája alapozza meg. A jövőkép már átgondolt célok felhasználásával, azoknak jelenleg csak a legszükséges átalakításával emeltük be, lévén az egyeztetések során szeretnénk ezt a későbbiekben a kistérségi igények erősebb figyelembe vétele mellett pontosítani.

3. ábra : Zalaegerszeg és kistérsége jövőképéből levezethető átfogó célok, és azok viszonyrendszere

A térség fejlesztésének elsődleges célja, hogy az itt élő lakosság életminősége, beleértve az életszínvonalat is emelkedjen, tehát az egyéni jólét magas szinten álljon. Ezt a fejlett, prosperáló gazdaság, a jól működő szociális szektor (mindazon területek, amit az ESZA támogat) az egészséges környezetállapot és az emberi egészség hatásaiként lehet elérni. Mindezek érdekében a közszféra, a hatáskörébe tartozó eszközökkel elsősorban ezek működésének feltételeit tudja megteremteni, amibe beleértendők úgy az alap-, és termelő infrastruktúra, mint a további szektorokat segítő, támogató közszolgáltatások és irányítás, továbbá az ösztönzés eszközrendszere.

A fenti, átfogó célok és az azokat eredményező középtávú célokat a jövőkép elérése érdekében a célpiramissal ábrázoljuk.

VII.2 Az átfogó és a specifikus célok ismertetése, indokoltsága

Átfogó cél: „*A belső természeti, emberi és kulturális erőforrások mozgósítására építő, az innovációra eszközével élő, a környezettel harmóniában levő gazdaság, és a gazdag kultúrájú megújuló közösségek fejlesztése.*”

A Zalaegerszegi kistérség települései, gazdasága és közösségei számára a magas életminőség tartós biztosítása a fő elérendő cél. Zalaegerszeg és a zalaegerszegi kistérség számára a cél a „megújulás” megvalósítása azon területeken, amelyek további fejlődésének belső motorjai lehetnek. A térség építeni tud a tiszta és ingergazdag környezetre, természeti erőforrásaira, magasan képzett szakmai háttérre, és az észak-zalai emberek kultúrájára, kezdeményező készségére. A térség számára a fő kitörési pontokat – amint azt az átfogó cél is magában foglalja - a széleskörű szinergia hatásokkal járó, *megújuló energiaforrásokra építő új iparág meghonosítása*, a kulturális, természeti és sport adottságokra épülő *komplex turisztikai kínálat fejlesztése*, a gazdag, és a kezdeményező készséget erősítő közösségek megerősítése és a az oktatás, képzés, további fejlesztése nyújthatja.

Az átfogó célt a térség két specifikus célon keresztül tervezi elérni:

- a) Az életminőség emelésével a szerethető települések fejlesztése
  - b) A megújulás stabil szellemi, energetikai, gazdasági és infrastrukturális feltételei megteremtése
- a) Az életminőség emelésével a szerethető települések fejlesztése

A magas életminőség meglétét legrelevánsabban a lakosság elégedettsége révén lehet megítélni. Amennyiben a helyiek „szeretik” településüket, úgy annak esetleges tökéletlenségei ellenére is biztosítja a helyi lakosság megtartásához szükséges minőséget. A fejlesztések ezen specifikus célja nem képzelhető el a lakókörnyezet és a természeti környezet igényes, magas színvonalú helyreállítása, értékeinek megőrzése, fejlesztése nélkül.

Kiemelt cél a *városi és települési terek*, azokon belül is a települések életében meghatározó fontosságú *város- és településközponti közösségi terek infrastruktúrájának a fejlesztése*. Ezeken belül is prioritást kell, hogy élvezzenek azon beavatkozások, amelyek további gazdasági, társadalmi folyamatokat generálnak. Kiemelt fontosságúak ezért azon *zalaegerszegi belváros rekonstrukciót lehetővé tevő belső közlekedési struktúrák*, amelyek a térség központjának belvárosát, ezáltal a teljes térség által gyakran használt központi terét mentesítik az átmenő forgalomtól. Ezt a célkitűzést az EU „Urban típusú”, tehát a lakosság legjelentősebb része által lakott városok fenntartható városfejlesztés célkitűzése is erősíti, ami így nagy hangsúlyt kap a 2007 – 13 közötti Nyugat-dunántúli OP-ban is.

Fontosak azon *települési infrastruktúra fejlesztések*, amelyek akár a közlekedési, akár az oktatási, akár a közintézményi rekonstrukciók révén jelentősen befolyásolhatják egyes települések gazdasági, társadalmi vagy éppen környezeti fejlődését. Egy kistérségi idegenforgalmi vonzerő megközelíthetőségének javítása, vagy egy település elérhetőségének javítása a tömegközlekedés, esetleg 4 vagy 5 számjegyű utak felújítása által kiemelt cél, hozzájárulhat a térségben prioritásként kezelt turizmus fejlesztéséhez. A

mellékútvonal hálózat fejlesztése során előnyben kell részesíteni azon útvonalak felújítását, amelyek a térségi kerékpárút hálózathoz csatlakozó, kerékpározható mellékútként a térségi kerékpárút hálózat bővülését jelentik. Ezek fejlesztésében rejlő komparatív előnyök mind a gazdaságfejlesztés, mind a turizmusfejlesztés, mind a térségi elérhetőség terén megjelennek. Az infrastruktúra-fejlesztések különösen prioritizált minden olyan esetben, amikor azok a helyi lakosság közvetlen elégedettségének fokozása mellett további, turisztikai vonzerőfejlesztést, vagy más gazdasági, oktatási, közszolgáltatási fejlesztés elérhetőségét, környezetének rendezését is szolgálják.

A települések internet elérésének fejlesztése ma már előfeltétele szinte valamennyi, a térség gazdasága, versenyképessége szempontjából meghatározó fejlesztésnek. Az internet elérhetőségének hiánya olyan alapvető infrastrukturális probléma, mint a szennyvízhálózat, amelyet adott esetben egyedileg kell minden fejlesztést megvalósító szervezetnek megoldania – drágábban és többnyire rosszabb sávszélességgel, mint tehetné azt egy nagyobb keresletre nagyobb sávszélességet biztosítani tudó akár száloptikás megoldással. A gazdasági szereplők részvétele ezen területen jól prognosztizálható egy bizonyos méreten felül, de a legkisebb, 500 fő alatti, elszigetelt településeken tartósan nem várható a fejlesztések gazdaságossága, így itt közösségi részvételre, közösségi támogatásokra van szükség.

További kiemelt területet jelentenek a környezetvédelmi infrastruktúrák. A térség szinte egészében 2008-ra teljesen kiépül a komplex, szelektív gyűjtést és a korszerűtlen lerakók rekultivációját is tartalmazó hulladékgazdálkodási rendszer. Az ISPA és a Kohéziós Alap támogatásai révén pedig ameddig műszakilag lehetséges volt, kibővítésre került a térségi szennyvízkezelési rendszer – legutóbb éppen Zalaegerszegtől nyugati irányban, már Kohéziós Alap támogatásával. Az ezen túl agglomerációkba besorolt 2000 LEÉ feletti települések és közösségek 2015-ig az EU felé vállalt kötelezettségeink szerint hazai és EU közösségi (KEOP) támogatásból kiépíthetik szennyvízkezelési rendszereiket. Az ez alatti, 2000 LEÉ alatti kategóriában a 2007 – 13 közötti Nyugat-dunántúli OP ad támogatási lehetőséget. Ezen fejlesztések megvalósítása a térségi turizmus, illetve közintézmény fejlesztés továbbvitelének, ezen kistépülésekre való kiterjesztésének alapfeltétele.

b) A megújulás stabil szellemi, energetikai, gazdasági és infrastrukturális feltételei megteremtése

A belső energiák, erőforrások terén Zalaegerszeg gazdag készletből gazdálkodhat. A természeti erőforrások között kiemelkedő fontosságúak a megújuló és feltételelesen megújuló erőforrások. A térség gazdag geotermikus energiaforrásokban, amelyek kiaknázása úgy a termálturizmus, mint a visszasajtolásra épülő energetikai hasznosítás kapcsán jó lehetőségeket rejt. Elsősorban kommunális, de kisebb ipari szinten a földhő is jól hasznosítható erőforrás a térségben is. A szintén gazdag biomassza, főleg erdőkre és szántóterületekre épülő alapanyag szintén jelentős potenciált jelent. A napenergia hasznosítása ezen a szélességi övön is reális, igaz, egyelőre főként használati melegvíz előállítás terén, de az energiaárak alakulásával idővel fűtésre is. Ezen energia potenciál lehetővé teszi, hogy a térség hosszú távon célként tűzze ki a részleges energetikai autonómia célját, aminek környezeti pozitív hatásai mellett a gazdasági ösztönző, és térségi népességmegtartó, továbbá környezeti tudatformálási hatásai is jelentősek. A térség ezen fejlesztési irány tudatos megvalósításával jelentősen megújulhat – úgy környezeti állapotát, mint fenntartható gazdaságának szerkezetét, erejét, illetve közössége tartását, környezettudatosságát, identitását tekintve is. Ezen hosszú távú cél elérése, az ezáltal a térségben tartható igen jelentős energetikai kiadások révén úgy biztosítja a város

gazdaságának, azon belül is elsősorban a KKV és szolgáltató szektorának fejlesztését, hogy megőrzi természeti erőforrásait, gazdagítja a közösségnek a természetével való szorosabb kapcsolatán keresztül az erősödő identitását, környezetével szembeni erősödő felelősségtudatát, illetve belső összetartását. Ezen fejlesztési irány új gazdasági ágazatot hoz be a térség életébe, amely egyidejűleg a teljes közgondolkodás fenntartható fejlődést szolgáló irányokba mozdítja el – miközben megadja az öneállás, öngondoskodás önbizalom erősítő érzését is.

Zalaegerszeg ezen átfogó célja megvalósulásával az új évezred kihívásainak megfelelően meghonosítja a megújuló energiaforrások hasznosításának ma még új iparát, az a térség egyik meghatározó ipari ágazatává válik, mindezt jelentős részben térségi irányítás és hatáskör alatt maradván. Nagykanizsával együttműködve Zala megye a fa- és bútoripar mellett a régió megújuló energetikai pólusává válhat, amellyel egyidejűleg országos szinten is komoly technológia transzferáló és innovátor szerepet is felvállal. Ebben az együttműködésben Zalaegerszeg építve műszaki képzésének továbbfejlesztettségére, biztosíthatja a felsőoktatási, építve az erős vízgazdálkodási, energetikai és mechatronikai vállalkozói és tudásbázis alapjaira láthat el megújuló energetikai szolgáltató központ funkciót.

A térségnek a településszerkezeti és környezeti adottságai eddig is, és a jövőben is jelentősen befolyásolni fogják kultúráját, közösségének erejét. A szellemi megújulás, kulturális élet, a közösségek aktivitása terén Zalaegerszeg Megyei Jogú Városának és a több korábbi, aktív kistérségből kialakult zalaegerszegi kistérségnek már eddig is komoly eredményei vannak. A térségben fontos az örökségvédelem, mint szemlélet alapértékesítése, ami szintén a fenntartható fejlődés, az ököváros irányába mozdítja el Zalaegerszeget és az ökotérség irányába a kistérséget. Gazdag a kistérségi és városi kulturális élet, még ha az egységességében, szervezettségében nem is tudja felkelteni a térségen kívül az érdeklődést. Az ezen értékekre való építkezés nélkül ugyanakkor a azonban elérendő jövőképnek csak távlati célként valósulhat meg.

Mindezen fenti célokhoz egy példaértékű városi vagyongazdálkodás biztosítja a háttérrel, amely ma eladósodottság mentes működést és évi 1 – 1,2 mrd Ft értékű fejlesztést tesz lehetővé. A gazdag kulturális élet, egyre aktívabb közösségek, a gazdaság egyre erősödő kis és középvállalkozói rétege, amely fontos szerepet tölt be a jelentősebb multinacionális cégek mellett, illetve a térségben a foglalkoztatás terén meghatározó Flextronics Magyarország Kft. ma is itt működő fejlesztési központja is jelzi a város lehetőségeit. A város szellemi erőforrásait ösztöndíjakkal, „Hazavárunk” programmal és tudatos településfejlesztési politikával kívánja valóban megvalósítónak tenni.

Zalaegerszeg és térségében honosodjon meg az idegenforgalom, mint egy erős kiegészítő gazdasági ágazat, amely építhet a meglévő természeti adottságokra, termál és sport infrastruktúrára. A kiépítendő, maga kategóriájában a legmagasabb minőséget nyújtó szálláskapacitás, a rendezvényter kapacitás és a térségi specialitásokat újjáélesztő gasztronómia megteremtésével ezen célok elérhetőek. A 2013-as időszakban ennek alap-infrastruktúrája, a megfelelő szakember háttér kialakítása, és egyes húzó fejlesztések megvalósítása lehetséges.

A specifikus célokat további öt prioritás szolgálja

a. *Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások*

- b. Környezetminőség, egészségvédelem*
- c. Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra*
- d. Megújuló gazdasági környezet és új energiák fejlesztése*
- e. Megújuló térségi arculat és európai kapcsolatok*

Illeszkedésük a megyei, regionális programokhoz, OP-k-hez:

Zalaegerszeg és kistérsége Operatív Program	Zala Megye Területfejlesztési Koncepció és Program	NyUDu Régió Regionális Átfogó Program	ÁROP	EKOP	GOP	KEOP	KÖZOP	TÁMOP	TIOP	NyUDuROP
Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások	Környezeti értékek, kulturális örökség, megőrzése Térségi elérhetőség, humán szolgáltatások, közlekedés, info-kommunikáció	Humán erőforrás fejlesztés Településfejlesztés					Térségi elérhetőség javítása Városi és elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése	Egészségmegőrzés és a társadalmi befogadás, részvétel erősítése		Városfejlesztés Helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése
Környezetminőség, egészségvédelem	Környezeti értékek, kulturális örökség, megőrzése Pannon Örökség Megújítása, természeti, történelmi, kult.	Humán erőforrás fejlesztés Környezetvédelem Energia				Egészséges, tiszta települések Hatékony energia felhasználás Vizeink jó kezelése Természeti értékeink jó kezelése Fenntartható termelési és fogyasztási szokások ösztönzése		Egészségmegőrzés és a társadalmi befogadás, részvétel erősítése	Egészségügyi infrastruktúra kialakítása	Kistérségi környezetvédelmi és infrastrukturális fejlesztések
Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra	Pannon Örökség Megújítása, természeti, történelmi, kult. Megújuló Pannon	Gazdaságfejlesztés Humán erőforrás fejlesztés Turizmus	Folyamatos megújítás és szervezetfejlesztés					A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése	A kulturális infrastruktúra fejlesztése a közösségfejlesztés szolgálatában	Turizmusfejlesztés – A Pannon Örökség megújítása

	Gazdaság Térségi elérhetőség, humán szolgáltatások, közlekedés, info- kommunikáció							Az alkalmazkodó- képesség javítása Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek Az emberi erőforrások fejlesztése a kutatás és innováció területén		
Megújuló gazdasági környezet és új energiák fejlesztése	Környezeti értékek, kulturális örökség, megőrzése Megújuló Pannon Gazdaság Térségi elérhetőség, humán szolgáltatások, közlekedés, info- kommunikáció	Gazdaságfejl esztés Energia Közlekedés Turizmus			K+F és innováció a versenyké pességért A vállalkozá sok jövedelem termelő képességé nek erősítése Az informáci ós társadalo m és a modern üzleti környezet erősítése	A megújuló energiahordozó felhasználás növelése Hatékony energia felhasználás	Az ország és a régió központok nemzetközi elérhetőségé nek javítása	Az emberi erőforrások fejlesztése a kutatás és innováció területén		Gazdaságf ejlesztés Turizmusf ejlesztés – A Pannon Örökség megújítása
Megújuló térségi arculat és	Régióépítés	Gazdaságfejl esztés						Az emberi erőforrások fejlesztése a		

európai kapcsolatok								kutatás és innováció területén		
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Operatív Programja és Zalaegerszegi Kistérség Területfejlesztési Stratégiájához nem illeszkedő prioritások										
			Az emberi erőforrás minőségé nek javítása A kormányz ási és megújulás i képesség javítása	A közigazgatás és közigazgatás i szolgáltatáso k belső folyamataina k és szervezeténe k megújítása A közigazgatás i szolgáltatáso khoz történő hozzáférést támogató infrastruktur ális fejlesztések Kiemelt fejlesztések			Közlekedési módok összekapcs lása, gazdasági központok intermodalit ásának és közlekedési infrastruktur ájának fejlesztése		Az oktatási infrastruktúra fejlesztése A munkaerőpiaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	

VIII Az operatív intézkedések, javasolt fejlesztési projektek

A megfogalmazott specifikus célokhoz prioritások tartoznak, azok alábontják, kézzelfoghatóvá teszik a célokat.

VIII.1 Megújuló településszerkezet és közszolgáltatások

Indoklás

A települések hatáskörében álló fejlesztések révén a szerethető, élhető környezetet, a gazdasági és kulturális élet feltételeit hosszú távon biztosító infrastruktúra kialakítása külső források bevonásával ebben a fejlesztési ciklusban lehetséges. A 2013 utáni években ezt már csak saját, illetve a 2013-ig terjedő ciklus fejlesztései eredményei révén megteremtődő forrásból lehetséges ilyen nagyságrendben megvalósítani.

Az EU Strukturális Alapjai és a Kohéziós Alap forrásainak legfőbb esélye, hogy Magyarországnak, ezen belül a Zalaegerszegi kistérségnek a nyugat-európaival szembeni, igen komoly közkiadásokat jelentő infrastrukturális hátrányát ledolgozza. Ennek megvalósítása nélkül nem lehet versenyben a térség Európában, mivel a fejlesztésre fordítható kiadásokat hosszú évtizedekig kellene a termelést támogató infrastruktúrába helyezni, a bevételt is termelő, újabb fejlesztéseket generáló célok helyett. Ezt az alap- és termelő infrastruktúra fejlesztésével, elsősorban a helyi és térségen belül közlekedési infrastruktúra áll az első helyen, de feladat a külterületek, egykori zártkertek ivóvíz, csapadékvíz elvezetési, és az energetikai infrastrukturális fejlesztések is.

A közösségek által leginkább megélt tér a települések központja, főutcája, főtere. A központi terek meghatározó befolyással vannak a közösségek hangulatára, hiszen rendezettségük erősíti identitásukat, lehetőséget ad a gazdag közösségi életre, míg rendezetlenségük éppen ellenkezőleg, romboló hatású, és akadálya a fejlődésnek több területen is. A településközpontok rendezettsége közvetlen befolyással van a ma is sokszor a központokhoz kötődő gazdasági egységek működésére, azok eredményességére, az idegenforgalomra, a kulturális életre, illetve részben ezek mellett, részben ezeket befolyásoló módon a közlekedésre, különösen a motorizált közlekedésre, végül de korántsem utolsó sorban a központban lakók egészségére, életminőségére. Térségi szinten is meghatározó súlyú ezen belül Zalaegerszeg belvárosának a szerepe, amely részben, mint térségi szolgáltató központ, részben mint a térségi idegenforgalom fő szervezője, vonzereje, részben mint a térségi gazdaság legerősebb, a foglalkoztatási helyzetet meghatározó szereplője érint minden szereplőt. A város központjának átmenő forgalomtól való mentesítése, az ezáltal lehetővé váló belvárosi közlekedés rehabilitáció, közösségi terek megújítása, és új kulturális közösségi funkciók fejlesztése jelentős gazdasági, turisztikai hatással is bír. Fontos cél a helyi közösségek által fenntartott oktatási és kulturális létesítmények fejlesztése, ami a közösségek hosszú távú fennmaradásának, kultúrája, közösségi élete fejlesztésének fontos része. Képzendő az informatikai infrastruktúra, ezen belül is a kistérség számára az esélyegyenlőséget megteremtő, így a kohéziót megvalósító kistérségi szélessávú elérések infrastruktúrája. Az informatikai infrastruktúrának komplex hatása van a társadalmakra. Az egyre gyorsuló információáramlás feltétele lesz a versenyképes tudás megszerzésének és megtartásának – aki, amely közösség ebből kimarad, olyan mértékű lemaradást halmozhat fel, ami végleg

leszakíthatja a legfejlettebb világtól. A mai gazdaság, társadalom egyik jelzője ezért az „információs”. Mára megsokszorozódott az elérhető (kért, vagy nem kért) információk mennyisége. Igaz ez az európai térségekről érkező információkra is, ami befolyásolja a gazdasági, társadalmi, és egyéni döntéshozatalt. Ennek megfelelően ennek infrastrukturális fejlesztési céljai megvalósítása mind a városi, mind a kistérségi szinten elengedhetetlen feltétele a fejlődésnek. A kistelepülések esetén a felzárkózás, illetve a további leszakadás megállítása sem képzelhető ma már el megfelelő infokommunikációs rendszerek, szélessávú elérés megléte nélkül. Az egyének munkafeltételei éppen úgy javulhatnak, mint szórakozási, kulturálódási lehetőségei. Javulhat a kistelepüléseken élők esélye a szellemi, gazdasági vérkeringésben való részvételre, egyidejűleg az elvárható életminőség megteremtésére. Ugyanakkor ezen fejlesztések elmaradásával ma be nem látható mértékű leszakadás is bekövetkezhet.

A szolgáltató közsféra kialakítása nagyobb részt kormányzati döntések hatására alakul, de annak érdekében, hogy a közszolgáltatások valóban szolgáltatások legyenek, amiket a lakosság, vállalkozók számára nyújtanak, illetve, hogy azok segítsék, ne akadályozzák a gazdaság és a civil szektor működését, tenni kell és lehet. Ennek során a közsféra számára új modellek, eljárások kidolgozása, a szereplők felkészítése fontos részcel. Komoly, ma még csak részben átlátott lehetőséget jelent az e-kormányzás kiépülése, aminek az internet elérések számának növekedésével egyre nagyobb lehetőségei lesznek – ez hatékonyabbá, kényelmesebbé, idővel, a kistelepülési hozzáférések megvalósulásával esélyeket nyújtóvá teheti a közszolgáltatásokat.

Tervezett beavatkozások szerkezete, projekt javaslatok

1.1. Települési közlekedési struktúra- és szolgáltatás fejlesztés	1) Zalaegerszeg belváros tehermentesítő utak fejlesztése	a. Északi belső feltáró út fejlesztése – I. ütem koncepcionális és engedélyes tervezés, társadalmasítás II. ütem, megvalósítás b. déli átkötő út kiépítése
	2) P+R rendszerek fejlesztése	a. vasútállomások mentén intermodális P+R csomópontok kiépítése (buszmegálló, autó parkoló, kerékpártároló, kölcsönző)
	3) Kistelepülési belterületi, fejlesztést közvetlenül generáló utak felújítása, kiépítése	a. ipari parkok, gazdasági övezetek, idegenforgalmi vonzerők megközelíthetősége javítása b. kerékpározható, térségi kerékpárút hálózat részét képező szakaszok fejlesztése
	4) Városi és kistérségi kerékpárút hálózat fejlesztése	a. összehangolt kistérségi kerékpárút hálózat tervezés, projekt előkészítés b. kistérségi mezőgazdasági és erdészeti úthálózat bevonása a fejlesztésbe c. kerékpározható mellékúthálózat és települési kerékpárút kijelölés feltételei megvalósítása d. veszélyes forgalmú szakaszok, illetve megyei gerinchálózat mentén önálló kerékpárutak kiépítése
	5) Vasúti logisztika	a) északi ipari park iparvágány létesítés b) Vasúti nemzetközi logisztikai központ tanulmányterve szlovén vasút mentén
	6) Tömegközlekedés	a. agglomerációs és városi tömegközlekedés fejlesztése b. kistérségi szociális és közösségi tömegközlekedés fejlesztése

1.2. Rehabilitáció a szerethetőbb és jobban hasznosítható településekért	7) Településközpontok és közösségi terek fejlesztései	a. Gazdasági, és társadalmi élénkítő hatású közösségi terek rekonstrukciója, fejlesztése (pl. Zalaegerszeg Városközpont, Polgári negyed fejlesztése) b. Kossuth utca II. ütem c. Belvárosi, településközponti parkolási gondok megoldása d. Kistelepülések Fő utca programja, központi terek fejlesztése, e. Térségi piacterek fejlesztése f. Játszótér fejlesztések – hátrányos helyzetűen játszótér, Zeg központi játszótér, kistelepülési játszótér fejlesztések
	8) Laktanya fejlesztés	a. Felsőoktatási kampusz fejlesztés terület előkészítési beruházásai b. 74-es út menti volt katonai terület idegenforgalmi hasznosítása
	9) Felszíni csapadékvíz-, árvízvédelmi és vízvezeték rendszerek fejlesztése	a. Ivóvízbázis védelem, csapadékvíz elvezetés belterületen b. Külterületi záportározók kialakítása
1.3. Közfeladat ellátások szolgáltatásokká fejlesztése	10) e-közigazgatás, ügyfélszolgálat fejlesztése, közforgalmú GIS alapú szolgáltatások fejlesztése	a) kistérségi központi e-kormányzati szolgáltatások kiépítése b) helyi települési e-közigazgatás kiépítése
	11) Térségi kommunikációs rendszerek fejlesztése (WIFI elérhetőség fejlesztése, térségi havi közösségi folyóirat, kábeltévé hálózatok)	a) Kistérség központban vezeték nélküli szabad hozzáférés biztosítása b) Kistelepülések szélessávú bekapcsolásának támogatása kábeltv rendszereken keresztül
	12) Községi tartalomfejlesztések – kistérségi portálrendszer és lakosként települési e-mail cím biztosítása	a) Térségi egységes tartalomszolgáltatás fejlesztés
1.4. Minőségi lakókörnyezet kialakítása	13) Minőségi lakótömb és leromlott városrész rehabilitációs program	a) energetikai, energiatakarékossági rekonstrukciók b) szociálisan leromlott város- és településrészek fenntartható fejlesztése
	14) Új lakóövezet fejlesztések	a) megújuló energiaforrásokra épülő, alacsony energiaigényű övezet fejlesztések ösztönzése b) települési bérlakás állomány fejlesztése, rekonstrukciója
1.5. Az együttélés akadályainak lebontása – esélyegyenlőség és párbeszéd	15) Intézményi és falugondnoki gépkocsik átalakítása	a) falugondnoki gépkocsik akadálymentesítése b) falugondnoki ellátás kibővítése szociális közösségi közlekedés irányába (új, nagyobb kapacitású járművek, funkcióbővülés)
	16) Intézményi akadálymentesítési program	a) Intézményi akadálymentesítések megvalósítása

Regionális és ágazati operatív programokhoz való illeszkedés

A közlekedési intézkedések fő forrását a Közlekedésfejlesztési Operatív Program, illetve a 4-5 számjegyű utak, belváros rehabilitációk és elővárosi tömegközlekedés esetén a Nyugat-Dunántúli Operatív Program, a falugondnoki gépkocsik és akadálymentesítés esetén a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program biztosítja a 2007-2013-as időszakban. A fenti célok szinte mindegyike támogatható, ám annak mértéke, módja a részletes szabályok kidolgozásának hiánya miatt nem tervezhető.

Prioritáshoz kapcsolódó kulcsprojektek

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Zalaegerszeg északi belső feltáró út fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Városok rehabilitációja, belvárosok közlekedési feltételei javítása
A projekt célja(i)	Zalaegerszeg belvárosának tehermentesítése, belváros rehabilitációja. Konkrét cél a Rákóczi úti forgalom-csillapítás megvalósítása 2009. után.
A projekt leírása	A Rákóczi úti forgalom áthelyezése a felhagyott vasúti töltés helyére, ezáltal a belváros forgalomtól való mentesítése.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály
Becsült költség	600 millió forint
Lehetséges forrás	ROP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A belváros tehermentesítése hozzájárul a településszerkezet átalakításához, a város hosszú távon fenntartható közlekedési hálózatának kialakításához. Ezáltal élhetőbb, nyugodtabb területté alakulhat a város szíve. A város központjának átmenő forgalomtól való mentesítése által lehetővé válik a belvárosi közlekedés-rehabilitáció, valamint közösségi terek megújítása, ami jelentős gazdasági, turisztikai hatással bír.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A belvárosban előnyösebbé válnak a beruházások, magánbefektetések feltételei.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Tanulmányterv rendelkezésre áll. Szükség van tervek készítésére, részletes költségvetés összeállítására. Akadályként merülhet fel, hogy a Kaszaházi végpont pontos helye még nem került tisztázásra, valamint a finanszírozás módját is meg kell választani.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Zalaegerszeg déli elkerülő út fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Városok rehabilitációja, belvárosok közlekedési feltételei javítása
A projekt célja(i)	Zalaegerszeget délről érő forgalomnak a belvárostól való elterelése, a belváros tehermentesítése. Konkrét cél az Alsóerdő és a Zrínyi út közötti összekötő szakasz megépítése.
A projekt leírása	Déli elkerülő út (Alsóerdő és Zrínyi út közötti összeköttetés) megépítése.
A megvalósításért	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály,

felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Műszaki Osztály
Becsült költség	500 millió forint
Lehetséges forrás	ROP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A projekt eredményeként gyorsabb elérhetőség jön létre a Kertváros és a Zrínyi út között. A belváros tehermentesítése hozzájárul a város hosszú távon fenntartható közlekedési hálózatának kialakításához. Ezáltal élhetőbb, nyugodtabb területté alakulhat a város szíve. A város központjának átmenő forgalomtól való mentesítése által lehetővé válik a belvárosi közlekedés-rehabilitáció, valamint közösségi terek megújítása, ami jelentős gazdasági, turisztikai hatással bír.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A belvárosban, illetve az elkerülő út vonala mentén (főként a kezdő és végpontjai környékén) előnyösebbé válnak a beruházások, magánbefektetések feltételei.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Szükség van tervek készítésére, valamint részletes költségvetés összeállítására.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Zalaegerszeg polgári negyed, sétálóutca projekt
Kapcsolódás a regionális programhoz	Városok rehabilitációja, belvárosok közlekedési feltételei javítása
A projekt célja(i)	Zalaegerszeg belvárosának rehabilitációja, barátságos és élhető központ létrehozása, a városkép javítása. Konkrét cél: a piac és környékének megújítása, átalakítása.
A projekt leírása	A komplex akcióterv a városközpontban található piac és környékének rehabilitációját, valamint hozzá kapcsolódó sétálóutca létrehozását tartalmazza, vállalkozók bevonásával. A projekt megvalósításának tervezett befejezési határideje: 2008. év vége.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály
Becsült költség	1 milliárd forint
Lehetséges forrás	ROP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A városközpont rehabilitációja hozzájárul a településszerkezet átalakításához, a városkép javításához. Ezáltal élhetőbb, nyugodtabb területté formálódik a város szíve. A projekt által lehetővé válik a közösségi - társadalmi terek megújítása, bővítése, valamint a belvárosi közlekedés-rehabilitáció, ami jelentős gazdasági, környezeti és turisztikai hatással bír.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A projekt vállalkozók bevonásával valósul meg, ezért már az előkészítő fázisban szerepet kaphatnak magánbefektetések is. A városközpontban, főként a piac környékén javulnak a beruházások, magánbefektetések feltételei.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Szükség van tervek készítésére, megvalósíthatósági tanulmánytervre, valamint részletes költségvetés összeállítására.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Játszótér fejlesztések
Kapcsolódás a regionális programhoz	A településrehabilitáció, települési közszolgáltatások fejlesztések céljai mentén illeszkedik.
A projekt célja(i)	Zalaegerszegen egy központi (80 m Ft) és egy komplex „egyenlő esélyek tere” játszótér (40 millió Ft) kialakítása, kistelepülési játszótér fejlesztések (évente 5-6 db, összesen 30 – 42 db – játszóterenként
A projekt leírása	A projekt során területek előkészítésére, közbeszerzések, eszközbeszerzésekre és kivitelezésre van szükség, mindehhez pedig külső források bevonására.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály, Kistérségi Társulás, egyes települések
Becsült költség	220 millió forint
Lehetséges forrás	ROP, HIOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Társadalmi hatás: fiatalok helyben tartása, lakosságok vonzerejének növekedése, életminőség fejlődése.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Piacot jelent a fejlesztések megvalósítása, a települések vonzóbbá tétele áttételesen az ingatlanok értéke növeléséhez is hozzájárulhat.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Engedélyes tervek, költségvetés, pályázatok készítése, megvalósítása, elszámolása, értékelése.

VIII.2 Környezetminőség, egészségvédelem

Indoklás

A szerethető, élhető térség, a közösség, de egy magas hozzáadott értékű, innovatív gazdaság is igényli a létfeltételeit biztosító egészséges, gazdag környezet megőrzését. Ennek a szemléletének horizontálisan, valamennyi célban érvényesülnie kell, de egyes célok megvalósítása, az európai uniós elvárások teljesítése koncentrált fejlesztéseket is igényel e téren. Ehhez jelentős európai forrás vonható be, amely indokolja önálló cél megfogalmazását is. A környezet, ami alatt minden élő és élettelen természeti tényezőt, azok rendszereit, illetve az ember által alkotott épített környezetet értjük, minden fejlődés számára annak keretét, befogadó közegét, erőforrását jelenti. A környezet így erőforrása, kerete is a fejlődésnek, de korlátja is, hiszen terhelhetősége nem végtelen, a folyamatos növekedést nem tudja korlátlanul elviselni a jelen állapotának tartós megváltozása nélkül. Meg kell értenünk, hogy egy korlátos rendszerben, amit nagyobb viszonylatban a Föld, kisebb viszonylatban Zalaegerszeg és kistérsége által érintett tér jelent, és aminek a határai adottak, nem lehet korlátlan növekedést fenntartani. A fenntartható fejlődés, ami a jelen program megvalósításának is egyik, ha nem a legfontosabb horizontális szempontja, éppen azt várja el, hogy találjuk meg a jólét növelésének azt a módját, ami a gazdasági és a szociális eszközöket úgy alkalmazza, hogy az nem jelenti a környezet igénybevételének, terhelésének, szennyezésének (lásd 1995. évi trv. „A Környezet védelmének általános szabályairól” – alapfogalmak) folyamatos növekedését.

A magas minőségű élet igényli az egészséges, tiszta, dinamikus egyensúlyban levő környezetállapot fenntartását. De a fejlett gazdaság meghatározó szereplői, a multinacionális vállalatok sem viszik olyan környezetbe fejlesztő központjaikat, ahol a környezet állapota leromlott, az egyének életminőségét rontja, hiszen nem tudják a jól képzett munkaerőt odavonzani, majd megtartani leromlott környezetben, így versenyhátrányba kerülnek más cégek fejlesztőközpontjaival szemben. Akkor miért engedhetnénk meg, hogy ugyanez az „egyszerű munkások”, helyi KKV alkalmazottak, vagy időssekkel másként legyen?

Zalaegerszeg és térsége ma még szerencsés helyzetben van, környezetállapota sok szempontból jónak mondható. Vannak teendők a javítása érdekében, amik azonban szükségesek ezen állapot minimálisan fenntartása, de inkább javítása érdekében. Ilyenek a még megoldatlan környezetvédelmi infrastrukturális fejlesztések (kistelepülési szennyvíztisztítás, hulladékgazdálkodás), a gazdaság működése (környezettudatosság, informáltság), vagy ami a legnagyobb problémát jelenti már ma is és a jövőben is, a közlekedés által okozott környezeti problémák terén. Ezek megoldása, lehetőség szerint az okok kezelése kiemelt célja kell, hogy legyen a térség fejlesztésének.

Az egyén egészségi állapota részben a környezetállapot függvénye – emellett azonban közvetlen beavatkozásokat is igényel. A helyi önkormányzatok hatáskörét is figyelembe véve nem az alapellátás rendszerének fejlesztése tárgya ezen célnak, hanem inkább a megelőzés, egészségi állapot megóvása. Biztosítani lehet az egészség megőrzésének lehetőségét úgy is, hogy az egyidejűleg életminőség növelő hatású, emellett finanszírozható is. Ennek érdekében szükséges a tömeg- és egyéni sportok támogatása, ezek feltételeinek megteremtése, a rekreációs lehetőségek bővítése, a felvilágosító, információs programok megvalósítása. Mivel a munkahelyek jelentős számát biztosítják a közszféra szereplői, így az egyéni munkafeltételek alakítása is ezen cél részét jelenti.

Tervezett beavatkozások szerkezete, projekt javaslatok

2.1. Környezeti infrastruktúra felzárkóztatása az Európában elvárható szinthez	17) Szelektív hulladékgyűjtési rendszer teljes körű kiépítése	a) Nyugat-balatoni rendszer megvalósítása b) A szelektív gyűjtés házakig való eljuttatása
	18) Elektronikai hulladék, autóbontó feldolgozás, hulladékgazdálkodás, feldolgozás fejlesztése	a) Elektronikai hulladék, autóbontó feldolgozás ösztönzése, ipari területek biztosítása
	19) Vonalas környezeti infrastruktúra fejlesztése	a) Ivóvíz hálózat azbeszt mentesítése b) 2000 LEÉ alatti kistelepülések szennyvízkezelése
2.2. Energiatakarékosság, energiahatékonyság fejlesztése	20) Közintézményi energiahatékonyság növelés	a) geotermikus, biomassza és napenergia alkalmazása a térségi közintézmények rekonstrukciója során b) célzott energetikai rekonstrukciók az energiatakarékosság, megújuló energiaforrások hasznosítása jegyében
	21) Lakossági tudatformálás, ösztönzés	a) térségi szintű lakossági felvilágosító kampány szelektív hulladékgyűjtés, megújuló energiaforrások alkalmazása, és térségi természeti értékek megbecsülése, helyi turisztikai vonzerők megismertetése tárgyában
2.3. Települési zöldfelület program	22) Védett és NATURA 2000 területek megőrzése, felülvizsgálata	a) Zala-folyó komplex ökológiai élőhely rekonstrukciója b) Zala-folyó Zalaegerszeg delta-vágány és Rákóczi út közötti szakasza Zala-holtág revitalizáció c) Kerka-menti Naturpark kialakítása és élőhely revitalizációs feladatok
	23) Göcsej beemelése a NATURA 2000 területek közé - ökoturisztikai, oktatási hasznosítása	a) NATURA 2000 előkészítést megalapozó vizsgálatok elvégzés
2.4. Környezeti oktatás, nevelés, tudatformálás, felvilágosítás	24.) Természetvédelem, területkezelés	a) védett természeti értékek megőrzése
	25.) Környezeti nevelés, erdei iskola hálózat fejlesztés, környezeti tudatformálás	a) erdei iskolák infrastruktúra fejlesztése civil szervezetek és közoktatási intézmények együttműködésével b) erdei iskolák program fejlesztése
2.5 Térségi egészségügyi és szociális szolgáltatás és infrastruktúra fejlesztése	26.) Jelzőrendszeres házi segítségnyújtási rendszer kiépítése	a. informatikai rendszer kiépítése b. orvosi ügyelet megoldása c. civil ápoló szolgálat infrastrukturális feltételei megteremtése, szervezeti struktúra

		létrehozása
	27.) Nappali ellátórendszerek továbbfejlesztése	a. Civil Ápolási Szakszolgálat kiépítése b. Meglévő létesítmények esetén - energetikai korszerűsítés - épített infrastruktúra fejlesztés - szolgáltatás fejlesztés
	28.) Önellátásra képtelenek szociális otthonai, egész napos ellátórendszer fejlesztése	a) Térségi Idősellátó Szociális Otthonok fejlesztése
	29.) Közösségi, szociális közlekedés fejlesztése, működtetése	a. iskola gyűjtőjáratok b. szociális mobilitás-fejlesztés
	30.) Bölcsődei, gyermek-felügyeleti szolgáltatások fejlesztése	a. bölcsődék, óvodák fejlesztése, magánóvodák ösztönzése (pl. infrastruktúra biztosítása,) b. GYES-ről GYED-ről visszatérő nők munkába állásának elősegítése, munkaerő-piaci reintegrációja
	31.) Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése	a) orvosi rendelők, házi ellátásban részt vevők eszközfejlesztése b) Sürgősségi Betegellátó Centrum fejlesztése a ZMK-ra alapozva c) Kistérségi Központi Ügyelet, infrastruktúra és térségi összefogás fejlesztése, Kistérségi Egészségügyi Központ kialakítása
	32.) Egészség-megőrzési, prevenciós alprogram	a. Sport- és rekreációs rendezvényszervezések b. Tömegsport létesítmények fejlesztése c. Közösségi, intézményi sportlétesítmények fejlesztése, bekapcsolása a térségi programokba d. Egészségre nevelő, szűrőprogramok, kampányok az egészséges közösségekért

Regionális és ágazati operatív programokhoz való illeszkedés

A környezet- természetvédelmi intézkedések fő illeszkedése a Környezet és Energia Operatív Programhoz valósul meg, de ezen túl illeszkedik több közösségi kezdeményezéshez (LIFE, Intelligens Energia, stb) is. A környezeti tudatformálás is részben a KEOP, részben a TÁMOP kapcsán illeszkedik forrásokat biztosító programokhoz. A közintézmények, ezek között az egészségügyi és szociális intézmények infrastruktúra fejlesztése a Nyugat-Dunántúli Operatív Program, ezek szolgáltatásainak fejlesztése a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program kapcsán talál országos illeszkedést, így forrást. A fenti célok támogathatóságának mértéke, módja a részletes szabályok kidolgozásának hiánya miatt nem tervezhető.

Prioritáshoz kapcsolódó kulcsprojektek

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Ívóvíz közműhálózat azbeszt-mentesítése és a kapcsolódó érintett útrekonstrukciók
Kapcsolódás a regionális programhoz	
A projekt célja(i)	A projekt megvalósítása a jogszabályi előírások alapján is szükséges, de elsősorban kiemelt célja a lakossági egészséges vízellátás hosszú távon történő biztonságának megteremtése. A zalaegerszegi vízmű működési területén a hálózat gerincét elavult azbeszt-cement hálózat alkotja, melynek cseréje egészségügyi, szolgáltatás-biztonsági és fenntartási okok miatt indokolt.
A projekt leírása	A fejlesztés keretében megújul a zalaegerszegi vízmű üzem területéhez tartozó ívóvíz-ellátási szolgáltatás infrastruktúrája. Sor kerül az elavult hálózati elemek cseréjére, ellátatlan területek bekapcsolására a rendszerbe, illetve a hálózati objektumokkal kapcsolatos fejlesztésekre. Emellett a projekt tartalmazza az érintett, hálózathoz kapcsolódó utak rekonstrukcióját is.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály, Zalavíz Zrt.
Becsült költség	40 milliárd forint (Amennyiben Nagykánizsával együtt valósítjuk meg a projektet. Ha nem, akkor 20 milliárd forint)
Lehetséges forrás	KEOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Társadalmi hatás: az egészséges ívóvíz-szolgáltatás biztosítása az önkormányzatok alkotmányos kötelezettsége, ezért az ellátás fejlesztése alapvető feladat. A projekt eredményeként a környezeti károsító hatások is csökkennek.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Az egészséges ívóvíz-ellátás minden zalaegerszegi polgár, így a magán befektetők részére is hosszú távon biztosított lesz. Ez kiemelkedően fontos lehet azoknak a befektetőknek, akik alaptevékenységükhöz sok vizet használnak fel.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Szükség van kiviteli tervek készítésére, elvi vízjogi engedélyeztetésre, valamint építési engedélyeztetésre.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Közzolgáltatás energiaellátásának megújuló energiaforrásokra helyezése és hatékonyság fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Azonos célhoz való kapcsolódás.
A projekt célja(i)	Városi intézmények fűtési rendszerének korszerűsítése megújuló energiaforrások felhasználásával.
A projekt leírása	Közüntézmények (iskolák, óvodák, bölcsődék, stb. intézmények) energiaellátásának biztonságosabbá és egyenletesebbé tétele, valamint az energetikai kiadások csökkentése érdekében a fosszilis energiák kiváltása történik meg megújuló energiaforrások felhasználásával, mely ebben az esetben geotermikus energiát jelent.

A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály
Becsült költség	1,5 mrd Ft
Lehetséges forrás	KEOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Gazdasági hatás: csökkenő energetikai kiadások, természeti erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás, Társadalmi hatás: javuló intézményi környezet, környezeti hatás: helyi légszennyezés csökkentése.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A magánbefektetők számára lehetővé válik a kiépített hálózatra történő rácsatlakozással az energetikai kiadások csökkentése.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Tervdokumentáció elkészítése, megvalósíthatósági tanulmány elkészítése

VIII.3 Megújuló ember, megújuló közösség és kultúra**Indoklás**

Minden fejlesztés megvalósulásának, minden közösség, kezdeményezés sikerességének alapja az azért felelős személyek, a helyi lakosság felkészültsége. Akár a gazdaság, akár a társadalom céljairól, akár a környezet értékei megőrzéséről van szó, a „kiművelt emberfők” léte kiemelt fontosságú. Az egyéni teljesítmény megléte ugyanakkor szükséges, de nem elégséges feltétele egy térség tartós fejlődésének – az igényli a közösség erős, pezsgő életet élő létét is (turizmus, oktatás, nevelés, népességmegtartó képesség).

Az egyéni jólét eléréséhez két fő részre osztható a cél – az egyének „versenyképességének” fejlesztésére, azaz, hogy képesek legyenek megfelelni a gazdaság velük szemben támasztott szakmai elvárásainak, illetve a szolidaritás erősítésére, ami kiterjed az egyének közötti szolidaritásra, az esélyegyenlőség, a felzárkóztatás kérdésére, de a közösségek közötti szolidaritásra is, amit a területfejlesztés kohézióként ismer.

Az egyének „versenyképességének” fejlesztése elsősorban a helyi társadalom munkaképes korú részének szakképzettségét, illetve rugalmasságát kell, hogy biztosítsa. Ehhez hosszú távon is megfelelően működő, működőképes alapfokú oktatási struktúrák kialakításának támogatása, versenyképest tudást adó közép-, és felsőfokú szakképzés, illetve a felnőttképzés, az élethosszig való tanulás fejlesztése szükséges. A képzési rendszerek struktúrájának meghatározása túlmutat a helyi közösségek hatáskörén, de azok működésének befolyásolására több eszköz van. Ezen eszközöket a gazdaság által elvárt eredmények elérése érdekében, a gazdaság által igényelt típusú és szintű, de mindenképpen gyakorlati, végzés után is hasznosítható tudást adó képzések, oktatások kialakítása a cél. Az alábbi táblázatban látható a népesség iskolai végzettség szerinti megoszlása:

Kistérség	18–X éves legalább középiskolai érettségivel az azonos korcsoportban, %, 2001	25–X éves egyetem, főiskola stb. oklevéllel az azonos korcsoportban, %, 2001	Diplomás foglalkoztatottak aránya, %, 2001	Vezető vagy értelmiségi jellegű foglalkozásúak aránya, %, 2001
Zalaegerszegi	39,07	12,18	16,51	18,59
Régiós átlag	31,61	8,38	11,59	13,69

A térségben munka nélkül élők tíz százaléka semmilyen szakképesítéssel sem rendelkezett 2004 év végén; minden ötödik viszont főiskolát vagy egyetemet végzett. Mint látható, a térség képzettségi szintje jelentősen magasabb, mint a régió átlaga. Erre a térségnek építeni kell, mert ezzel valóban komoly versenyelőnyt tud szerezni, hiszen a jövő fejlődése a kisebb volumenű, ám jóval nagyobb hozzáadott értékű gazdaságé, ami viszont a jól képzett munkaerőt igényli. Ezzel együtt a leszakadó 10 % felkészítésére, felzárkóztatására is erőforrásokat kell koncentrálni.

A **kistelepülési iskolák** szakképzett pedagógusok ellátottságban, felszereltségben, a modern képzési infrastruktúrákhoz való hozzáférésben nem tudnak lépést tartani a nagyobb és jobb helyzetben lévő intézményekkel. A közoktatási feladatellátás színvonala heterogén a kistérségben.

A zalaegerszegi **kistérség** a legbonyolultabb szerkezetű kistérség a maga **79 településével**. Lakosságszáma 2004-ben 47 824 fő volt. A Többcélú Kistérségi Társulás települései **Zalaegerszeg környékén helyezkednek el**, amely részben meghatározza intézményeik jövőjét. Ezeken a településeken jobbra nincs munkahely, így a szülők Zalaegerszegre járnak dolgozni, de ha már ők mozdulnak, viszik a gyermekeket is. Bár Zalaegerszegről sokan kiköltöznek a környező településekre, de ugyanezek az emberek visszajárnak dolgozni és gyermekeiket is a városba íratják be óvodába, iskolába.

Óvodai nevelés

Zalaegerszegen a 2004. évben 17 óvoda között választhattak a szülő, ez a **következő nevelési évben** érvénybe lépő közgyűlési döntés alapján egy tagóvodával csökkent, így tagóvodákkal együtt **16 óvoda (15+1) működött**.

A születések számának és a 0-14 éves korú népesség arányának csökkenésével párhuzamosan az **óvodás gyermekek** és az általános iskolákban tanulók **száma is csökkenő tendenciát mutat**. 1998-tól az óvodások száma folyamatosan a betölthető keretszám alatt maradt. Míg Zalaegerszegen 1999-ben 2 030 férőhelyre 2 018 gyermeket írtak be, addig 2004-ben 1 849 helyre 1 749 gyermeket. Kistérségi szinten is magasabb a betölthető férőhelyek száma (3 361) a betöltötteknél (2 981). **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város kistérségi központi szerepének** fontos következménye, hogy más önkormányzatok területéről összesen mintegy 150 főt fogadnak a városi fenntartású óvodák. (A tapasztalatok azt mutatják, hogy ezek a gyermekek általános iskolai tanulmányaikat is Zalaegerszegen folytatják.)

Az óvodák működtetéséhez **a személyi feltételek optimálisak**. A városban dolgozó óvodapedagógusok felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Minden óvoda **sajátos arculattal** rendelkezik, melyet a nevelőtestületek által elkészített pedagógiai nevelési programokban fogalmaztak meg. A város támogatja a **tárgyi és szakmai eszközök fejlesztését**, a helyi nevelési programokban megfogalmazottak végrehajtását.

Általános iskolai oktatás

A térség felelősséget vállal a közoktatás **értékeinek megőrzéséért**, a törvényi változásokból következő, a pedagógiai programokkal elfogadott feltételek biztosításáért, a **színvonal növekedését** szolgáló lehetőségek érvényesítéséért (pedagógusok helyi ösztönzése), meghatározott, preferált területek közel azonos fejlesztéséért (idegen nyelv, számítástechnika). **Demokratikus iskolarendszert** működtet, **esélyegyenlőséget** biztosít a tanuláshoz, a tehetség kibontakozásához, a folyamatban indokoltá váló korrekciókhoz, a mobilitáshoz (**átjárhatóság**), de a **demográfiai és társadalmi folyamatokat** az intézményhálózat szervezésében, működtetésében folyamatosan érvényesíti.

A **városban** a megszüntetések és összevonások eredményeként a 2002 előtti 11 helyett ma összesen **7 általános iskola** működik, a **kistérségben** pedig **34**. Az általános iskolákban **tanulók számának változása az óvodásokéhoz hasonló tendenciát mutat, ami indokoltá és a színvonal és a finanszírozhatóság miatt szükségessé tette az átalakításokat**. A kistérségben 2004-ben 8 487 általános iskolással számolhattunk, Zalaegerszegen pedig 5 262-vel. A **sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését, oktatását** a város fontos feladatának tartja. Ahhoz, hogy a központi költségvetésből normatíva igénylésére legyen jogosult az integráltan oktatott tanulók után, számos feltételt kell megteremteni. Ezen feltételek közül legfontosabb az intézményekben a

gyógypedagógiai tanár megléte, hiszen az eltérő fogyatékosági típusokhoz eltérő szakmai tudású, és végzettségű pedagógus szükséges. Zalaegerszegen 166 általános iskolás korú gyermek kap **gyógypedagógiai oktatást**.

Az **általános tantervű oktatási** céllal indított osztály biztosítja a szülők és a gyermekek számára, hogy megszerezzék az alapfokú műveltséget, továbbá ezzel lehetősége van a szülőnek és a tanulónak arra, hogy intézményt váltson mindenféle nehézség és különbséti vizsga nélkül. Így a szülők és a tanulók részére a fenntartó biztosítani tudja az összes városrészben **az átjárhatósággal a szabad iskolaválasztás** lehetőségét és a minimálisan kötelező tananyag átadását, illetve teljesítését, egyben az iskolaszervezet mindenben biztosítja a **fogyasztói igényeket**, az emelt szintű oktatást, a két tanítási nyelvű oktatást.

A Többcélú Kistérségi Társulás települései Zalaegerszeg környékén helyezkednek el, amely részben meghatározza intézményeik jövőjét. Ezek a településeken jobbra nincs munkahely, így a szülők Zalaegerszegre járnak dolgozni, de ha már ők mozdulnak, viszik a gyermekeket is. A kistérség aprófalvas településszerkezetéből adódóan nehezen megvalósítható feladat az alapfokú oktatás lakóhelyhez lehető legközelebb, magas színvonalú szolgáltatása. Emiatt is fontos a kialakuló **hálózatszemlélet ösztönzése**, egymás lehetőségeinek kiegészítése. Ez különös szerepet szán a mikro-körzeteknek, ami nem azt jelenti, hogy mindenhol legyen minden, hanem azt, hogy lehetőség szerint mindenhol legyen legalább egy, ami ott biztosítható optimálisan. A kistérség akkor életképes, ha kistérségi szinten képes felszámolni azt a gyakorlatot, hogy ahány település, annyi színvonal, s ezáltal **közel azonos élethelyzetet, esélyt** tud biztosítani a közigazgatási terület állampolgárainak. Az összehangolt fejlesztések érdekében meg kell fogalmazni a **kistérség közoktatási stratégiáját** a nemrég elkészült Regionális Közoktatás-fejlesztési Stratégia alapján. Kiemelt feladat Zalaegerszeg Megyei Jogú Város és a kistérség kapcsolatának újragondolása a közoktatási feladatellátás területén. A létrehozandó **mikrotérségi központokban** olyan infrastruktúra kialakítására kell törekedni, amely multifunkcionális építményként a közoktatási feladatellátás mellett a település és a mikrotérség felnőttképzési (lehetővé téve a távoktatási forma elterjedését), továbbá közművelődési, szociális és egészségügyi feladatellátásába is bekapcsolható. Az épületfelújítás mellett, kiemelten kell kezelni a mikrotérségi intézmények legmodernebb feltételeknek megfelelő informatikai fejlesztését, amely lehetővé teszi az IKT technikák napi használatát a közoktatásban, és a helyi társadalom számára. Azokon a településeken, ahol teljes mértékben felszabadulnak az eddig oktatási célokat szolgáló épületek, ott a hasznosítás során előtérbe kell helyezni a közművelődési, szociális és egészségügyi feladatok ellátásához kapcsolódó közösségi igényeket, különösen akkor, ha ezek ellátása mikrotérségi célokat is szolgál. A hálózatos működés végrehajtása érdekében a kistérség aprófalvas településszerkezetének megfelelően ki kell alakítani azt a **koordinált iskolabusz hálózatot**.

Középfokú oktatás

Zalaegerszegen – és a kistérségben is egyben - **városi fenntartásban 6 önálló középiskola** működik: 2 önálló gimnázium és 4 önálló szakközépiskola, illetve még **további 2** intézményben folyik középfokú oktatás is, emellett **speciális szakiskolai képzés** lehetőségét kínálja fogyatékos gyermekek számára egy iskola, így a szülők és a tanulók a tagiskolákat is számítva **12 város által működtetett középfokú intézmény közül** választhatnak. **Emellett még egy nem városi fenntartású** gimnáziumban folyik középfokú oktatás, illetve egy megyei fenntartású szakiskolában, továbbá 2 egyéb fenntartású intézményben szakközépiskolai képzés történik, valamint egy alapítványi működtetésű iskolában folyik sajátos jellegű szakképzés. Ezek alapján Zalaegerszegen

(tagintézményekkel együtt) **mindösszesen 17 középfokú oktatást-képzést kínáló intézmény** található. Az elmúlt 15 évben a 15-17 éves korosztály aránya 6%-ról 3,5%-ra csökkent, viszont ez az arány a középiskolákban tanulók számában nem mutatkozik meg, köszönhetően a **városkörnyéki településekről bejáró tanulók létszám növekedésének**, illetve az **oktatás szerkezeti átalakulásának**. Mind a középiskolai tanulók, mind az ott tanító pedagógusok száma – 2004-ben főállásban 448 - növekedést mutat. Míg 1990-ben 4083 fiatal tanult középiskolai nappali képzés keretei között, addig 2004-ben **6 202**, ebből mintegy **40 % nem zalaegerszegi**. 1990-ben a tanulók még csak 22%-a volt nem zalaegerszegi lakhellyel rendelkező diák.

A **szakképzést** folytató intézmények biztosítják a tankötelezettséget befejezett tanulók részére a szakmai képzésben való részvételt, továbbá az érettségizettek számára az azt követő szakmai képzéseket. A teljes szakképzési rendszerben OKJ szerinti képzés történik. Az elmúlt időszakban a szakképzést folytató iskolák létszáma emelkedést mutat, amely elsősorban abból származik, hogy a tanulók hosszabb ideig vesznek részt a képzésben, illetve az oktatás szerkezete átalakult.

Felnőttoktatás, felnőttképzés

A városban **hagyományai vannak a felnőttoktatásnak**. Az elmúlt idősokra az volt a jellemző, hogy az általános műveltség területén a képzés volumene lényegesen nem változott, ugyanakkor a szakmai képzések területén az OKJ bevezetésével lényegesen visszaszorult a szakképző intézményekben az iskolarendszerű szakoktatás. A törvényi módosítások eredményeként a szakképző iskolák a szakképzési törvényben megfogalmazottak szerint szervezhetnek szakmai képzéseket. Az iskolák törekednek a **munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakmai képzések** megszervezésére. Az oktatást több esetben a Megyei Munkaügyi Központ megbízása alapján szervezik meg, illetve látják el. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata az esélyegyenlőség biztosítása érdekében lehetőséget biztosít **az alapfokú végzettség** megszerzésére is felnőttképzés keretében. Középiskolai felnőttoktatásban 500 fő vett részt 2004-ben.

Felsőoktatás

A **Zalaegerszeg Felsőfokú Oktatásáért Közalapítvány** a város felsőoktatási fejlesztéseinek fő kezdeményezője és koordinálója. A városban a következő felsőoktatási intézményeknek van kihelyezett képzési helye: Nyugat-Magyarországi Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Veszprémi Egyetem, Budapesti Gazdasági Főiskola. A felsőoktatási integráció Zala megyét hátrányosan érintette. A **továbbfejlesztés alternatívái** Zala megyében a következő lehetnek:

- **Minél teljesebb önállóságra törekvés, régió belüli és határon túli hálózati együttműködések erősítése.** Zalaegerszegről a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kara képviselőjeként a Közalapítvány, a BGF - Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar - Zalaegerszegi Intézete, illetve a Pécsi Tudományegyetem Zalaegerszegi Képzési Központja vesz részt a Nyugat-Dunántúli Felsőoktatás-fejlesztési Egyeztető Fórum munkájában, amely fő célja a régiós felsőoktatási intézményeinek hálózatos együttműködésének fejlesztése. A létrejött munkacsoportok jelenleg több projektötleten is dolgoznak, amelyek segíteni fogják a zalaegerszegi intézmények fejlődését is (pl. KKV Akadémia, virtuális egyetem, karrier szolgáltatások fejlesztése, regionális bázisvállalati rendszer kialakítása).

- Egy **önálló Zalai Universitas** kialakítása (kezdthelyi egyetem központtal és valamennyi, a megyében működő felsőoktatási intézmény részvételével) megvalósulásának egyelőre nagyon kevés az esélye.
- A szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola részvételével kétpólusú **Vas-Zala megyei felsőoktatási integráció** (második, a szombathelyivel egyenrangú résztvevő a kezdthelyi egyetem, szerves része lehet a zalaegerszegi felsőoktatási intézmények egész köre. Ennek feltétele, hogy a zalaegerszegi PSZF önálló karrá váljon.)
- Veszprémi Egyetem vezetésével a Zala megyében működő valamennyi felsőoktatási intézmény integrálódik (jelenleg Kezdthely és Nagykanizsa tartozik a VE-hez, ezzel a megoldással a zalaegerszegi intézmények is ide csatlakozhatnak. A VE jelenleg tapasztalható centralizációs törekvése miatt ez a variáció kevésbé támogatott.)

Munkanélküliség, munkaerő-piaci helyzet

A zalaegerszegi agglomerálódó térségben az ezredforduló óta is viszonylag alacsony szinten maradt a **munkanélküliség**, elsősorban a megyeszékhely munkalehetőségeinek köszönhetően. Az elbocsátottaknak azonban itt sem könnyű az elhelyezkedés, emiatt a fél évnél hosszabb ideje munkát keresők aránya alig alacsonyabb a megyére átlagosan jellemzőnél. A térségben élő családok megélhetését mégis kevésbé veszélyezteti valamelyik családtag munka nélkül maradása, a munkanélküliek közül ugyanis lényegesen kevesebben jogosultak az alacsony családi jövedelem okán kiutalható rendszeres szociális segélyre.

A térségben 2000-ben 1 600 munkanélkülit tartottak nyilván. Az állás nélküli aktív korúak száma az utóbbi 5 évben folyamatosan emelkedett. A növekedés üteme 2003-ig mérsékelt volt, 2003-tól viszont meredeken, évente 10 százaléknál is nagyobb ütemben emelkedett. Ebben a rövid periódusban a munkanélküliek táborában enyhén eltolódott a nemek aránya: míg az időszak első évében az állástalanok fele férfi volt, addig 2004-ben már több mint fele (51,7 százaléka) nő. A hölgyek munkához jutási lehetősége ebben az öt évben érezhetően romlott: a tartós munkanélküliek körében arányuk már elérte az 56 százalékot. A munka nélkül élők között érzékeny csoportként kezelt a tartósan munkanélküli státuszban lévők rétege. Az egy évnél is régebben regisztrációban lévők hányada ugyanis évek óta alig változik, átlagosan minden második-harmadik munkanélküli tartósan nem talál magának állást. Sokan többször, újra és újra visszakerülnek az álláskeresők közé, úgy tűnik hát, hogy munkaerő-piaci pozícióik csak átmeneti jelleggel javulnak. Azonosításuk, speciális célcsoportként való kezelésük a programalkotás során ajánlott.

Az agglomerálódó térség településein – ez az időszak egészére és 2004-re is igaz – a tartós munkanélküliség kedvezőtlenebb értéket mutatott, mint a megyei átlag. A térségen belül is természetesen a megyeszékhely pozíciója kedvező, köszönhetően centrális helyzetének, viszonylag fejlett infrastruktúrájának és gazdaságának, a munkahelyek koncentrált jelenlétének. Településenként jelentősen eltérő a tartós munkanélküliek aránya. Elsősorban a gazdasági potenciállal, vállalkozási aktivitással nem rendelkező, a megyeszékhely déli vonzáskörzetében fekvő kistelepülések (Bocfölde, Sárhida) és a munkalehetőségben nem bővelkedő vasi Hegyháttal határos aprófalvak (Kiskutas, Zalaszentlőrinc) érintettsége magas. (Földrajzi fekvés – átvonuló hatás!) A községekben a foglalkoztatási helyzet általában problematikus. A népesség jelentős hányadának megélhetése ma is döntően a mezőgazdaságtól függ. A nem mezőgazdaságból élők számára egy-két helyi üzem felszámolása, leépítés tartós munkanélküliséget, esetleg a munkaerőpiacról való végleges kiszorulást eredményezheti. A regisztrált pályakezdő fiatalok száma az agglomerálódó

térségben folyamatosan növekszik, fajlagos mértéke azonban alatta marad a megyeinek. A növekedést az első alkalommal nyilvántartásba belépők számának gyarapodása okozza. A munkanélküliség minden korcsoportot érint, persze eltérő mértékben. A legtöbb munkanélküli a 26-30 és a 46-50 éves korosztályban van. (Eltérés a megyét, régiót jellemző vonástól, hogy a 46 év feletti összes korcsoportban magas az állástalanok száma!)

Előbbiek jórészt pályakezdők, utóbbiak pedig az a korosztály, amelynek leggyakrabban – munkaerő-piaci-helyzetüket, önerőből való elhelyezkedési esélyüket eleve reménytelennek látva – kényszermegoldás a regisztráció. Ezt kitöltve aztán sokszor egyetlen lehetőségként a gazdaságilag passzív állapotba való menekülés jelentkezik számukra. A 30 év alattiak a gyermekgondozás, az ötvenes éveikben járók pedig az előrehozott nyugdíjazási formák igénybevételével, vagy beteg-, rokkantállományba minősítetéssel tudnak csak rendszeres jövedelmet biztosítani maguknak.

Az állástalanok közt a fizikai foglalkozásúak elhelyezkedési esélye a zalaegerszegi ipari munkahelyek következtében jobb a megyei átlagnál. Emiatt az agglomerálódó térségben a munkavállalási korú népesség mindössze 2 százalékát teszik ki az érettségivel sem rendelkező állástalanok, míg megye arányuk 3,5%.

A kistérségben gyengeség a helyi foglalkoztatáspolitikában érintett szereplők összehangolt, **szervezett együttműködésének hiánya**, a partnerségek nem kellő mértékű kiépítettsége. A foglalkoztatási paktum lehetőséget ad a munkaerőpiaci helyzet javítását célzó erőfeszítések térségi szintre emelésére. Ennek révén egyesülnek a térségben meglévő helyi, mikrotérségi partnerségek, és megteremtődik a lehetőség egy koordinált helyi foglalkoztatáspolitikai megvalósításának. A projektek közötti szinergiahatások is sokkal jobban érvényesülnek, mintha az egyes szereplők önállóan hajtanák végre saját projektjeiket. A paktum menedzsmentszervezetének kialakításával és a működési keretek létrehozásával a projekt elő fogja segíteni a helyi adottságokra épülő, helyi munkaerőt alkalmazó további foglalkoztatási projektek elindulását. Amennyiben nem így valósul meg, nehezebben lesz végrehajtható a kistérség összehangolt fejlesztése, kisebb mértékben érvényesülnének a helyi koordinációval végrehajtott projektek közti szinergikus hatások. A konkrét, partnerségben előkészített projektek sikeres végrehajtása pedig a paktum működésének, a helyi partnerségi hálózat kialakításának adhat induló lendületet, motivációt.

A helyi munkaerő versenyképessége azonban nem teljes körű, hiszen az egyéni képességek, élethelyzetek eltérőek más-más földrajzi, szociális körülmények között élők között. A jól működő gazdaság és erős közösség igényli a segítő, támogató szociális háttér meglétét. A társadalomnak az éppen hátrányos helyzetben levőkkel szembeni szolidaritása egyrészt erősségét mutatja, másrészt ennek hiányában biztos a hosszú távú bukása, mivel az két- vagy többpólusú fejlődéshez, az pedig előbb utóbb a szerencsésebb helyzetekben lévőkre nézve is hátrányos hatásokhoz vezet. Ezért szükséges az esélyegyenlőség horizontális szempontjának érvényesítése (pl. infrastruktúra fejlesztések során a megközelíthetőség elvárása, gazdaságfejlesztés során a hátrányos helyzetű rétegek integrálása a munka világába foglalkoztatási projekteken keresztül). Érdemes és szükséges azonban megfogalmazni azokat a részletes célokat, intézkedéseket, amik az idősök egyre növekvő körét, illetve a szociálisan hátrányos rétegeket érintik. Fontos tudni, hogy Európában ma a GDP közel 70 %-a a 60 év feletti átlag életkorú lakosság kezében van. Magyarország nincs ilyen szerencsés helyzetben, ugyanakkor az idős, nyugdíjas, vagy ahhoz közeli rétegek súlya növekszik a társadalomban. Fontos a rájuk vonatkozó

foglalkoztatás, szociális, kulturális és esélyegyenlőségi célok megvalósítása egy fejlett közösség érdekében.

Jelenleg nem méri a városban működő **Hazavárunk ösztöndíjprogram** hatásait, a hallgatók nem motiváltak az adatszolgáltatásban, adatvédelem miatt nehéz a nyomon követés, az utazási támogatás csak egy szép „gesztus” marad, ha nem épül fel egy teljes támogató rendszer, nem alakul ki személyes és folyamatos kapcsolat a hallgatók, a város és a munkaadók között. A **komplex támogatórendszer kialakítása**, a hazatérés tényleges megvalósítása érdekében szükséges hatásvizsgálatok és igényfelmérések végzése a volt és jelenlegi ösztöndíjasok körében. További kiemelt feladat a térségi munkaadók és a hallgatók közötti közvetítő szerep ellátása (gyakorlati, gyakornoki hely, szakdolgozati témák, projektek végrehajtása, ösztöndíj programok kidolgozása és egyeztetése stb.), illetve a letelepedés segítése. A támogató rendszer működését, a Hazaárunk ösztöndíjprogram menedzselését a jövő év elején felállítandó **foglalkoztatási paktum menedzsmentszervezete** tudná leghatékonyabban ellátni.

A kistérség nem rendelkezik olyan rugalmas, fejlesztésorientált menedzsmentszervezetekkel, amelyek helyi, térségi fejlesztési ügynökségeként biztosítanák a fejlesztési források megszerzését, koordinált és eredményes felhasználását. A turisztikai szolgáltatások összehangolása érdekében szükséges a **TDM** típusú kezdeményezések ösztönzése, tudatos szervezetfejlesztés. A térségben működő **teleházakra** a fejlesztések végrehajtása során feltétlenül építeni kell (pl. elektronikus ügyintézés segítése, felnőttképzés stb.).

Tervezett beavatkozások szerkezete, projekt javaslatok

3.1. Megújuló felsőoktatási központ, szakképzés és felnőttképzés fejlesztés	33.) Felsőoktatás térség specifikus fejlesztése, meglévő képzési kínálat bővítése	a.) villamosmérnök, kereskedelmi-, és marketing, turizmus-vendéglátás szakok indítása b) fogászati higiénikus, wellness- és foglalkoztatás terapeuta képzés indítása c.) felsőfokú szakképzések fejlesztése az energetika területén (különös tekintettel a megújuló energiákra)
	34.) Felsőoktatási infrastruktúra fejlesztése	a) laktanya területén kampusz és kollégium infrastruktúra fejlesztése (közművesítés, feltáró út, épületek) b) Középfokú kollégium fejlesztés c) „Képzési és info-kommunikációs tudásbázis szolgáltató központ” – valós és virtuális könyvtár és rendszerfejlesztés
	35.) Nyugat-dunántúli és határon átnyúló felsőoktatási és K+F hálózati együttműködésekben való részvétel erősítése	a.) Graz – Maribor – Zalaegerszeg nemzetközi együttműködés lehetőségeinek keresése b.) Nyugat-dunántúli Regionális Felsőoktatási Egyeztető Fórum keretében kidolgozott projektekből való közreműködés, kapcsolatok fejlesztése
	36.) TISZK-re alapuló kereslet vezérelt szakképzésfejlesztés	a.) a TISZK továbbfejlesztése (újabb szakmacsoportok bevonása a gazdasági igényeknek megfelelően, felnőttképzési kínálat bővítése) b.) képzés feltételeinek alap infrastruktúra fejlesztése

		c.) képzés feltételeinek eszközfejlesztése
	37.) Szakképzés gyakorlóhely lehetőségek bővítése	a.) Gyakorlóhelyet biztosító vállalkozások fejlesztései
3.2. Térségi foglalkoztatási, Hazatérés és Kútfő kezdeményezések	38.) Térségi foglalkoztatási paktum létrehozása	a.) Paktum szervezet és működtetés fejlesztés b.) Eszközfejlesztés c.) Kísérleti működtetés fejlesztése d.) Térségi Foglalkoztatási Információs Pontok (FIP) hálózat-fejlesztése e.) Munkaerő kölcsönzési rendszer kialakítása f.) Paktum kártya kialakítása
	39.) Térségi Hazatérés program	a.) Program monitoring, célcsoport követés megvalósítása, komplex szolgáltatásfejlesztés b.) Működtetés kistérségi kibővítése, kistérségi szintre való áthelyezése
	40.) Községi és szociális gazdaság fejlesztése	a.) Hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának ösztönzése b.) Potenciális foglalkoztató (civil) szervezetek kapacitásépítése c.) Foglalkoztatási lehetőségek feltárása
3.3. Megújuló kulturális és közösségi élet; szellemi forrásközpont kialakítása	41.) Egész éves fesztivál sorozat eseményszerkezéssel fejlesztése	a.) Központi kulturális fesztiválok fejlesztése (tavaszi populáris, őszi kulturális, téli farsangi) b.) Kistérségi fesztivál sorozat továbbfejlesztése, tematizálása
	42.) Kulturális intézmény-fejlesztések	a.) Városi és kistérségi képtár létesítése b.) Bábszínház kőszínház c.) Színházi együttműködések erősítése d.) Városi kulturális alap és koordinációs iroda felállítása
	43.) E-társadalom -, hálózatos gazdaság fejlődését segítő tartalom fejlesztések	a.) szélessávú elérés térségi szintű fejlesztés b.) WIFI rendszerfejlesztés a városközpontokban
3.4. Köznevelési feladatellátás javítása	44.) Tudatos kistérségi köznevelés-fejlesztés és köznevelési feladatellátás megvalósítása	a.) Kistérségi köznevelés-fejlesztési stratégia készítése
	45.) Alapfokú és középfokú oktatás fejlesztése	a.) kistérségi és városi iskolai együttműködések fejlesztése közintézmény-fejlesztési kereteken belül (pl. kistérségi foglalkoztatási és helyettesítési rendszer kialakítása) b.) multifunkcionális mikrotérségi intézmények kialakítása (infrastruktúra és szervezetfejlesztés) c.) iskolabusz-hálózat fejlesztése d.) a köznevelés kistérségi irányításában dolgozók továbbképzése e.) befogadó iskola feltételeinek megteremtése f.) kompetencialapú oktatási programcsomagok használatának terjesztése g.) pedagógus továbbképzések megvalósítása h.) elektronikus tananyagok használatának ösztönzése i.) tehetséggondozás és felzárkóztatás esélykiegyenlítő szerepének növelése j.) egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó

		intézmény kialakítása a kistérségben, a szakmai szolgáltatások biztosítása k.) mérés-értékelési és minőségirányítási rendszerek fejlesztése l.) oktatási intézmények átalakítás utáni rekonstrukciója, technológia és eszközfejlesztése
	46.) Óvodai szolgáltatások fejlesztése	a) meglévő óvodák rekonstrukciója (energetikai, megközelíthetőségi) játszótér-fejlesztések, eszközfejlesztések b) óvoda-iskola átmenetet segítő programok végrehajtása c) óvoda-iskola integrált intézményi modellek bevezetése
	47.) Óvodai és iskolai idegen nyelvoktatás fejlesztése	a.) nyelvtanítási módszerek megújítása, eszközök biztosítása b.) tanártovábbképzések c.) két vagy több tanítási nyelvű oktatás elterjesztése c.) minőségbiztosítás
	48.) Az oktatási intézmények és a helyi társadalmi, gazdasági élet szereplői közötti kapcsolat szorosabbá tétele - nyitott iskolák megteremtése	a.) Nyári táboroztatás biztosítása, szervezése b.) Népfőiskolai kezdeményezések erősítése c.) Lakóhelyi közösségi feladatok ellátása (pl. könyvtár-szolgáltatás, informatikai képzések, szabadidős, kulturális programok szervezése stb.)
3.5. Gazdaság- és területfejlesztési, kulturális és foglalkoztatási szervezetfejlesztés	49.) Turizmus desztinációs szolgáltatások fejlesztése	a) meglévő, működő információs rendszerek fejlesztése b) Térségi Turizmus Desztinációs Menedzsment szervezeti megerősítése, fejlesztése, térségi további információs szervezetekkel való összehangolt működés feltételei megteremtése
	50) Fejlesztési szervezeti kapacitásbővítés és fejlesztés (városfejlesztési ügynökség, kistérségi fejlesztési ügynökség)	a) kistérségi társulás munkaszervezetének kistérségi ügynökséggé fejlesztése, a fejlesztési és közfeladat ellátási feladatok szervezeti lehatárolása b) Zalaegerszeg MJV Városfejlesztési és Tervezési Osztály funkció és személyi bővítése a fejlesztési források hatékony menedzsmentje biztosítása érdekében c.) Zalaegerszeg MJV Városfejlesztési Rt szervezeti és funkcionális bővítése, városfejlesztési ügynökségi kapacitás kiépítése a fejlesztési források hatékony lehívása érdekében

Regionális és ágazati operatív programokhoz való illeszkedés

Az intézkedések fő forrását a Nyugat-Dunántúli Operatív Program, a Társadalmi Megújulás Operatív Program és a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program biztosítja a 2007-2013-as időszakban. A fenti célok szinte mindegyike támogatható, ám annak mértéke, módja a részletes szabályok kidolgozásának hiánya miatt nem tervezhető.

Prioritáshoz kapcsolódó kulcsprojektek

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Felsőoktatási kampusz és kollégium fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Régió felsőoktatási intézkedéseire.
A projekt célja(i)	A zalaegerszegi főiskolák egy azonos helyre telepítése, a felsőoktatási kínálat közös infrastrukturális feltételeinek megteremtése.
A projekt leírása	A Laktanya területén működő főiskolai képzés kiszélesítése az egészségügyi főiskola képzéseivel, így egy helyszínre kerülhetne az összes zalaegerszegi felsőfokú intézmény. A projekt keretében szükséges megteremteni a közös infrastrukturális hátteret.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály
Becsült költség	1 milliárd forint
Lehetséges forrás	TAMOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A kampusz megalkotásával fejlettebb infrastruktúra jöhet létre, amit közösen használhatnak a főiskolák. Ezáltal a hallgatók számára több és magasabb minőségű infrastruktúra áll rendelkezésre, ami által szívesebben választják továbbtanuláskor a zalaegerszegi főiskolát. A projekt eredményeképpen gazdaságosabb hely- és eszközkihasználás válik valóra.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A végzős hallgatók helyben tartásával kvalifikáltabb réteg jelenik meg a helyi munkaerőpiacon, amit a magánbefektetők is ki tudnak használni. A főiskolák tanulmányaikra épülő befektetések települhetnek le Zalaegerszegen.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Szükség van széles körű egyeztetésre, tervek készítésére, megvalósíthatósági tanulmánytervre, valamint részletes költségvetés összeállítására.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Felsőoktatási szakfejlesztés
Kapcsolódás a regionális programhoz	Régió felsőoktatásának fejlesztése.
A projekt célja(i)	Innovációs központ keretében a jelenleg működő főiskolai szakok bővítése, fejlesztése, ami által a piaci igényekhez jobban igazodó képzés valósul meg.
A projekt leírása	Innovációs központ létrehozása, melynek köszönhetően villamosmérnök, kereskedelmi-, és marketing, turizmus-vendéglátás szakok, és a fogászati higiénikus, wellness- és foglalkoztatás terapeuta képzés hallgatói és oktatói közösen használhatnák az eszközöket, berendezéseket.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály

Becsült költség	Szakonként mintegy 20 millió Ft – alapozó tanulmányokkal együtt.
Lehetséges forrás	TAMOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Az innovációs központlétrehozásával egy közös, fejlettebb infrastruktúra jöhet létre a zalaegerszegi főiskolai képzések számára. A projekt eredményeképpen gazdaságosabb hely- és eszközkihasználás válik valóra, fokozódik az együttműködési készség a képzések között.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A végzős hallgatók helyben tartásával kvalifikáltabb réteg jelenik meg a helyi munkaerőpiacon, amit a magánbefektetők is ki tudnak használni. A főiskolák tanulmányaira épülő befektetések települhetnek le Zalaegerszegen.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Szükség van széles körű egyeztetésre, tervek készítésére, megvalósíthatósági tanulmánytervre, valamint részletes költségvetés összeállítására.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Alapfokú és középfokú oktatás fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Alkalmazkodóképesség javítása, Minőségi oktatás, hozzáférés és infrastruktúra fejlesztése
A projekt célja(i)	- A kistérségi közoktatási rendszer racionalizálása és minőségi fejlesztése - Intelligens és nyitott iskola megvalósítása a kistérségben - Az egyes intézmények közötti teljesítménykülönbségek mérséklése
A projekt leírása	- a.) kistérségi iskolai együttműködések fejlesztése közintézmény-fejlesztési kereteken belül (pl. kistérségi foglalkoztatási és helyettesítési rendszer kialakítása) - b.) tagiskolákkal rendelkező, multifunkcionális mikrotérségi intézmények kialakítása (infrastruktúra és szervezetfejlesztés) - c.) iskolabusz-hálózat fejlesztése - d.) a közoktatás kistérségi irányításában dolgozók továbbképzése, kistérségi tanügyirányítás erősítése - e.) befogadó iskola feltételeinek megteremtése - f.) kompetencialapú oktatási programcsomagok használatának terjesztése - g.) pedagógus továbbképzések megvalósítása - h.) információs és kommunikációs technológiai eszközök, elektronikus tananyagok használatának ösztönzése - i.) tehetséggondozás és felzárkóztatás esélykiegyenlítő szerepének növelése - j.) egységes pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény kialakítása a kistérségben, a szakmai szolgáltatások biztosítása - k.) mérés-értékelési és minőségirányítási rendszerek fejlesztése
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata
Becsült költség	200 m Ft
Lehetséges forrás	Nyugat-Dunántúli Operatív Program, Társadalmi Megújulás Operatív Program, Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Az iskola egyre nyitottabb intézménnyé válik – már nem egyszerűen a „tudás” megszerzésének helye, hanem a tervezett személyiség-fejlesztés, a társadalmi környezet igényeinek megfelelő szocializáció és a kulturált szabadidő eltöltés terepe. A „nyitott iskolában” lehetőség lesz olyan tanuló-szülő támogató rendszer kialakítására, amelyben a szülő kapcsolatot tud teremteni a tanárokkal, a szülő-iskola viszonyban megerősödik a szülői kontroll. A korszerű technika

	XXI. század eszközeivel összekapcsolja a tanulókat, tanárokat, a szülőket az iskolával és az iskolát a tágabb környezettel. A módszertani megújulás tekintetében előtérbe kerülnek a gazdaságban bevált egyedi, hatékony oktatás módszertanok, mint pl. tréningek, kooperatív pedagógiai módszerek, gyakorlatorientált projekt módszerek, a gyakorlat-közei, kompetencia alapú képzés megvalósítása. Létrejön az intézményfenntartó társulásban szervezett óvoda, általános (és esetleg középiskola) funkcióit magába foglaló szociális, egészségügyi, kulturális közösségi funkciókat ellátó multifunkcionális intézmény. A multifunkcionális mikrotérségi intézményhez több intézményegység és tagintézmény is tartozhat. Bővül a multifunkcionális intézmény feladatrendszere, amely képzetesebb, több szakterület - pl. nevelés-oktatás, szabadidős foglalkoztatás, szociális, kulturális feladatok - ellátására alkalmas, infokommunikációs eszközökhöz értő pedagógusok jelenlétét igényeli.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A közoktatás színvonalának javítása elősegíti az eredményes szakképzést, az oktatási rendszerből kilépő fiatalok munkaerő-piaci helytállását. A tudásgazdaság kihívásainak megfelelő kistérségi közoktatási rendszer létrehozása biztosítja a foglalkoztatás növelését egyrészt azzal, hogy kialakítja az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákat a tanulóknál, másrészt motiválja a tanulókat arra, hogy egyéni fejlődésük igényeit a társadalmi-gazdasági környezet igényeire tekintettel fogalmazzák meg.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Kistérségi Közoktatás-fejlesztési Stratégia kidolgozása, majd a megvalósítást és ez Európai Unió források megszerzését lehetővé tevő Kistérségi Közoktatás-fejlesztési Akcióterv készítése, amely tartalmazza a megvalósítandó projekteket.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Zalaegerszeg Térségi Foglalkoztatási Paktum és Hazavárunk projekt
Kapcsolódás a regionális programhoz	A gazdaság fejlődését szolgáló humán erőforrás-fejlesztés regionális eszközrendszerének fejlesztése
A projekt célja(i)	A zalaegerszegi kistérségben a foglalkoztatási problémák kezelése, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, a munkanélküliség csökkentése, összehangolt gazdaságfejlesztés és humán erőforrás-fejlesztés megvalósítása. A kistérségi foglalkoztatási paktum szervezeti, jogi és infrastrukturális megalapozása, együttműködési keret-megállapodás létrehozása, a paktumot aláíró szervezetek közti kapcsolatok erősítése, közös akciók (rendezvények, stratégiaalkotás stb.) végrehajtása, a regionális munkaügyi szervezet kistérségi kapcsolatainak erősítése.
A projekt leírása	1. A paktum keret-megállapodás előkészítése, menedzsmentszervezet létrehozása 2. Projektmenedzsment 3. A foglalkoztatási paktum menedzsmentszervezetének működéséhez szükséges eszközbeszerzések lebonyolítása, a szervezeti és jogi háttér kialakítása 4. A kistérség integrált gazdasági és foglalkoztatási stratégiájának megalkotása, gazdasági és foglalkoztatási akcióterv kidolgozása 5. Kommunikációs, marketing tevékenységek, rendezvények 6. Paktum információs rendszer kialakítása 7. Szervezetfejlesztési tréningek 8. A paktum hazai és nemzetközi kapcsolatépítése 9. A Hazavárunk program megújítása, támogató rendszer kiépítése (hatásvizsgálatok, igényfelmérés, térségi munkaadók és felsőoktatási hallgatók közötti közvetítő szerep ellátása: gyakorlati, gyakornoki hely, szakdolgozati

	témák, projektek végrehajtása, ösztöndíj programok kidolgozása és egyeztetése)
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás
Becsült költség	70 millió Ft
Lehetséges forrás	TAMOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A projekt végrehajtása révén a zalaegerszegi kistérségben enyhülnek a foglalkoztatási problémák, a partnerség közös akciói révén bővülnek a foglalkoztatási lehetőségek, csökken a munkanélküliség, valamint térségi szinten összehangolt gazdaságfejlesztés és humánerőforrás-fejlesztés valósul meg. A zalaegerszegi kistérségi foglalkoztatási paktum létrehozásával - mivel párhuzamosan a nagykanizsai kistérségben is hasonló kezdeményezés indult - Zala megyében (Lenti kivételével) minden kistérségben működik paktum, így megteremtődik a lehetőség egy Zala Megyei Foglalkoztatási Paktum létrehozásának, amely további pozitív eredményeket hozhat a megye foglalkoztatási helyzetében.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Részletes térségi munkaerő-piac és gazdasági helyzetfeltárás készül, kistérségi Integrált Gazdasági és Foglalkoztatási Stratégia, valamint Gazdasági és Foglalkoztatási Akcióterv kerül kidolgozásra. Emellett a térségi foglalkoztatók számára az általuk keresett területekre könnyebben találnak szakembert, illetve jobban képzett munkatársak biztosíthatók
A projekt további lépései, feladatai	Tájékoztató fórumok megtartása, aláíró partnerek szervezése, együttműködési megállapodás aláírása, TAMOP pályázat elkészítése

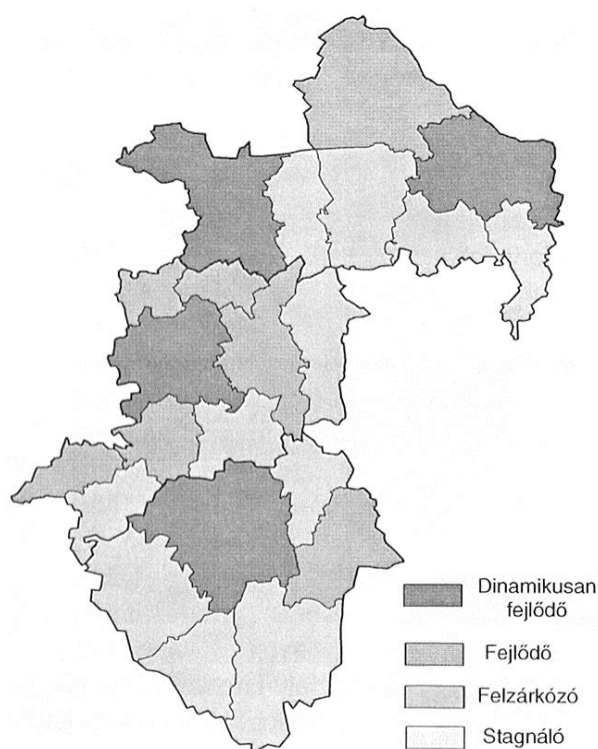
Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Kulturális programkínálat és szervezetfejlesztés
Kapcsolódás a regionális programhoz	A Pannon Örökség Megújítása célon belül Kulturális utak, Tájégségi öko- és aktív turisztikai programok
A projekt célja(i)	A térségi kulturális kínálat belső igények szerinti és az idegenforgalmi
A projekt leírása	A Zalaegerszeg kulturális programjai és a kistérség rendezvény sorozatának összehangolása, infrastruktúrája, programkínálata és marketingje fejlesztése
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV, Kistérségi Társulás munkaszervezete – esetleg új közös koordinációs kulturális szervezet megvalósításának megvizsgálása. A térségi jelentős hatású kulturális intézményekkel való együttműködés, a Hevesi Sándor Színházra való építkezés.
Becsült költség	60 millió Ft / év
Lehetséges forrás	NYUDU OP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Turisztikai vonzerő növekedése, életminőség javulása
Várható előnyök a magán befektetések számára	A koncentrált rendezvények szolgáltatások, kereskedelem számára jobb üzleti lehetőséget, hirdetőket, támogatók számára pedig jobb hasznosulást, növekvő hatékonyságot jelentenek. A koordinált rendezvények méreteiben, minőségében való fejlődése lehetővé teszi a kulturális eseményturizmus fejlesztését, ami vonzerő-, és szálláshely-fejlesztést és szolgáltatás bővülést, összességében térségi idegenforgalom fejlődését jelenti.
A projekt	Átfogó térségi tanulmány készítése a jelenlegi rendezvényekről, azok jellegéről,

kidolgozásának további lépései, feladatai	méretéről, költségvetéséről. Térségi arculat kidolgozása, annak megvalósítását szolgáló rendezvények koordinálása, támogatása, erősítése.

VIII.4 Megújuló gazdasági környezet és új energiák fejlesztése

Indoklás

A magas minőségű élet, az élhető tér megteremtésének feltétele a jól működő gazdaság, a megfelelő munkalehetőségek, illetve a közcélú fejlesztések forrását megteremtő adóbevételek megteremtése. A város és a kistérségi települések hatásköre a gazdaságfejlesztés terén korlátozott, hiszen a piaci szereplők döntéseire csekély hatással tudnak lenni. A gazdaság, azon belül is a KKV szektor dinamizálását, termelési feltételei jobbítását, a magasabb hozzáadott értékét eredményező fejlesztéseket módja van azonban a településeknek segíteni. A kiépített infrastruktúra, a gazdag szellemi működési környezet, a támogató közszolgáltatások vonzóvá teheti a térséget mind a saját, mind a külső tőkét befektetni szándékozók között. A város és a kistérség a közösségi szolgáltatásoknak, az alapinfrastruktúrának, a képzési, foglalkoztatási rendszereknek a fejlesztését tudja saját hatáskörében segíteni, amihez bevonhatja az EU és a hazai területfejlesztés forrásait is. A térségnek ezen a téren ma is ó a helyzete, hiszen a régiós 75 db körül mozgó, 1000 főre jutó vállalkozások száma 96 db, amin belül a régiós átlag majdnem duplája a 250 főnél nagyobb foglalkoztatók száma, míg a külföldi tulajdon aránya a régiós átlag közel fele (40-hez képest 23 %, 2002). A vállalkozások többsége az iparban (23,4 %), illetve még inkább a szolgáltatásban (69 %) található.

VIII.4.1. sz. ábra: A kistérségek fejlettségi típusainak változása

Kiemelt lehetőségként lehet építeni a megújuló energiaforrások hasznosítására. A térség kiadásainak legjelentősebb részét az energetikai költségek teszik ki, amelyeket külső szolgáltatók kivonnak. A megújuló energiaforrások alkalmazása, amennyiben azok helyi energiaforrásokra és szervezeti körre építenek, a térségben igen jelentős, közel milliárdos tőkét hagynak jelen, ami újabb gazdasági beruházásokat, vagy a szolgáltatás iránt erősödő

fizetőképes keresletet jelent. A megújuló energiaforrások alkalmazása ezen túl helyi foglalkoztatási hatásokkal is jár, amik elsősorban a kistérség kistelepülésein, mint az energiaellátás helyszínein jelennek meg. A városban és térségében megerősödő ezen szektor új, a térség egészére dinamizáló hatású fejlesztések valósulhatnak meg.

A város kivételével azonban a kistérség a kereskedelem tekintetében jelentősen leszakadó jellegű, az idegenforgalom mutatói pedig még a várossal együtt is gyengék. Éppen ezért van még lehetőség az idegenforgalomra, amelyek kis környezeti terhelés mellett, sőt környezetvédelmi előnyeik mellett, jelentős gazdasági (KKV szektor számára ipari termelés, szolgáltatási piac erősödése) hatással lehetnek. Ennek alapján a térség, mint a Göcsej brand gazdája, és a gazdag kínálat terjesztője, termál. És aktív turizmus szereplő jelenik meg.

A decentralizált, fenntartható elven működő, és a helyi gazdasági szereplők és közösségek által pénzügyileg is felérhető fejlesztések lehetnek a térség céljai, amennyiben nem kívánja a meglévő, gazdag, de mégis korlátozottan hasznosítható megújuló energia potenciálját „privatizálni”, ezáltal kizárni a közösségi haszon (gazdasági, társadalmi, környezeti egyaránt) maximalizálásának lehetőségét.

A mai, egyre nyitottabb, neo-liberális gazdasági környezetben minden közösségi és egyéni fejlesztési cél megvalósításának az alapja a megfelelő források megteremtése. Ezt ma elérni a gazdaság fejlesztésén keresztül lehet, ami a közösségi pénzügyi forrásokat az adók, járulékok formájában, az egyéni forrásokat (családi jövedelmek) elsősorban munkahelyteremtés formájában képes biztosítani. Az ezen túl beérkező közösségi forrásoknak elsősorban, és a legújabb hazai változások alapján egyre inkább szociális céljai lehetnek csak, amit jól mutat a munkanélküliség által sújtott családok anyagi helyzete (a német mértékű, abból nálunk nyaralást biztosító munkanélküli segélynek lassan már abban a környezetben sincs meg a gazdasági alapja).

Fontos azonban tudatosítani, hogy a gazdaság fejlesztése nem cél, hanem eszköz! A cél, az egyének, és az egyénekből összeálló közösségek jólétének növelése!

Zalaegerszeg és térsége gazdasági sikerességét annak rugalmassága, a munkaképes korú lakosság magas és a piac által is keresett típusú szakképzettsége, illetve hosszabb távon a helyi gazdaság innovatívvá válása jelentheti. Ennek érdekében a helyi közösségek összefogásával lehet tenni, mivel az egyes önkormányzatok hatáskörei és eszközei túl korlátozottak ahhoz, hogy azzal saját hatáskörükön belül (értsd saját településükön) a gazdaság által érzékelhető ingerküszöböt elérhessék. Egyedül Zalaegerszeg éri el azt a méretet, ami regionális léptékben már közvetlenül képes a gazdaság befolyásolására – de még mindig nem irányítására. Zalaegerszeg sem éri el ugyanakkor azt a méretet, ami önmagában elégséges lenne ahhoz, hogy saját hatáskörű intézkedésével, európai szinten tudná növelni versenyképességét – ehhez egyrészt a teljes kistérséggel való összefogására (amivel már 100 000 feletti nagyságú közösség összefogása jelenik meg), másrészt a régióban való hálózati együttműködésre is szükség van.

A gazdaságfejlesztési prioritás során a ma meglévő és a jövőben várható hatáskörökben szabad és lehet gondolkodni. Ezek ma korlátosak – mind jogalkotási, mind forrásoldali szempontból. Ezért is szükség van a politikai, közösségi szereplőknek a gazdasági szereplőkkel való szorosabb együttműködésére. Zalaegerszeg e téren megfelelő háttérrel jelent, hiszen a város eredményességében jelentős része volt a nagy- és a közepes- és kisvállalkozásokkal való kommunikációnak, az ennek eredményeként létrejövő, eredőjüket tekintve alapvetően egy irányba mutató fejlesztéseknek. Több esetben sikerül már megvalósítani a PPP-hez közel álló konstrukciókkal (vagy éppen PPP konstrukcióval –

lásd jégcsarnok) közösségi célokat (is) szolgáló, így összességében a térség fejlődését biztosító projekteket.

A térségnek alapvetően a KKV szektor helyzetének befolyásolására van valamelyes eszköztársa a kezében. A nagyvállalatok, multinacionális vállalatok befolyásolására ma már a nemzeti kormányoknak, főleg a Magyarország méretűeknek is csak ösztönző jellegű befolyása lehet, hiszen azok gazdasági teljesítményei helyenként egész nemzetekét haladják meg. Természetesen a megfelelő alap- és termelő infrastruktúra, képzés, oktatás, és egyéb szabályzók megteremtésével elő lehet segíteni a multinacionális vállalatok, tehát a fellevevőpiacok megjelenését, de a térség érdemi fejlődését a KKV szektor tudja biztosítani – ez adja a legtöbb munkahelyet, ez lehet az alapja például a magasabb képzettségűek, illetve fiatalok helyben tartásának, a helyi innovációnak, és a gazdaság közösségi életben való aktívabb szerepvállalásának is.

Nagy fontosságú a mai gazdasági környezetben az együttműködés, a partnerség, amivel a méretgazdaságosság a koncentráció káros munkaerő piaci és egyéb hatásaitól részben mentesítve oldható meg. A klaszterek létrejötte és működőképessé válása a térség vállalkozásai számára egyrészt egy részben közös, magasabb értéket képező tudást, azon belül pedig az innovációs tevékenységek erősödését, annak megjelenését jelenti. Az egymás és új know how-k megismerése, partnerségben való alkalmazása a legkomolyabb előnye a klasztereknek. Fontos céljuk a partnerségben részt vevő cégek együttes fellépésének, a marketing, és promóciós kiadásaik hatékonyabb felhasználásának, így új piacok elérésének, a már meglévő piacokon pedig pozíciójuk erősítésének megvalósítása. Ma a helyi cégek, különösen a gép- elektronikai piacokon levők, többségében egy vagy alig néhány fellevevővel állnak rendszeres kapcsolatban, ami túl nagy mértékű függést, jelentős üzleti kockázatot jelent számukra. Ez gátolhatja fejlesztéseiket is, legalábbis lassúbb, megfontoltabb lépésekre kényszeríti őket, mivel a fellevevőpiaci oldal kockázatai nagyok. A klaszterekben való sikeres együttműködés hozzásegítheti őket ugyanakkor ahhoz, hogy ne egyenként kelljen megszerezniük a szükséges nyelvtudást, gazdasági tudást, marketing ismereteket, és kapcsolati tőkét, hanem erre, a közös érdekek mentén, a számon kérhető befektetés, eredmény centrikus működtetés révén egy klaszter menedzsment lássa el ezt a funkciót. A klaszterek kialakítása azonban jelenleg komoly közösségi információs és szervezési munkát igényel, aminek támogatása és helyi szervezése igényli a közösségek részvételét. Ez fontos része a gazdaságfejlesztési céloknak.

Egy speciális területe a gazdaság fejlesztésének az idegenforgalom, aminek a feltételei megteremtésében az önkormányzatoknak is szerepet kell vállalniuk. Ez érinti részben a termelő infrastruktúra fejlesztését, de egyes speciális esetekben akár a közösség gazdasági fejlesztésekben is részt vehet – lásd zalaegerszegi termál fürdő, aquapark. A térségnek az idegenforgalomban elsősorban a wellness és termálturizmus, illetve az ezekhez kapcsolódó különböző szelíd turizmus számára lehetőségeket teremtő fejlesztéseket kell megvalósítania, illetve speciális területként a sport-, és az egészségügyi szolgáltatások terén tud lépni. A sármelléki repülőtér fejlődése e téren új piacokat nyit meg, amik jól elérhetőek a zalaegerszegi reptér, de akár közúti megközelíthetőség révén is. A fejlesztésekhez azonban emelni kell a szolgáltatások színvonalát is, hiszen a szálláshelyek száma 1000 lakosra a régós átlag (64,7) alig több, mint harmada (23,78), ami a leggyengébb dél-alföldi régióban is magasabb. Alacsony ugyanakkor az 1000 lakosra vetített működő vállalkozások száma a vendéglátásban (4,28, a régiós 7,74-es értékhez képest), vagy a vendéglátóhelyek száma (5,46 a régiós 6,19-es értékhez képest). Ez utóbbi területek a minőség is komoly fejlesztésre, térségi инвестиciókra és szolgáltatás bővítésekre, fejlesztésekre szorul. Részben a fenti feltételeknek tudható be, hogy az 1000

lakosra jutó vendégek száma a kistérségben (328,8 fő) kevesebb, mint harmada a régiós átlagnak..(1172,3 fő...).

A gazdaságfejlesztési koncepcionális, és stratégiai célok tehát elsősorban a KKV szektor fejlesztését célozzák. Természetesen mivel a programozás egyfajta modellezése a valós életnek, és a modellek korlátozott lehetőségekkel bírnak, a gazdaságfejlesztési célban az arra ható tevékenységek csak egy része jelenik meg – a gazdaságot befolyásoló további feltételek, mint pl. oktatás képzés, infrastruktúra fejlesztés, egészséges környezet biztosítása, további célokban kerülnek megfogalmazásra. A program ilyen fajta struktúrája elsősorban a végrehajtás megvalósíthatóságára való tekintettel kerül így megfogalmazásra.

Tervezett beavatkozások szerkezete, projekt javaslatok

4.1. Megújuló energiaellátás, megerősödő autonómia	51.)Megújuló energiaforrások hasznosítása stratégiai célú fejlesztése	a. decentralizált távfűtési rendszerek fejlesztése (geotermikus energia, biomassza energia) b. közösségi megújuló energiaforrásra alapuló erőművi beruházások megvalósítása (max 5 MW/projekt – biogáz, biomassza, geotermikus energia) c. szigetüzemű kisrendszerek létesítése, intézmény energetikai rendszerfejlesztés (szélerőgép, fotovillamos ellátás) d. energiaültetvények létesítése - térségi megújuló energiapotenciál növelése e. térségi biodiesel üzem létesítése f. - lakások energiatakarékossági, autonóm energiaellátási alprogramja
4.2. Megújuló energia – innovatív szellemi, szolgáltató tudásközpont	52.)Innovációs és technológia központ fejlesztés	a. Nagypáli Megújuló Energia Innovációs Centrum fejlesztése b. Térségi megújuló energetika
4.3. Termelő infrastruktúra fejlesztése	53.)Ipari parkok, iparterületek	a. Ságodi ipari park megújuló energia alapú energiaellátásának kiépítése b. Ságodi ipari park iparvágány kiépítése c. Keleti iparterületek infrastruktúra fejlesztése d. Ipari parkok felszíni csapadékvíz elvezetés megoldása e. Térségi inkubációs központok igény alapú fejlesztése
4.4. Külső és belső térségi és települési elérhetőség fejlesztése	54.)Repülőtér fejlesztés	a. Kifutó pálya burkolása
4.5. Eseményturizmus vonzerő, infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése	55.)Kórház-turizmus	a. szívsebészeti kórházfejlesztések, regionális, nemzetközi „versenyképesség” megerősítéséhez szükséges infrastrukturális fejlesztések
	56.)Termálvízre alapuló wellness; és egészségturizmus	a. Termálzálló és szolgáltatások fejlesztése b. Gébárti-tó sport, rekreációs és turizmus övezet fejlesztése c. Alsóerdei Családi Egészségfejlesztő és Kulturális Centrum d. Szívsebészeti rekreációs park létesítése

	57.) Sport turizmus	a. „sport öv” – sportcsarnokok, sportberuházások – futball-, tenisz-, futópályák – Gébárti-tó b. Sport turizmus termék kidolgozása és értékesítési rendszere
	58.) Öko-, és kerékpáros turizmus kínálati oldal fejlesztése	a. Kerékpáros és öko tematikus túraútvonal fejlesztés b. Speciális szolgáltatás kínálat fejlesztése (kerékpár szerviz hálózat, városi és kistérségi kölcsönző hálózat, kerékpárbarát szálláshelyfejlesztés, kerékpár barát munkahely kezdeményezés) c. Horgászturizmus feltételrendszerének fejlesztése d. - Térségi animátor és idegenforgalmi menedzser képzés és kölcsönzés fejlesztése (már van utóbbi)
	59.) Komplex háttér szolgáltatás fejlesztése	a. Sport, termál, konferencia és wellness turizmust kiszolgáló - szálláskomplexumok fejlesztése b. Helyi specifikumokra épülő, komplex termál-, sport- és kerékpáros kínálatú, családbarát szálláshelyek és szolgáltatásaik fejlesztése c. - Zalaegerszeg és térsége kártya – minden legalább egy éjszakát itt töltő számára, sok, közösség által biztosított, ingyenes szolgáltatással (amiknek a működési költségei elsősorban nem létszámfüggők: tömegközlekedés, uszoda, élményfürdő, stb.)
	60.) Tömegsport, egészségmegőrzés, rekreáció fejlesztés	a. Alsóerdei ifjúsági és egészségmegőrzési központ b. Túra- és futóutak, Nordic Walking pálya, kalanderdő pálya, erdei tornapálya c. - Állatkert, zoo-park
4.6. K+F szellemi központok infrastrukturális, szellemi és szervezeti feltételeinek megteremtése	61.) KKV-k hálózatosodásának támogatása (klaszterek, térségi együttműködések)	a. Klaszterekben való intenzív térségi részvétel, annak ösztönzése - Városfejlesztési Rt. aktív klaszter részvétele - Klaszterek, innováció jelentősége tudatosítása, vállalkozások tájékoztatása
	62.) Térségi innováció szervezeti és infrastruktúra fejlesztése	b. Zalaegerszegi Innovációs és Technológia Központ - Fa- és Bútoripari Innovációs és Technológiai Tudásközpont alközpont - Mechatronikai Innovációs és Technológiai Tudásközpont alközpont
	63.) Alkalmazott K+F fejlesztések támogatása	a) Térségi innovációs potenciál fejlesztése érdekében Városfejlesztési Rt., ZMVA és további tanácsadó szervezetek bevonásával innovációs tanácsadás fejlesztése

Regionális és ágazati operatív programokhoz való illeszkedés

Az intézkedések fő forrását megújuló energiaforrások hasznosítása terén a Környezet és Energia Operatív Program jelenti, de támogatja a Norvég Alap, és egyes határmenti támogatások, továbbá EU közösségi célkitűzések, mint az Intelligens Energia Program is. A gazdaságfejlesztési célok egy, ipari parki infrastruktúrához kapcsolódó része, illetve a turizmus a Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretéből támogatható, ahhoz illeszkedik, míg a gazdaságfejlesztés további céljait a Gazdaságfejlesztési OP támogatja. A támogatás mértéke, módja a részletes szabályok kidolgozásának hiánya miatt nem tervezhető.

Prioritáshoz kapcsolódó kulcsprojektek

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Északi – ipari park alap infrastruktúra fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Vállalkozások üzleti környezetének javítása
A projekt célja(i)	A Ságod déli részén levő ipari park alap infrastruktúrájának kiépítése – különös tekintettel a közúti kapcsolatra, egy vasúti iparvágányra és a további alpinfrastruktúrákra
A projekt leírása	Az ipari park infrastruktúra ellátása lelassítása, MT készítés, engedélyes tervek készítése, pályázati források felkutatása, bevonása
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály
Becsült költség	600 millió Ft
Lehetséges forrás	KEOP, ROP, TIOP, GOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A Zalaegerszegen letelepedni kívánó vállalkozások előtt megnyílik a lehetőség új telephelyek és központok létrehozására, ezzel egyrészt bevételt generálva az önkormányzatnak, másrészt új munkahelyek teremthetnek a munkanélküliek számára. A térség K+F tevékenysége előtt megnyílik az út, lehetővé válik a vállalatok és a felsőoktatási intézmények hosszú távú együttműködése.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Az ipari park infrastruktúrájának kiépítésével lehetővé válik új vállalkozások letelepedése. Együttműködés a felsőoktatási intézményekkel.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Közművesítés, közlekedési kapcsolatok kiépítése

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Északi – ipari parkban Zalaegerszegi Innovációs és Technológiai Központ
Kapcsolódás a regionális programhoz	Regionális vállalkozási termelő infrastruktúra, vállalkozási környezet fejlesztése
A projekt célja(i)	Fa- és bútorigipari, továbbá mechatronikai kutató-fejlesztő kapacitások létrehozása Zalaegerszeg térségében együttműködésben a felsőoktatással és a vállalatokkal.
A projekt leírása	Alapinfrastruktúra kiépítése az ipari park területén, továbbá a Zalaegerszegi Innovációs és Technológiai Központ létrehozása
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály, Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
Becsült költség	1 100 millió Ft
Lehetséges forrás	GOP, ROP, KEOP, TIOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A Zalaegerszegi lehetőségeket jelentősen növelheti, ha lehetőség van innovatív jellegű vállalkozások számára vonzó feltételeket kínálni – akár a már itt levő vállalkozások előtt megnyílik a lehetőség új telephelyek és központok létrehozására, ezzel egyrészt bevételt generálva az önkormányzatnak, másrészt új munkahelyek teremtnének a munkanélküliek számára. A térség K+F tevékenysége előtt megnyílik az út, lehetővé válik a vállalatok és a felsőoktatási intézmények hosszútávú együttműködése.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Az ZITEK K+F tevékenységében részt vállalhatnak és annak eredményeit saját területükön hasznosíthatják. Innováció. Együttműködés a felsőoktatási intézményekkel.
További lépések, feladatok	Közművesítés, közlekedési kapcsolatok kiépítése

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Északi ipari park és térségi ipari parkok, ipari övezetek energiaellátása fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	Megújuló energiahasznosítási célok elérése.
A projekt célja(i)	A Zalaegerszeg Ságod déli ipari park 20 ha-os területén az energiaellátás megújuló energiaforrások hasznosítására épülő energiaellátó rendszerének kiépítése – innovációs centrum (ZITEK), inkubátorházak, termelő csarnokok energiaellátása földhő, biomassa, vállalkozói érdeklődés esetén geotermikus energiaforrások alkalmazása a hőellátás, használati melegvíz ellátás terén. A további ipari parkokban, övezetekben hasonló rendszerek kiépítése indokolt.
A projekt leírása	Központi fűtőmű, fűtő-erőmű létesítése, utóbbi esetén elektromos csatlakozás kiépítése a feltáplálás érdekében, távhőellátó rendszer kiépítése, létesítendő építmények földhő nyerő hely kiépítése.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Városgazdálkodási Rt.
Becsült költség	250 – 300 millió Ft
Lehetséges forrás	KEOP

Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Az energiaellátásból származó bevételek az üzemeltetést végző szervezetnél, amennyiben az a távhő, a városnál csapódik le, ezzel javítva az ipari park gazdaságossági mutatóit, a megújuló energiaforrások térségi elterjedésének ösztönzését.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A térségi megújuló energia hasznosítással foglalkozó vállalkozások számára a létesítés és üzemeltetés piaci lehetőséget, a térség számára egy újabb fejlesztések keresztül multiplikatív hatást eredményez.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	A várható igények felmérése (ZITEK, érdeklődő cégek?), energiaellátás módjának, forrásának feltárása, a szóba jöhető műszaki megoldások megvizsgálása, MT készítése, üzleti terv készítése, engedélyes terv készítése, forrásbevonás, pályatzatkészítés, stb.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Kistérségi megújuló energia stratégia kidolgozása
Kapcsolódás a regionális programhoz	Megú
A projekt célja(i)	A kistérség megújuló energiaforrásokra való mind nagyobb arányú átállításának tervezése a környezeti állapot javulása, az energetikai autonómia növelése, a helyi mezőgazdasági termelők támogatása és a térségi KKV-k fejlesztése érdekében
A projekt leírása	A projekt a decentralizált megújuló energiahasznosítás térségi pozitív gazdasági, társadalmi környezeti eredményei maximalizálása érdekében egy komplex, település szintű energetikai potenciál, hasznosítási igény felmérést, illetve az ezekre alapuló stratégia és operatív programozást, az EU források maximális lekötésének tervezését jelenti.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás
Becsült költség	10 millió Ft
Lehetséges forrás	KEOP, projekt előkészítési források
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Éves szinten akár milliárdos nagyságrendű kiadásnak a térségi gazdaságban való megtartása, munkahelyek teremtése, megőrzése, térségi mezőgazdaság számára biztos piacot jelentő alternatív termelés biztosítása, energetikai KKV szektor (termelő és szolgáltató) erősödése.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Piaci befektetési lehetőségek bővülése, megtérülő gazdaságos befektetési lehetőségek, energetikai beszállítói lehetőségek, energetikai szolgáltatási lehetőségek.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Forrásszerzés, közbeszerztetés, megvalósítás.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Térségi decentralizált kiserőművek fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	A régió céljai között kiemelt helyen szereplő, meglévő saját erőforrásokra építő megújuló energiaforrások hasznosításának céljaihoz.
A projekt célja(i)	A energetikai kiadások mind jelentősebb részét a térségekben tartani, ehhez a saját, megújuló vagy feltételeken megújuló energiaforrásokat hasznosítani, munkahelyeket teremteni, az energetikai autonómia felé elmozdulni.
A projekt leírása	A térségi megújuló energia stratégia alapján a térség hőenergia igényének 40, villamos energia igényének legalább 30 %-t saját, megújuló energiaforrások előállításával, manipulálásával, értékesítésével elvégezni.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás, Zalaegerszeg MJV Gazdaságfejlesztési ZRt
Becsült költség	Nem ismert.
Lehetséges forrás	KEOP, Norvég Alap, Határon átnyúló támogatások, UMVP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Multiplikatív gazdaságélénkítő hatás egy új, környezetorientált, környezetbarát iparág megjelenése és a térségben tartott energetikai kiadások révén. Foglalkoztatást bővítő hatása az energia alapanyag termelése, és a létrejövő projektek működtetése, valamint a beszállító vállalkozások fejlődése révén jelenik meg. Környezetvédelmi hatás a csökkenő CO2 kibocsátása és egyéb melléktermékek, továbbá a fosszilis energiák szállítása körüli kockázat csökkenése
Várható előnyök a magán befektetések számára	Új gazdasági iparág, befektetői lehetőség, piac lehetőség beszállító lehetőség.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Komplex projekt előkészítés, menedzselés, területvásárlások, MT-k készítése, engedélyes tervek készítése, kiviteli tervek készítése, pályáztatás, banki finanszírozási konstrukciók felkutatása, projektmegvalósítás.

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Termál turizmus termék és szolgáltatásfejlesztés
Kapcsolódás a regionális programhoz	
A projekt célja(i)	Gébárti-tó fejlődő termál turizmusának bővítése komplex egészségmegőrző szolgáltatásokat nyújtó fedett létesítmény létrehozásával, valamint a térség sport, rekreációs és aktív turizmus övezetté való fejlesztése.
A projekt leírása	A Gébárti-tó és a mellette lévő Aquapark termálturisztikai kínálatának bővítése komplex egészségmegőrző, rekreációs szolgáltatásokat, kulturális programokat nyújtó fedett létesítmény létrehozásával. A tó körül és a környező erdőben nordic walking pálya és erdei tanösvény kialakítása, a tó körül kerékpárút kiépítése, mely csatlakozik a Zalaegerszeget Bagoddal összekötő kerékpárúthoz. Így akár 5-6 vendégéjszaka eltöltése is lehetővé válik a turisták számára.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály, Városfejlesztő Zrt.

kedvezményezett	
Becsült költség	2 mrd Ft
Lehetséges forrás	ROP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Gazdasági hatás: helyi adókból származó bevételek növekedése, Társadalmi: egészségmegőrzés, prevenció, aktív időtöltés nemcsak a turisták, hanem a helyiek számára is, munkahelyteremtés Környezeti hatás: rendezett, esztétikus környezet.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Magánszálláshelyek számára kiugró fejlődési lehetőség, növekvő forgalom, vendégéjszakák számának növekedése, bevétel növekedése. Termál turizmushoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások telepítése.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Tervdokumentáció és megvalósíthatósági tanulmány készítése

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Sport turisztikai termék kidolgozása és értékesítési rendszere
Kapcsolódás a regionális programhoz	Turizmus fejlesztés.
A projekt célja(i)	Edzőtáborok, különböző sportrendezvények feltételeinek kidolgozása, megteremtés és értékesítése.
A projekt leírása	Zalaegerszeg sportlétesítményei számos sport rendezvény (EB selejtező, EB, VB, nemzetközi tornák, edzőtáborok) megtartásához nyújtanak ideális feltételeket valamennyi korosztály számára. Szükséges maga a termék kidolgozása minden sportág és minden korosztály tekintetében, valamint a termék eladhatóságának vizsgálata és erre egy értékesítési rendszer felállítása.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV Önkormányzata Városfejlesztési és Tervezési Osztály, Műszaki Osztály, Sportiroda
Becsült költség	10 mFt/év
Lehetséges forrás	NYUDU OP, TÁMOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	Gazdasági hatás: város népszerűsítése, új image megjelenése, forgalommnövekedés, bevétel-növekedés, eltöltött vendégéjszakák számának növekedése, Társadalmi hatás: életminőség javulása.
Várható előnyök a magán befektetések számára	Növekvő forgalom, kereskedelmi- és magánszálláshelyeken vendégéjszakák számának növekedése, bevétel növekedése. Sport turizmushoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások telepítése.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Megvalósíthatósági tanulmány, marketing terv készítése

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Gébárti-tó sport, rekreációs és aktív turizmus övezet fejlesztése
Kapcsolódás a regionális programhoz	A régió speciális turisztikai kínálata fejlesztése céljait szolgálja, jól kiegészítve térségi komplex turisztikai kínálatot.
A projekt célja(i)	A Gébárti-tó már kiépült infrastruktúrájára, az újonnan megvalósult termál kempingre alapuló az aktív turizmus feltételeinek fejlesztése, az eseményturizmus révén a térség erőteljesebb bekapcsolása a városi sport-turisztikai kínálatba.
A projekt leírása	A projekt során a tó környezetének alkalmassá tétele aktív turizmusra, aktív turisztikai vonzerő és termékfejlesztések, eszközbeszerzések, marketing munka, információs táblák kiépítése.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata
Becsült költség	Nem ismert
Lehetséges forrás	NYUDU OP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A sport turizmus kínálatának fejlesztése, térségi turisztikai vonzerő kínálat bővülése, az aktív turizmushoz, ökoturizmushoz szorosan kötődő komplex kínálat kialakulásához való hozzájárulás, a tó térségének, Zalaegerszegtől északi településeknek aktivizálódó gazdasági turisztikai környezete.
Várható előnyök a magán befektetések számára	A közösségi szolgáltatás fejlesztések további érték növekedést eredményeznek a térségi területeken, a fokozódó keresletre építve a turisztikai beruházási hajlam növekedése várható.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Koncepcionális tervezés, piackutatás, pozicionálás, MT készítése, engedélyes tervek készítése, környezeti hatásvizsgálat, forrásbevonás.

VIII.5 Megújuló térségi arculat és európai kapcsolatok

Indoklás

Fontos, hogy egy térség ne csak sikeres legyen, hanem annak is látsszon, ezzel tudja ugyanis maximalizálni az eredményei által elérhető hatásokat. Zalaegerszeg és a térség számára ezért fontos egy erősödő térség és településmarketing, ami mind az idegenforgalom, mind a fiatalok helyben tartása, hazavonzása, mind a befektetők vonzása szempontjából fontos. A marketing a modern településvezetés egyik ma már nélkülözhetetlen – de korántsem egyetlen – eszköze. A piacképessé válás, illetve a piacképesség növelése minden település számára egy folyamat eredményeként valósul meg. Az elmúlt évtizedben egyes települések komoly piaci tapasztalatokra tettek szert. Közülük mindazok, amelyek életképesnek bizonyultak ebben a megmérettetésben, a továbblépés magasabb színvonalú irányait kutatják. A települések összességének eredményes működése, versenyhelyzetbe kerülése vagy versenyhelyzetben tartása, újabb versenyelőnyökhöz való juttatása az önkormányzatoknak, a gazdaságfejlesztéssel, tanácsadással foglalkozó szervezeteknek, cégeknek és a piaci résztvevőknek és végül a lakosságnak közös érdeke. Már ma érezhető, hogy elindult egy bizonyos kiválasztódási folyamat, amely várhatóan egyre inkább felgyorsul majd. Egy egészséges, a piac által is diktált szelekcióban minden bizonnyal a piacképes települések csoportjai maradnak majd versenyhelyzetben.

A településmarketing a „vállalkozó város” koncepcióval áll szoros kapcsolatban, amely az Egyesület Államokban gyakorolt városmarketing jelenségére utal és elsősorban gazdasági, kereskedelmi természetű. Az európai országokban a nyolcvanas évek elejétől elterjedő településmarketing értelmezés szélesebb: ez magába foglalja a társadalmi jólét előremozdításának alapfilozófiáját is. Ez a sajátos megközelítés a piacorientáció megjelenését takarja a települések működésében: a város úgy alakítja ki termékét (oktatás, ügyintézés, közüzemi szolgáltatások, adók, juttatások, beruházások), hogy a vásárlók/felhasználók (lakosok, turisták, befektetők) igényeinek az megfelelőjen. Itt azonban nemcsak a meglévő funkciók jobb ellátásáról van szó, hanem a sajátos felhasználói piac igényeihez alkalmazkodó megoldások feltárásáról és kielégítéséről is.

A településmarketing sajátos fejlesztési eszköz, amely egységes arculatot képes kialakítani, pozicionálja, kommunikálja a települést, tehát tervezési és működtetési eszköz.

A településmarketing terméke maga a hely, a terület, illetve ennek adottságai, értékei, lehetőségei, élményei, szolgáltatásai. Ez a termék rendkívül összetett, hiszen szolgáltatásokból és árukból áll, ráadásul kettős jellegű, mert nemcsak a fizikai megjelenése határozza meg, hanem a róla kialakult képzetek és szubjektív képek is. Ráadásul nehezen fejleszthető, hiszen fejlesztése költség- és erőfeszítés-igényes, illetve hosszú idő telhet el a valós változásokig.

Célcsoportja azok, akik lakhelyül választják a helyet (lakosok), illetve azok, akik ideiglenes tartózkodási helyül választják (turisták), továbbá mindazok, akik telephelyül választják (befektetők). Nem elhanyagolható célcsoport mindazon szervezetekből és személyekből álló sem, akik döntéseikkel befolyásolják a terület működését.

Zalaegerszeg sikeres városnak tekinthető – kistérsége már sok szempontból kevésbé. Komoly hátrányokat szenved el a térség nagyobb része – elsősorban aprófalvas településszerkezete, önkormányzatainak alulfinanszírozottsága és a főként (bár nem kizárólag) ebből fakadó forráshiánya miatt. A kistépülések hátrányosan érintettek a mai gazdasági versenykörnyezetben is, ahol a méretnövelés, a koncentráció előfeltétele a

globális piacon való versenyképességnek. Ez utóbbira kiváló, és a kistélepoléseket elsőkként érintő példa a kereskedelem koncentrációja, ami ma még a körzet központokban is a helyi kereskedelmi egységek végét jelentette, vagy éppen jövőjét veszélyezteti. A kistérségben több helyen meglévő, ipar telepítésére alkalmas területek is részben emiatt kihasználatlanok, mivel a beszállító cégek számára előnyösebb a felvevőpiachoz közelebb, a működési feltételeik szempontjából fontos közszolgáltatások közelében elhelyezkednie.

A kistérség kistélepolései, de Zalaegerszeg számára is fontos a jövőre nézve az együttműködés erősítése. Hosszú távon egyrészt a térségi kohézió miatt, amit az esélyegyenlőség kapcsán már taglaltunk. A ma előnyösebb helyzetben levőket is érinti idővel a térség egy részének esetleges leszakadása, mivel az ott megjelenő szociális problémák előbb- utóbb a ma szerencsésebb helyzetben levőket is elérhetik. Ezen túl minden térségi szereplő számára előnyös, ha versenypozícióját nagyobb méret eléréssel próbálja meg javítani. Ennek érdekében meg kell vizsgálni az együttműködés további lehetőségeit, és feltételeit úgy a közoktatás, mint az alap- és termelő infrastruktúra fejlesztése, működtetése során – ezen területeken a térség egészét nézve kell meghozni egy egyéni döntéseket, ami a helyi választók előtt akár Zalaegerszeg, akár a kistélepolések oldalán járhat esetleg népszerűtlen, de hosszú távon mindkét fél érdekeit szolgáló döntésekkel. Meg kell vizsgálni a gazdasági versenyképesség növelésének a lehetőségeit segítő további térségi partnerség építések lehetőségét a gazdaságfejlesztés terén is. A klaszteresedés, a vállalkozások összefogásával versenyhelyzetük erősítése az önkormányzatokra is ró feladatokat. A térségi együttműködésekben a közzsférának is részt kell vennie, amennyiben a helyi fejlesztésekbe a magán szektort is be kívánja vonni. A köz- és magánszektor fejlesztéseinek legjobb terepe, a szinergikus hatások kihasználásának legjobb módja az együttműködésekben való részvétel, az összehangolt közösségi és vállalkozói együttműködés lehet, ahol a jó időben, jó helyen megvalósított közösségi fejlesztések hozzájárulhatnak a vállalkozások eredményessége növekedéséhez, egyidejűleg azok növekedése a közösségek erősítéséhez.

Zalaegerszeg számára az együttműködés fejlesztése régiós feladat is. Meg kell találni a városhálózatban azon közös célokat, és ezekhez a partnereket, amikkel a régió európai szinten is hatékonyan tud megjelenni, ezzel bekapcsolódni az európai gazdasági, társadalmi vérkeringésbe. Erre a megoldásokat a jelen program készítése későbbi szakaszában kell felvázolni.

Az elért eredmények akkor tudnak igazán hasznosulni, ha azok ismertekké válnak mások, partner közösségi szereplők, illetve a gazdaság szereplői számára is. E tekintetben érdemes kitekinteni a határ mentén, Ausztriába, amelyik sikeresen alkalmazza a marketing eszközeit adottságai minél jobb kiaknázására. Zalaegerszeg és térsége eredményei megfelelő alapot nyújtanak egy sikeres, város – és térségmarketing program kidolgozására, és megvalósítására. Fontos, hogy a város és környezete nem csak képes legyen dinamikus, élhető, szolidáris térséggé alakulni, de annak is látsszon. Az erős, dinamikus térség vonzó a befektetők számára, akik sikeresek szeretnének lenni. Ezt könnyebben érhetik el sikeres, versenyképes partnerekkel, sikeres városvezetéssel. A város- és térségmarketing ezt célt szolgálja, ezért ennek erősítése szükségszerű.

Tervezett beavatkozások szerkezete, projekt javaslatok

5.1. Megújuló térségi arculat – térségmarketing!	64) Stratégia kidolgozása, pozicionálás, befektetés-ösztönzés	
5.2. Európai döntéshozói kapcsolatépítés, Brüsszeli képviselő	65) Lobbitevékenység, kapcsolatépítés	
5.3. Közös testvérvárosi programok, projektek kidolgozása, megvalósítása	66) Kulturális együttműködés 67) Gazdasági együttműködések 68) oktatási együttműködések	

Prioritáshoz kapcsolódó kulcsprojektek

Projekt/intézkedés leírása	
Cím	Zalaegerszeg és kistérsége térségmarketing
Kapcsolódás a regionális programhoz	
A projekt célja(i)	Zalaegerszeg ismertségének növekedése Befektetők vonzása a térségbe
A projekt leírása	A tudatos térségmarketinggel a város ismertsége és elismertsége növekszik a többi versenytárs településhez képest.
A megvalósításért felelős szervezet, potenciális kedvezményezett	Zalaegerszeg MJV, Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás
Becsült költség	20- 50 millió forint
Lehetséges forrás	GOP
Várható gazdasági, társadalmi, környezeti hatások, eredmények	A városban, kistérségben élők elégedettsége növekszik
Várható előnyök a magán befektetések számára	A térség előnyeit ismertté válnak, több turista keresi fel a térséget, ezáltal a turizmusban érdekelt vállalkozások előnyhöz jutnak.
A projekt kidolgozásának további lépései, feladatai	Zalaegerszeg MJV valamint Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás marketingstratégiájának kidolgozása

IX Megvalósítás keretei

IX.1 A fejlesztési javaslatok prioritizálása

A térség számára indokolt fejlesztések megvalósítása a tervezési ciklusban teljes mértékben nem lehetséges. Ennek elsősorban finanszírozási okai vannak, mivel mind a rendelkezésre álló önrész, mind az elérhető külső fejlesztési források korlátai az igényekhez képest szűkebbek. Ezek miatt szükséges a fejlesztések között prioritási magsprít felállítani. Szakmai szempontból nem összevethető egy gazdasági, társadalmi vagy szociális, társadalmi esetleg kulturális cél fontossága, hiszen akár egyik, akár másik elhagyása más-más területen okozhat végzetes hatást.

A prioritások meghatározása során az alábbi feltételeknek való megfelelést kell vizsgálni:

- mennyiben járul hozzá a térség gazdaságilag, társadalmilag és környezetileg is fenntartható növekedéséhez ;
- mennyiben generál a saját ágazatán belül, vagy más területen újabb fejlődést?;
- a generált fejlesztések mértékének nagysága térségi, települési vagy azon belül, csak projekt szinten jelentős?;
- a fejlesztés támogatható-e valamilyen közösségi forrásból?;
- a rendelkezésre álló önrészt melyik fejlesztés megvalósítása során lehet maximális eredményekre váltani?;

A kiválasztás során törekedni kell arra, hogy lehetőség szerint minden területen történjék előrehaladás, legalább olyan mértékben, hogy az más szektorok számára később ne jelentsen visszafogó hatást. Ezen túl azonban célszerű előtérbe helyezni azon fejlesztéseket, amelyek produktívak, amelyek megvalósulása olyan hatásokkal jár, amelyek további fejlesztések későbbi megvalósítását teszik lehetővé.

Ezért kiemelten javasoljuk fejleszteni a gazdasági, turisztikai célok közül azokat, amelyek megvalósulása a térség, azon belül is elsősorban a közösségek, az önkormányzatok számára bevételt teremtenek. Ezek közül is kiemelt fontosságúnak látjuk a megújuló energiaforrások hasznosítását, amely hosszú idő óta elsőként egy teljesen új, helyi gazdasági ágat, az energetikát tudja jelentősen megerősíteni, és amely széles multiplikatív hatással bír a helyben tartott energetikai kiadások, a helyi gazdaság, a helyi termelők számára piac, a térség számára stabilitás, kiszámíthatóbb ár, illetve a környezet javulása révén.

Kiemelten javasoljuk támogatni azon fejlesztéseket is amelyek kiadásokat takarítanak meg, később költséget jelentő károkat előznek meg, illetve amelyek közvetve generálnak újabb fejlesztéseket. Ide sorolhatóak a nagyobb közösségeket érintő, gazdaságot, szolgáltatásokat ösztönző, kármegelőző jellegű településrehabilitációk, a közszolgáltatások energetikai, szolgáltatási fejlesztései.

Természetesen azon fejlesztések is kiemelten támogatandóak, amelyek a térség hosszú távú versenyképességét, társadalmi stabilitását a háttérből biztosítják. Ilyenek az oktatás, a szociális és egészségügyi közszolgáltatások és a kultúra, amely a teljes térség fejlesztésének egy fontos háttére.

IX.2 Operatív program megvalósítás ütemezése

A program tervezésének kerete illeszkedik az EU Strukturális Alapjai tervezési időszakához, így az Új Magyarország Fejlesztési Terv megvalósulási idejéhez is. A tervezési időszak tehát 2007 – 2013 közötti időtartamra vonatkozik.

A program megvalósítása során célszerű további mélységben illeszkedni az annak megvalósításában meghatározó szerepet játszó UMFT Operatív Programjai ütemezéséhez. Az OP-k Brüsszel számára elfogadásra 2006 decemberében kerülnek benyújtásra, amit követően Brüsszel először formai, majd tartalmi szempontból vizsgálja azokat. A formai elfogadást követően fél év áll Brüsszel rendelkezésére az OP-k elfogadására. Amíg ez nem történik meg, addig felelősséggel a hazai megvalósítás sem tud megindulni. Amennyiben hazai kiírások megjelennek, azok esetén vállalni kell annak kockázatát, hogy a kiírások Brüsszel esetleges észrevételei esetén módosulhatnak – akár jelentősen, vagy akár fel is függeszthetik azokat.

Ma az Operatív Program alapján nem lehetséges pontosan tervezni, mivel ezek ma csak prioritás szinten jelenítik meg mind a célokat, mind az azok megvalósulását mérő indikátorokat, mind az azokra szánt forrásokat. Az ennél pontosabb tervezést az ország két éves rész – ciklusokban, az úgynevezett Akciótervek mentén valósítja meg. Zalaegerszeg és kistérsége számára tehát a fejlesztési források bevonásának ütemezése is ez mentén valósulhat meg, javasoljuk ezért a két évenként való részletes, a saját erő mértékét, és az elérhető forrásokat is figyelembe vevő részletesebb tervezés megvalósítását. Az első két év tervezésére, egy helyi Akciótervet javasolunk kidolgoztatni. Ez az Akcióterv tartalmazhatja az első két év részletes prioritás listáját is, mivel ismertté válik, hogy a saját erő milyen fejlesztési forrásokhoz kapcsolva érheti el legnagyobb hatását.

Ennek az akciótervnek a legkorábbi elfogadási ideje 2007 első negyedéve lehet, de nem kizárt, hogy 2007 év feléig is elhúzódik – amíg az EU jóvá nem hagyja az Operatív Programokat. A kidolgozás megkezdése az Akciótervek ismertté válását követően, mintegy 2007 januárja után lehetséges, amit viszont javasolunk, hogy a térség fel tudjon készülni a projektfejlesztési munkák elkezdéséhez.

IX.3 Operatív program megvalósítás indikatív finanszírozási struktúrája

Az Operatív Programok részletes támogatási feltételeit, ütemezéseit, finanszírozási részleteit tartalmazó Akcióterv-ek hiánya miatt a megvalósítása pénzügyi ütemezése még elvi szinten sem készíthető el. Általánosságban megjegyezhető azonban, hogy a fejlesztési célok szinte mindegyike támogatható az Operatív Programok jelenleg kidolgozott, ismert változatai alapján. Ezt a jelen programhoz 1. és 2. sz mellékletként csatolt táblázatokban jelezzük. A beazonosítást a Nyugat-dunántúli régió Operatív Programjára prioritás, a további programokra OP szinten készítettük el. Az ágazati programok esetén is jeleztük ugyanakkor az érintett intézkedés számát, amihez a támogathatóság szempontjából a térség tervezett intézkedése illeszkedik.

Mivel az OP-k brüsszeli elfogadási eljárása, az egyeztetések során azok tartalma, a finanszírozhatóság is változhat, továbbá mivel a részletes támogatási feltételek - tehát hogy adott prioritások támogatási forrásaiból mely térségek, mely szervezetek milyen feltételekkel részesülhetnek -, nem ismertek, a mellékelt táblázatok csak informális eszközöknek tekinthetők, azok véglegesítésére a fentebb javasolt helyi akciótervek elfogadása során vissza kell térni.